

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องแอ่วไหนดี
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
จังหวัดลำปาง

นางหทัยกาญจน์ ฤทธิ์สกุลชัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

The Construction of a Supplementary Reading Entitled Which Places to
Go for Mathayom Suksa I Students in Lampang Province

Mrs. Hathaikan Ritsakunchai

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2013

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องแอ่วไหนดี สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง
ชื่อและนามสกุล	นางหทัยกาญจน์ ฤทธิ์สกุลชัย
แขนงวิชา	หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2557

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ปราณี ปราบริปู)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องแอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง

ผู้ศึกษา นางหทัยกาญจน์ ฤทธิ์สกุลชัย **รหัสนักศึกษา** 2542102674 **ปริญญา** ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์
ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องแอ่วไหนดี สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง และ (2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่
สร้างขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และนักเรียนโรงเรียนร่องเคาะวิทยา ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 จำนวน 10 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ หนังสืออ่าน
เพิ่มเติม เรื่องแอ่วไหนดี ที่สร้างขึ้น แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม และแบบสอบถามความ
คิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าดัชนีความ
สอดคล้อง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาปรากฏว่า (1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องแอ่วไหนดี ที่สร้างขึ้น
ประกอบด้วยเนื้อหา 5 เรื่อง ได้แก่ รู้จักลำปาง เขตแดนคันคร สัจจรมโบราณสถาน ชื่นบานชมอุทยาน
และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เทียวตลาดและชมเมือง และลือเลื่องสินค้าเด่นดังและของที่ระลึก
โดยแต่ละเนื้อหาจะมีภาพประกอบ และกิจกรรมท้ายเรื่อง (2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดย
ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวมมีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง
ระหว่าง 0.66 - 1.00 และ (3) นักเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยภาพรวมมี
ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ หนังสืออ่านเพิ่มเติม มัธยมศึกษา

Independent Study title: The Construction of a Supplementary Reading Entitled Which Places to Go for Mathayom Suksa I Students in Lampang Province

Author: Mrs. Hathaikan Ritsakunchai; **ID:** 2542102674;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Thanarat Sirisawadi, Associate Professor;

Academic year: 2013

Abstract

The objectives of this independent study were (1) to construct a supplementary reading entitled Which Places to Go for Mathayom Suksa I students in Lampang province; and (2) to verify quality of the constructed supplementary reading.

The sample consisted of three experts and 10 Mathayom Suksa I students at Rong Kho Wittaya School, all of which were purposively selected. The employed instruments for the study were the constructed supplementary reading entitled Which Places to Go, a book quality assessment form, and a questionnaire on student's opinions toward the supplementary reading. Statistics employed for data analysis were the IOC index, mean, and standard deviation.

Findings of the study were that (1) the constructed supplementary reading entitled Which Places to Go comprised six chapters: Knowing Lampang, or Khelang Nakhon; Visiting Archeological Sites; Enjoying Natural Parks and Natural Tourist Attractions; Touring the Markets and the City; and Well Known Goods and Souvenirs; each of the chapters was completed with illustrations and end-of-story activities; (2) results of quality verification of the reading by experts showed that the overall quality of the supplementary reading was appropriate as shown by the IOC's of 0.66 - 1.00; and (3) the students had opinions that the overall quality of the supplementary reading was appropriate at the highest level.

Keywords: Supplementary reading, Lampang province, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ธนรัชฏ์ ศิริสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามผลการศึกษา
ค้นคว้าอิสระอย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความ
กรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้แก่ คุณครูรัตนา ธิชูโต คุณครูกัลยา สุขหอม
และศึกษานิเทศก์บุญณี รักดีณรงค์ ที่ให้ความอนุเคราะห์คำแนะนำและให้ข้อเสนอแนะในการสร้าง
หนังสืออ่านเพิ่มเติม จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณะครูและนักเรียนโรงเรียนร่องเคาะวิทยาที่ให้ความช่วยเหลือในการ
ประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ
ทุกคนที่ให้ความสนใจและสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมธิราช เพื่อนนักศึกษา และผู้มีเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระทุกท่านที่ให้การ
สนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจ

หทัยกาญจน์ ฤทธิ์สกุลชัย

สิงหาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ขอบเขตของการสร้างหนังสือ	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบและแนวคิดในการสร้างหนังสือ	4
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปาง	21
แนวทางการสร้างหนังสือ	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
แนวทางการสร้างหนังสือ	24
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	32
บทที่ 2 หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แอ่วไหนดี	33
บทที่ 1 รู้จักลำปางเขลางค์นคร	38
บทที่ 2 สัญจรชมโบราณสถาน	52
บทที่ 3 ขึ้นบานอุทยานและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	66
บทที่ 4 เที่ยวตลาดและชมเมืองอย่างเพลิดเพลิน	84
บทที่ 5 เดินชมสินค้าเด่นดังและซื้อของที่ระลึก	105
บทที่ 3 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	118
สรุปผลการวิจัย	118
อภิปรายผล	125
ข้อเสนอแนะ	127
บรรณานุกรม	129
ภาคผนวก	132
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ	133

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข แบบประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แอ่วไหนดี.....	138
ค ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แอ่วไหนดี.....	143
ง แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี.....	150
จ ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี.....	153
ประวัติผู้ศึกษา	160

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร การอ่านจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อทุกคน เพราะการอ่านเป็นพื้นฐานของการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การอ่านยังช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีการพัฒนาในด้านความรู้ และความคิด มองโลกที่กว้างไกล เข้าใจสังคม ผู้อ่านจะได้รับประโยชน์จากการอ่าน คือ ช่วยพัฒนาตนเองให้ได้ความรู้และผลิตผลงานในเนื้อหาที่อ่านและได้ความรู้ทางภาษา ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาช่วยพัฒนาสังคมทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจและการเมือง การอ่านยังช่วยพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่านทันต่อเหตุการณ์ การแสวงหาความรู้และยังเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินในยามว่าง การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและให้ประโยชน์แก่มนุษย์ในทุก ๆ ด้าน ทุกโอกาส ทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้ การประกอบอาชีพ การพักผ่อนหย่อนใจ การอ่านยังช่วยส่งเสริมความรู้ ความคิด ของคนเราให้เพิ่มพูนขึ้น จึงถือได้ว่าการอ่านเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับผู้อ่าน การอ่านจึงเป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถศึกษาหาความรู้และรับข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และนำความรู้หรือข้อมูลข่าวสารไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งของตนเองสังคมและประเทศชาติได้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงกล่าวถึงเรื่องการอ่าน ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งที่ 37 และงานสัปดาห์หนังสือนานาชาติ ครั้งที่ 7 ปี พ.ศ. 2552 ดังนี้

“หนังสือเป็นบ่อเกิดของวิชาความรู้ต่าง ๆ การอ่านหนังสือที่ดีมีประโยชน์ จะช่วยพัฒนาทางด้านการผลิตหนังสือให้เจริญทันสมัย ทำให้เราอ่านหนังสือได้ง่ายและมากมาย ผิดกับสมัยก่อนที่ตำรับตำราทำได้ด้วยการคัดลอกด้วยลายมือเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถที่จะผลิตเผยแพร่เป็นจำนวนมากได้ การศึกษาแต่ก่อนจึงเป็นไปด้วยความลำบาก คนในยุคปัจจุบันจึงนับว่าโชคดีกว่าคนในยุคก่อนมาก และหนังสือดินนอกจากจะเพิ่มพูนสติปัญญาแล้ว การอ่านหนังสือที่มีสำนวนภาษาสละสลวยยังช่วยเสริมสร้างความสามารถทางด้านการเขียนอีกด้วย”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตราที่ 24 ในข้อ (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จะเห็นว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งให้ผู้เรียนรักการอ่าน

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และยังส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดสื่อการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมก็เป็นสื่อการเรียนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้เช่นกัน

ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551: 12) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน จึงได้กำหนดการอ่านเป็นสาระที่ 1 โดยมีมาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน นอกจากนี้ยังได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไว้ว่า จะต้องอ่านออกเสียง บทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจากสิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิจารณ์เรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอน และความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือวิธีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเรียนรู้วิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้รู้จักการศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล เป็นหนังสือที่เด็กสามารถอ่านได้ทั้งในและนอกเวลาเรียน มีเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร มีเนื้อเรื่องสนุกสนาน มีภาพประกอบสวยงาม ได้รับความสนใจของเด็ก มีความชัดเจนเหมาะสมน่าสนใจ กระตุ้นให้มีความอยากอ่าน อ่านเข้าใจง่าย ควรเน้นเรื่องสำคัญที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ช่วยให้นักเรียนได้ค้นคว้า ศึกษารายละเอียดในเนื้อเรื่องที่นักเรียนสนใจ เป็นการฝึกทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ เป็นการพัฒนาความคิดรวบยอด ขยายความรู้เพิ่มเติม เสริมประสบการณ์ ช่วยให้นักเรียนได้ปรับปรุงแก้ไขนิสัยให้รู้จักแสวงหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นักเรียนได้มีประสบการณ์กว้างขวางในการค้นคว้าหาคำตอบในด้านต่างๆ ของการดำรงชีวิต ซึ่งวัชรภรณ์ วัตรสุข (2541: 46) กล่าวว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึงหนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล

เนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติม หากนำเรื่องในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนมาเรียบเรียง จะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านเพิ่มมากขึ้น และทำให้มีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นของตนด้วย ดังงานวิจัยของ เนตรนภา นิษานันท์ (2549: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่อง เล่าเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีเจตคติต่อท้องถิ่นสูงขึ้น

จังหวัดลำปาง หรือเดิมชื่อ เขลางค์นคร เป็นเมืองพี่เมืองน้องของทริภุญไชย ซึ่งเจ้าเมืองทั้งสองเป็นโอรสแฝดของพระนางจามเทวี นับเป็นอีกจังหวัดในภาคเหนือที่เป็นแหล่งอารยธรรมล้านนาที่น่าสนใจ ทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ มีวัดวาอารามและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น มีรถม้าเป็นเอกลักษณ์ มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ทำให้จังหวัดลำปางกลายเป็นเมืองที่มีความโดดเด่นเป็นของตนเอง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติยังคงความอุดมสมบูรณ์และสวยงาม มีอุทยานแห่งชาติหลายแห่ง สิ่งเหล่านี้ทำให้จังหวัดลำปางเป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก

ผู้ศึกษาจึงสนใจนำข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง มาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- 2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี

3. ขอบเขตของการสร้างหนังสือ

3.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีเนื้อหา 5 บท ดังนี้ รู้จักลำปางเขลางค์นคร สัญจรชมโบราณสถาน ชื่นบานชมอุทยานและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เทียวตลาดและชมเมือง ลือเลื่องสินค้าเด่นดังและของที่ระลึก โดยมีภาพประกอบและมีกิจกรรมท้ายบท

3.2 ประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และนักเรียนจำนวน 10 คน

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมหมายถึง หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตร แต่ไม่ได้กำหนดเป็นหนังสือเรียน เป็นหนังสือสำหรับให้นักเรียนอ่าน เพื่อเป็นประโยชน์และเสริมประสบการณ์แก่นักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง แอ่วไหนดี

5. กรอบและแนวคิดในการสร้างหนังสือ

กรอบและแนวคิดที่ผู้ศึกษาใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

5.1 เอกสารที่เกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

5.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปาง

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 เอกสารที่เกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ประเภทหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้อนุญาตให้นำมาใช้ในโรงเรียน ได้มีผู้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

5.1.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

มีผู้กล่าวถึงความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

วัชรภรณ์ วัตรสุข (2541: 46) กล่าวว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล

จินตนา ใบกาชุย (2542: 134) ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมคือหนังสือที่บรรจุความรู้ ซึ่งอาจเป็นความรู้ส่วนใดส่วนหนึ่งของหลักสูตรหรือความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นประโยชน์ เสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้อ่านซึ่งเป็นนักเรียนในวัยต่าง ๆ มีลักษณะแนวการเขียนทั้งในแง่ให้สารประโยชน์โดยตรง ในลักษณะการเขียนแบบสารคดี (Nonfiction) และให้ความสนุกในลักษณะการเขียน แบบบันเทิงคดี (Fiction) ปะปนอยู่ด้วย แต่เน้นหนักไปในแง่ให้สารประโยชน์ ความรู้จะเป็นจุดประสงค์สำคัญของการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

สมบัติ กาญจนารักษ์พงศ์ (2548: 16-17) กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นเอกสารทางวิชาการที่ผู้สอนเขียนขึ้นเพื่อเผยแพร่ ความรู้ไปสู่วงวิชาการ ผู้อ่านทั่วไปหรือสำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมกับวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนให้เป็นไปในทางที่ดีงาม โดยไม่จำเป็นต้องเป็นไปในทางที่กำหนดของหลักสูตร หรือต้องนำมาประกอบการเรียนการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง มีสาระอิงหลักสูตร หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นเอกสารทางวิชาการที่ยึดหลักทางวิชาการที่มั่นคง ถูกต้อง และสะท้อนความคิด ทศนะ ภูมิปัญญาของผู้เขียนลงไปด้วย ทำให้เกิดความก้าวหน้าและความแข็งแกร่งทางวิชาการเพิ่มขึ้น หากใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมักเขียนเรื่องสั้นๆ ในแต่ละเรื่อง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความคิดรวบยอดนั้น เสริมด้วยความคิดเห็น คุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้เขียน เป็นเรื่องราวที่เหมาะสมกับวัยเรียน ใช้ศัพท์ง่าย ๆ สีสันสวยงาม มีภาพประกอบที่สวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจ อาจมีคำถามประกอบบ้างเล็กน้อย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551: 63) กล่าวถึงการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า เป็นการอ่านขยายความคิด ผู้อ่านจะสะท้อนความเข้าใจในการอ่าน บันทึกข้อคิดเห็นคุณค่าของเรื่อง เชื่อมโยงเรื่องราวในเรื่องกับชีวิตจริง ความรู้สึกจากการอ่าน อ่านเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้เขียนคนเดียวกันแต่ง อ่านเรื่องเพิ่มเติม เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน เพื่อให้ได้ความรู้ที่ชัดเจน และกว้างขวางขึ้น

สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือที่สร้างขึ้น โดยมีสาระอิงหลักสูตร หรืออาจจะไม่อิงหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัย ความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล และช่วยทำให้เกิดนิสัยรักการอ่าน

5.1.2 ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

มีผู้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2538: 5-13) กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีดังนี้

- 1) ส่งเสริมความรู้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้ และทักษะ ความคิดรวบยอด หลักการทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในด้านต่าง ๆ
- 2) ส่งเสริมสติปัญญา หนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกจากจะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ แล้ว ควรมีลักษณะที่ส่งเสริมการพัฒนาทางสติปัญญา กล่าวคือส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พัฒนาทักษะในการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ใช้เหตุผล จำแนกแจกแจง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตลอดจนสามารถนำความรู้และทักษะเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

3) ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกจากจะเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้และส่งเสริมสติปัญญาแล้ว ยังควรสอดแทรกแนวความคิดที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดเจตคติที่เหมาะสมในการนำความรู้ไปใช้ในแนวทางที่พึงประสงค์ เป็นประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม

4) ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเรื่องราวได้ โดยใช้ภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่ความรู้และประสบการณ์และวินัยของผู้อ่านตลอดจนใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่น่าสนใจเสริมความเข้าใจ เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง คำถาม อภิธานศัพท์ เป็นต้น

5) ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือ ผู้เขียนควรพิจารณาเสนอเรื่องราวที่เด็กแต่ละวัยสนใจ เน้นให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน สอดแทรกคำถามยั่วๆ ตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่นๆ ที่ ผู้อ่านจะไปศึกษาให้กว้างขวางลึกซึ้งตามความสนใจ

จินตนา ใบกาชุย (2542: 215 - 218) ได้สรุปวิธีการเขียนและการใช้ภาษาในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีไว้ดังต่อไปนี้

- 1) สำนวนภาษา จะต้องเป็นภาษาไทยที่ดี ซึ่งประกอบด้วย
 - (1) ใช้คำถูกต้องตามหลักภาษา ตรงความหมาย
 - (2) เลือกใช้คำและข้อความที่อ่านง่าย กะทัดรัด สละสลวย สำนวนง่าย ไม่ซับซ้อน
 - (3) เลือกใช้คำเด่น ๆ สะดุดตาและอารมณ์ของผู้อ่าน สุภาพ ใช้ภาษาเขียน
 - (4) หลีกเลี่ยงคำศัพท์วิชาการ ศัพท์ภาษาอังกฤษ
 - (5) ใช้คำศัพท์ที่บัญญัติไว้แล้ว หลีกเลี่ยงการตั้งคำใหม่
 - (6) ใช้สำนวนภาษาที่เพิ่มสีสันให้มีรสชาติบ้าง เพื่อความสนุก น่าอ่าน
- 2) ใช้เครื่องหมายวรรคตอน เพื่อให้ข้อเขียนแม่นยำกระชับน่าอ่าน
- 3) คำย่อต่าง ๆ ควรใช้ให้ถูกต้อง
- 4) มีเอกภาพ ในการเสนอเนื้อหา ซึ่งได้ให้ความรู้และสารประโยชน์ตรงกับวัตถุประสงค์หัวเรื่องและถูกต้องตามหลักวิชาการ
- 5) มีสัมพันธ์ภาพ มีการลำดับความที่ดี มีความชัดเจน มีรายละเอียดพอให้เข้าใจปราศจากข้อสงสัย ตรงไป ตรงมา ไม่อ้อมค้อมวุ่นวาย
- 6) มีความกระชับและรัดกุม ใช้ภาษาที่ถูกต้อง น่าอ่าน เข้าใจง่าย สละสลวย มีภาพประกอบเหมาะสม

7) มีความยาวพอเหมาะ แต่ละตอน แต่ละย่อหน้า

สรุปได้ว่าลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมคือการส่งเสริมความรู้ สติปัญญา เจตคติที่เหมาะสม ใช้ภาษาที่ถูกต้องและเข้าใจง่าย และกระตุ้นให้ผู้อ่านศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

5.1.3 องค์ประกอบของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2544 : 6-9) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของงานเขียน

หนังสืออ่าน

เพิ่มเติมประเภทสารคดีสำหรับเด็กแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ บทนำเรื่อง เนื้อ

เรื่อง และสรุปเรื่อง

บทนำเรื่อง หมายถึง การนำเข้าสู่เนื้อเรื่องเพื่อเร้าใจผู้อ่านให้ติดตามเนื้อหา

สาระ

ภายในมีลักษณะสั้นๆ กระชับ ชมวดปมเนื้อหา ในการนำเสนอหรือบอก

เป้าหมายของงานเขียนหนังสือ

เนื้อเรื่องหมายถึง เนื้อหาสาระและข้อมูลที่ต้องการนำเสนอรวมทั้ง

ภาพประกอบ

คำบรรยายภาพประกอบด้วยเรื่องราวของอดีต ปัจจุบันและอนาคต

เนื้อเรื่องแต่ละเรื่องย่อมาให้คุณค่าของส่วนใดส่วนหนึ่งแตกต่างกันไป

สรุปเรื่อง หมายถึง ข้อความส่วนสุดท้ายของสารคดีที่ผู้เขียนกล่าวย้าถึง

สาระสำคัญ

ของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอให้เด่นชัดอีกครั้งหนึ่งก่อนที่

จะจบการนำเสนอเนื้อหาสาระนั้น

สมพร จารุณัฐ (2541: 77 - 136) กล่าวว่า องค์ประกอบที่ดีของหนังสือ

อ่านเพิ่มเติมซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ถวัลย์ มาศจรัส (2535: 79 - 80) ดังต่อไปนี้

1) ส่วนนำเรื่อง หรือบทนำเรื่อง เป็นส่วนที่สำคัญมากของงานเขียนเพราะ

เป็นส่วนของดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน บทนำเรื่องจึงมักเป็นส่วนที่เร้าใจให้ผู้อ่านทราบว่าเรื่องที่จะอ่านต่อไปเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีสาระสำคัญอย่างไร ผู้เขียนจะเสนอเนื้อหาหรืออภิปรายเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ว่ามีความสำคัญอย่างไร ผู้อ่านอาจได้รับประโยชน์อะไรจากการอ่าน สิ่งที่เร้าใจในบทนำเรื่องจะต้องเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง

2) เนื้อหา การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม จะต้องมีการนำมาจากเรื่องจริง จึงต้อง

ยึดหลักว่าเป็นงานเขียนที่มุ่งแสดงข้อมูล ให้ความรู้แก่ผู้อ่าน สาระและเรื่องราวสามารถตรวจสอบได้ มีแนวคิดแก่ผู้อ่าน

3) ภาษา จะใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน เป็นคำสุภาพ ไม่มีการตัดหรือทอนรูปประโยค มีความเป็นกลาง ไม่ตลกขบขัน เยาะเย้ยถากถาง ไม่แสดงออกถึงความรุนแรง มีความเคร่งครัด และรักษามาตรฐานของภาษา มิได้หมายถึงภาษาที่แข็งกระด้าง เลือกใช้ภาษาที่นุ่มนวล น่าอ่าน ให้เหมาะกับประเภทของงานเขียน

4) ภาพประกอบ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือบันเทิงคดีหรือสารคดี ภาพประกอบจะมีบทบาทช่วยเสริมเนื้อหาสาระและเรื่องราว ดึงดูดความสนใจช่วยเสริมสร้างจินตนาการและยังช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้สึกรู้ว่าได้รับรู้เรื่องราวดังกล่าวนั้นด้วย ภาพประกอบควรมีลักษณะดังนี้

(1) ช่วยเสริมสร้างให้เนื้อหาเด่นชัดยิ่งขึ้น เช่น หากเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภาพประกอบที่เป็นสถานที่ บุคคลหรือสิ่งของ จะช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจให้ดียิ่งขึ้น ภาพกับเนื้อหาต้องเป็นเรื่องเดียวกัน ถ้าเป็นสารคดีควรเป็นภาพถ่ายเรื่องราวจากแหล่งข้อมูลโดยตรงหรือก๊อปปี้มาจากภาพในอดีตที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา มีคำบรรยายภาพที่ถูกต้องชัดเจน

(2) ช่วยดึงดูดความสนใจ ภาพประกอบต้องมีคุณภาพทั้งในแง่ความสวยงาม ความถูกต้องชัดเจน มีรายละเอียดสอดคล้องกับเนื้อหา ทำให้ผู้อ่านสัมผัสเรื่องที่อ่านได้ จะทำให้หนังสือเป็นแหล่งความรู้และน่าสนใจ

(3) ช่วยเสริมสร้างจินตนาการ ภาพประกอบในเรื่องบันเทิงคดี ที่เป็นภาพวาดที่สวยงามแสดงเหตุการณ์ จะทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามและเกิดจินตนาการ เช่นเดียวกับ สารคดี ภาพประกอบที่สวยงามและแสดงให้เห็นสิ่งที่ผู้อ่านไม่มีโอกาสโดยตรงจะทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ใหม่และประทับใจ

การสร้างหนังสือจำเป็นต้องวางโครงเรื่องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการหาข้อมูลและการทำงานต่าง ๆ โครงสร้างของงานเขียนมีหลักกว้าง ๆ ดังนี้

1) ประเด็นในการนำเสนอ

(1) สร้างประเด็นจากสิ่งที่เป็นปัญหา เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ฯลฯ

(2) สร้างประเด็นจากความต้องการของสังคม เช่น การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การท่องเที่ยว ฯลฯ

(3) สร้างประเด็นจากความพร้อมของข้อมูล เช่น อยู่ใกล้แหล่งข้อมูล เช่น อยู่ใกล้แหล่งข้อมูลเครื่องปั้นดินเผา การทอผ้า ทำร่ม สถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

(4) สร้างประเด็นจากความถนัดของผู้เขียน เช่น เลี้ยงนกเขากี่เขียนเรื่องนกเขา ชอบเดินทางท่องเที่ยวก็เขียนสารคดีท่องเที่ยว

2) โครงเรื่อง สามารถวางขอบข่ายของเรื่องเป็น 3 ส่วน ดังนี้

(1) บทนำเรื่องสามารถเขียนได้หลายลักษณะ ได้แก่ นำเรื่องด้วยบทร้อยกรอง นำเรื่องด้วยคำขวัญ นำเรื่องด้วยถ้อยคำปริศนา นำเรื่องด้วยข้อความนำต้นต้น นำเรื่องด้วยเหตุการณ์โด่งดัง นำเรื่องด้วยบทส่งท้ายเป็นข้อความที่ใช้ในบทสรุปแต่นำมาใช้ขึ้นเป็นบทนำเรื่อง

(2) เนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่องจัดแบ่งเป็น 3 ส่วน โดยกำหนดหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยตามลักษณะประเด็นให้พิจารณาว่าควรเน้นส่วนใด

ส่วนแรกคือ สามารถนำมากำหนดเนื้อเรื่อง ส่วนอดีตเป็นหัวข้อใหญ่ เช่น เรื่องราวจากตำนาน ประวัติศาสตร์ เรื่องที่เล่าสืบต่อกันมา

ส่วนต่อมา คือ การกำหนดเนื้อเรื่องส่วนปัจจุบัน ควรถือเอาสิ่งที่มีและเป็นผู้ที่เป็นปัจจุบันที่สุด ชีวิตความเป็นอยู่ อาชีพ

ส่วนสุดท้าย คือ อนาคต เป็นส่วนที่ประเมินจากอดีตและปัจจุบัน บางครั้งอาจเป็นการวิเคราะห์ การคาดเดาของผู้เขียนเอง

(3) สรุปเรื่อง

การเขียนบทสรุปมีหลักการคล้ายการเขียนบทนำเรื่อง พอสรุปได้ดังนี้ เป็นปัญหาที่น่าเสนอ ประเมินอนาคตที่จะเกิดขึ้น ทั้งปริศนาให้ขบคิด บทร้อยกรองเดียวกันกับนำเรื่อง เป็นต้น

ถวัลย์ มาศจรัส (2548: 5 – 6, 45) กล่าวว่าองค์ประกอบของหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีดังนี้

- 1) ชื่อเรื่อง ชื่อต้องสื่อความหมายที่ชัดเจน เพื่อบอกให้ทราบว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ต้องการนำเสนออะไร
- 2) ความนำ เป็นการเกริ่นนำเพื่อจูงผู้อ่านให้สนใจเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอต่อไป
- 3) เนื้อเรื่อง เป็นเนื้อหาสาระที่น่าเสนอทั้งหมดว่ามีอะไรบ้าง เพื่อนำเสนอประเด็นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมไปถึงความเพลิดเพลินในการอ่านอย่างมีความสุข
- 4) บทสรุป เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า เรื่องที่น่าเสนอมาทั้งหมดนั้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านอย่างไร

จินตนา ใบกาชุย (2542: 204 – 213) ได้กล่าวถึงการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมต้องประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1) ส่วนหน้าหนังสือ

(1) หน้าปก (Front cover) เป็นสิ่งแรกที่ชักจูงให้อ่านอยากอ่าน เพราะฉะนั้นจะต้องมีภาพและสีที่สวยงามสะดุดตา มีชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ผู้จัดพิมพ์

(2) ปกด้านหลัง (End cover) คือ ส่วนหลังของปกหน้า อาจทิ้งว่างไว้ หรือใส่รายละเอียด เช่น จำนวนที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์

(3) ใบบรองปกหน้าปก (Fly – lcal) ในหน้านี้ไม่นิยมใส่สิ่งใด

(4) หน้าปกใน (Title page) เป็นหน้าที่สำคัญมักอยู่ด้านขวา จะมีชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ผู้เขียนภาพ ผู้จัดพิมพ์ และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหนังสือ

(5) หน้าลิขสิทธิ์ (copyright page) อยู่ด้านหลังของปกในจะบอกให้ทราบเกี่ยวกับลิขสิทธิ์การพิมพ์ ข้อความจะจัดไว้ด้านบนของหน้า ตอนกลางหรือตอนล่างของหน้าได้ตามแต่จะออกแบบ

(6) หน้าคำนำ คำชี้แจง หรือบทนำ (Preface, Foreword, Introduction) เป็นหน้าที่ผู้เขียนแสดงจุดประสงค์หรือสารประโยชน์ของหนังสือ ประวัติความเป็นมา หรือคำชี้แจงการใช้หนังสือแบบนี้

(7) หน้าสารบัญ (Content page) หน้านี้อ้างอิงด้านซ้ายมือหรือขวามือแล้วแต่หน้าจะว่าง แต่ควรให้ต่อจากคำนำในหน้านี้บรรจุบัญชีหัวเรื่องหรือบทที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพร้อมทั้งระบุหน้าไว้ด้วย เพื่อสะดวกแก่ผู้อ่านสามารถค้นหาสิ่งที่ต้องการได้รวดเร็ว

2) ส่วนของเนื้อหาหนังสือ

หน้าแรกของเนื้อหามักอยู่ด้านขวามือ จัดเรียงลำดับตั้งแต่ 1 จนถึงหน้าสุดท้าย ในกรณีหนังสืออ่านประกอบและหนังสืออุเทศที่มีเนื้อหามาก ต้องแบ่งออกเป็นบท ๆ ต้องคำนึงถึงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

ตำแหน่งขอบที่จะอยู่กลางหน้าโดยเว้นหรือปล่อยว่างด้านบนไว้ยู่ริมขวามือสุดอยู่ตรงกลางย่อมาได้เมื่อกำหนดบทแรก บทต่อไปให้เหมือนกันทุกบทจนจบเล่ม

การจัดวางขอบบท จะจัดวางให้บรรทัดแรกเป็นขอบบทที่ 1 แล้วขอบบท (ชื่อเรื่อง) อยู่ถัดลงมาอีกบรรทัด บทต่อไปต้องวางให้เหมือนกัน

ขนาดตัวอักษร กำหนดให้เหมาะสมกับวัย คือ เด็กเล็กใช้ 32 พ้อยท์ ประถมศึกษาใช้ตัวอักษร ขนาด 24 พ้อยท์ และเด็กมัธยมศึกษาใช้ตัวอักษร ขนาด 16 พ้อยท์
หน้าเนื้อหา ซึ่งต่อจากหน้าแรกของเนื้อหา มักจะอยู่ด้านซ้าย (หน้าเลขคู่) และหน้าถัดไปให้เรียงลำดับตามเลขหน้า โดยกำหนดให้หน้าขวามือเป็นเลขคี่และหน้าซ้ายมือเป็นหน้าเลขคู่

ภาพในเนื้อหา ในการจัดหน้าแต่ละหน้าของหนังสือสำหรับเด็ก จะต้องจัดภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา โดยจัดภาพให้อยู่ครึ่งหนึ่ง (1/2) หน้า หรือเป็นหนึ่งในสี่ (1/4) ของหน้า

การใช้ข้อความบรรยายภาพ (Caption) ในหนังสือสารคดี หนังสืออ่านเพิ่มเติมจะต้องกำหนดตัวอักษร การวางตำแหน่งภาพ คำบรรยายให้มีระบบตลอดทั้งเล่มทั้งนี้ พิจารณาตามหลักของความเหมาะสม เรียบง่าย สะดวกแก่การอ่านและสะดวก

3) ส่วนท้ายของหนังสือหรือส่วนหลัง มีการจัดหลายรูปแบบที่นิยม จัดทำได้แก่หน้าบรรณานุกรม มีรายชื่อหนังสืออ้างอิง คำอธิบายศัพท์ ดัชนีเรื่อง ดัชนีภาพ ปกหลัง (Back Cover) อาจทิ้งไว้ แต่ปัจจุบันจะมีภาพประกอบเป็นส่วนหนึ่งของปกเพื่อความเร้าความสนใจ

ทั้งนี้ ภาณุพร นิติประภา (2534: 76 - 77) ได้กล่าวถึง ส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือสรุปได้ดังนี้

1) ใบหุ้มปก (Jacket) คือ ส่วนที่ทำหน้าที่หุ้มปกหนังสือ บนใบหุ้มปกนี้จะมีภาพสวย ๆ ซึ่งตรงกับเนื้อเรื่องในหนังสือ มีชื่อผู้แต่ง และชื่อผู้เขียนภาพประกอบอยู่ด้วย ภาพบนใบหุ้มปกของหนังสือบางเล่มอาจเหมือนกับภาพปกนอกก็ได้

2) ปกนอก (Cover) อาจเป็นปกแข็งหรือปกอ่อนก็ได้ บนปกของหนังสือเด็กจะมีภาพสวย ๆ ซึ่งตรงกับเนื้อเรื่องของหนังสือ ผู้วาดภาพประกอบจะเลือกภาพที่เด่นและดึงดูดความสนใจของเด็กจะมีชื่อผู้เขียนและผู้วาดภาพประกอบอยู่ด้วย

3) ใบรองปก End – papers) จะเป็นหน้าว่าง ในรองปกมีทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

4) หน้าชื่อเรื่อง (Half page) หน้านี้จะมีชื่อหนังสือปรากฏอยู่เท่านั้น หนังสือบางเล่มจะตัดส่วนนี้ออกไป

5) หน้าปกใน (Title page) เป็นหน้าสำคัญ เพราะบรรณารักษ์จะอาศัยหน้านี้ในการทำบัตรรายการและเขียนบรรณานุกรม หน้าปกในประกอบด้วยชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้วาดภาพประกอบ ชื่อชุดผู้จัดพิมพ์ หรือสำนักพิมพ์ สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์

6) หน้าลิขสิทธิ์ (Copyright page) อยู่ด้านหลังของหน้าปกใน จะบอกให้ทราบว่าหนังสือเล่มนี้ได้จดทะเบียนลิขสิทธิ์เมื่อใด

7) หน้ากิตติกรรมประกาศ (Dedication) เป็นคำที่ผู้เขียนกล่าวแสดงความขอบคุณต่อผู้มีพระคุณ

8) หน้าสารบัญ (Content) เป็นหน้าที่แสดงให้ทราบว่าเนื้อเรื่องหนังสือเล่มนี้แต่ละบทอยู่หน้าใด

9) เนื้อเรื่อง (Text) หน้าแรกของเนื้อเรื่องจะเป็นหน้าขวามือ แต่หนังสือที่พิมพ์ 2 หน้าก็อาจเริ่มจากหน้าด้านซ้ายมือ

10) อภิธานศัพท์ (Glossary) สำหรับหนังสือเด็กที่มีคำศัพท์เฉพาะเป็นจำนวนมากควรอธิบายคำศัพท์เรียงตามลำดับอักษรไว้ด้วยเพื่อช่วยให้เด็กอ่านเนื้อเรื่องได้เข้าใจยิ่งขึ้น

11) หน้าแสดงกิจกรรม เป็นหน้าที่ให้เด็กได้ฝึกเขียนรูป ระบายสีหรือมีแบบฝึกหัดช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น อาจอยู่ท้ายบทหรือท้ายเล่ม

สรุปได้ว่า ส่วนประกอบของหนังสือมีความสำคัญเป็นเครื่องมือชี้นำช่วยให้ผู้อ่านเลือกใช้หนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านแต่ในบางครั้งส่วนประกอบของหนังสือที่กล่าวมาข้างต้นนี้อาจปรากฏในหนังสือบางเล่มครบทั้งหมดหรือไม่ครบก็ได้ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับเหตุผล ความจำเป็นในงานเขียนเรื่องนั้น ๆ

5.1.4 ขั้นตอนในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

มีผู้กล่าวถึงขั้นตอนในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ้างในบุปผา พงษ์ไพบูลย์, 2548: 50 – 51) กล่าวว่าขั้นตอนในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีขั้นตอนการเขียนเหมือนกับการเขียนหนังสือสำหรับเด็กทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1) ก่อนเขียน

เมื่อตัดสินใจแล้วว่าเขียนอะไร ผู้เขียนจะต้องเตรียมการดังนี้

- (1) ศึกษาหลักสูตรกำหนดให้นักเรียนเรียนเรื่องนั้น ๆ มากน้อยเพียงไร แล้วดูวัตถุประสงค์ว่าเมื่อเรียนแล้วต้องการให้เด็กเกิดพฤติกรรมใด จะได้วางแผนของเรื่องและเค้าโครงให้ได้ถูกต้องไม่หลงทาง
- (2) หาเอกสารค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เพื่อศึกษาในรายละเอียดจะได้สอดแทรกเข้าไปในเนื้อเรื่องได้อย่างเหมาะสม
- (3) เตรียมเครื่องเขียนไว้ให้พร้อม
- (4) กำหนดลักษณะการเขียนว่าจะเขียนเรื่องทำนองใด เช่น
 - (ก) นิทานคติสอนใจ
 - (ข) นิทานเกี่ยวกับสัตว์ ธรรมชาติของสัตว์
 - (ค) นิยายเกี่ยวกับสัตว์แต่ให้สัตว์มีพฤติกรรมเหมือนคน
 - (ง) เรื่องจากประสบการณ์ชีวิตประจำวัน
 - (จ) นิยายเพื่อฝัน เช่นเรื่องราวเกี่ยวกับดวงดาว จักรวาล มิติแห่ง

(ฉ) นิทานหรือนิยายที่ผูกเรื่องจากเนื้อหาในบทเรียน

(5) กำหนดแก่นของเรื่อง แก่นของเรื่องหมายถึง แนวคิดหรือสาระสำคัญของเรื่อง เมื่อผู้เขียนตัดสินใจแล้วว่าเขียนเรื่องประเภทใด และศึกษาแล้วว่าเรื่องนั้น ๆ หลักสูตรกำหนดให้เรียนแล้วเกิดพฤติกรรมใดเป็นสำคัญ เช่น ให้ความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมีคุณธรรม

สิ่งที่หลักสูตรต้องการเหล่านี้คือแนวคิดหรือแก่นของเรื่องนี้

ในหนังสือเรื่องหนึ่งหรือเล่มหนึ่งควรมีแนวคิดเดียวหรือแก่นเดียวและเป็นแนวคิดที่ชัดเจนง่าย ๆ ไม่เกินกำลังปัญญาของผู้อ่านแต่ละระดับ ควรกำหนดแก่นของเรื่องลงไปให้ชัดเจนว่าเรื่องที่เขียนนั้นมีอะไรเป็นแก่นของเรื่อง

(6) กำหนดเค้าโครงเรื่อง เค้าโครงเรื่องเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เขียนจะต้องกำหนดเพื่อเป็นแนวทางในการเขียนเรื่อง โครงเรื่องที่ผู้เขียนกำหนดขึ้นเอง ไม่ควรลอกเลียนแบบใคร แก่นของเรื่องอาจเหมือนกันได้แต่โครงเรื่องจะต้องเป็นความคิดของผู้เขียนเองและควรเป็นความคิดสร้างสรรค์

การวางโครงเรื่องสำหรับหนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือหนังสือส่งเสริมการอ่านนั้น ผู้เขียนจะได้แนวทางจากจุดประสงค์การเรียนรู้ในหลักสูตรของแต่ละเรื่องนั่นเอง และในการวางโครงเรื่องควรมี 3 ตอนใหญ่ ๆ คือ

ตอนเริ่มต้นหรือบทนำเรื่องจะเป็นการปูพื้นให้ผู้อ่านรู้เรื่องอาจจะเป็นการบรรยายหรือแนะนำตัวละคร แล้วเริ่มเรื่องราวต่อไป

ตอนกลางเรื่องจะเป็นตอนที่เป็นเรื่องราว ควรตื่นเต้น เร้าความสนใจ ชวนให้ติดตามไปตามลำดับของเรื่อง

ตอนจบของเรื่องจะเป็นการสรุปแก่นของเรื่องหมวดท้ายด้วยข้อคิดคติธรรม เด็กเล็ก ๆ ชอบเรื่องที่จบลงด้วยความหวัง ความสุข ไม่ควรจบลงด้วยความทุกข์ จะเป็นการทำร้ายจิตใจเด็ก

การกำหนดเค้าโครงเรื่องตั้งแต่ตอนเริ่มต้น ตอนกลางเรื่อง และตอนจบของเรื่องอย่างย่อ ๆ ไปตามลำดับ เวลาลงมือเขียนจะได้ไม่สับสนและทำให้กำหนดได้อย่างคร่าว ๆ ว่าเรื่องที่จะเขียนมีความยาวประมาณกี่หน้า

(7) ตั้งชื่อเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องควรให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และสร้างความสนใจ

2) ดำเนินการเขียน

เมื่อเตรียมพร้อมจากขั้นตอนทุกขั้นตอนตามข้อ 1 แล้ว ลงมือเขียนไปตามเค้าโครงเรื่อง ที่วางไว้ไปตามลำดับ และในขณะที่เขียนขอเสนอแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(1) ทำให้มีสมาธิ จดจ่ออยู่กับเรื่องที่เขียน

(2) พยายามปรับอารมณ์ของตนให้อยู่ในตัวละครที่สร้างขึ้นโดยสมมติตนเองเป็นตัวละครที่กำลังเขียน ตัวละครจะได้มีชีวิตชีวา

(3) ทำอารมณ์ของตนให้อยู่ในวัยของเด็กที่ตนจะเขียนให้อ่านเพื่อจะได้ใกล้ชิดกับผู้อ่านความรู้สึกนึกคิด หรือบทสนทนาจะได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

(4) ถ้าเมื่อใดรู้สึกว่ามีสมาธิ คิดไม่ออก ควรหยุดพัก แล้วค่อยเริ่มเขียนใหม่ เมื่อมีอารมณ์พร้อมที่จะเขียน

(5) ตัวละครที่เขียนควรมีการพัฒนาทั้งคำพูดและการกระทำคือ พยายามสร้างตัวละครให้มีบุคลิกและความรู้สึกนึกคิดให้เหมาะสมกับเรื่องหรือสภาพของสังคมที่ผู้เขียนกำหนด

(6) ควรจบเรื่องด้วยสิ่งที่ประทับใจเช่นขมวดท้ายด้วยข้อคิด คุณธรรม และจบลงด้วยความหวัง ความสุข เพราะโลกของเด็กๆ ควรมีแต่ความร่าเริงแจ่มใสอย่าจบลงด้วยคำว่า “นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า” ควรจบลงด้วยการให้เด็กได้ความคิดจากเรื่องที่อ่านด้วยตนเอง เด็กจะประทับใจกว่า

3) หลังเขียนจบแล้ว

เมื่อเขียนจบแล้วผู้เขียนควรได้ปฏิบัติดังนี้

(1) อ่านทบทวนอีกครั้ง ลองอ่านทบทวนเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบแล้วทดสอบเรื่องที่เขียนว่าสนใจหรือไม่ด้วยการตอบคำถาม 3 ประการ คือ

(1) เด็กติดตามเรื่องได้หรือไม่

(2) ให้ความบันเทิงแก่เด็กหรือไม่

(3) สื่อความหมายให้แก่เด็กได้หรือไม่

ถ้าเรื่องที่เขียนตอบคำถามทั้ง 3 ประการนี้ได้เป็นอย่างดีแสดงว่าเรื่องที่เขียนใช้ได้ แต่สามารถตอบคำถามได้ไม่ดี ลองทบทวนหาจุดบกพร่องแล้วแก้ไข

(2) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเนื้อหา เมื่อเขียนเสร็จแล้วและคิดว่าใช้ได้ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีประสบการณ์ ตรวจความถูกต้องของเนื้อหา และวิจารณ์อีกครั้งว่าเรื่องที่แต่งมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

(3) ปรับปรุงแก้ไขนำต้นฉบับที่ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

(4) จัดทำต้นฉบับเมื่อปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว แล้วก็จัดทำต้นฉบับจริงเข้ารูปเล่ม วาดภาพประกอบ อาจทำเองทั้งหมดถ้ามีความสามารถทางด้านศิลปะด้วย หรือให้ผู้มีความสามารถด้านศิลปะช่วยในการวาดและการทำต้นฉบับ

ในการทำต้นฉบับนี้จะต้องบอกให้ชัดเจน ว่าเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม หรือหนังสือส่งเสริมการอ่าน และในคำนำจะต้องบอกจุดมุ่งหมายในการเขียนให้ชัดเจนด้วย

ถวัลย์ มาศจรัส (2535: 79 – 80) ได้สรุปวิธีการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมในรูปในประเภทของสารคดี ไว้ดังนี้

1) การเลือกเนื้อหาเนื้อหาที่จะเขียนต้องเป็นเรื่องจริงไม่ใช่จินตนาการ มุ่งแสดงข้อมูลให้ความรู้แก่ผู้อ่าน มีสาระและเรื่องราวสามารถตรวจสอบได้ การเขียนสารคดีจึงต้องยึดหลักดังนี้

- (1) เป็นงานเขียนที่มุ่งแสดงข้อมูล
- (2) ให้ความรู้แก่ผู้อ่าน
- (3) สาระเรื่องราวสามารถตรวจสอบได้
- (4) มีแง่คิดต่อผู้อ่านประเด็นใดประเด็นหนึ่ง

2) การใช้ภาษา ภาษาที่ใช้ต้องเป็นแบบแผน เช่น เป็นคำสุภาพ ควรเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับประเภทของงานเขียน หลีกเลี่ยงการใช้โวหารที่ยืดเยื้อ ควรรักษามาตรฐานของภาษา ไม่ใช่ภาษาที่แสดงออกถึงความรุนแรงและภาษาแสลง ฯลฯ

3) สารคดีต้องมีภาพประกอบ เพราะภาพถ่ายซึ่งเป็นภาพสีธรรมชาติ จะช่วยเสริมเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าได้ไปรับรู้เรื่องราวดังกล่าวด้วยตนเอง อีกทั้งช่วยให้งานเขียนถูกต้องตามความเป็นจริง และมีคำบรรยายภาพที่ถูกต้องชัดเจน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 12 - 21) ได้เสนอขั้นตอนในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1) ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับเด็ก โดยศึกษาจากหนังสือที่ชนะการประกวด หรืออบรมสัมมนาเกี่ยวกับการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก

2) เลือกเนื้อหาอาจนำมาได้หลายทาง เช่น เนื้อเรื่องจากหลักสูตร มัธยมศึกษาหรือท้องถิ่นนอกจากนี้ยังสามารถหาเนื้อหาได้จากการศึกษาความสนใจและความต้องการของเด็กวัยต่าง ๆ

3) เขียนโครงเรื่อง (Plot) โครงเรื่องจะครอบคลุมจำนวนหน้า หัวข้อ เรื่อง ความสั้นยาวของแต่ละหัวข้อ เพื่อจะได้นำไปสู่การจัดรูปเล่ม และการจัดวางหน้าให้เหมาะสมกับภาพประกอบ โครงเรื่องควรจัดทำย่อ ๆ ให้เห็นชัดเจนทั้งเรื่อง โดยเริ่มที่การวางจุดหมายหรือแก่นของเรื่องก่อน เมื่อได้แก่นของเรื่องแล้วจึงค่อยผูกเป็นโครงเรื่อง

4) เนื้อเรื่องย่อ (Script) เป็นการนำเรื่องราวที่ได้จากโครงเรื่องหรือเนื้อเรื่องย่อเขียนบอกขั้นตอนของเนื้อเรื่องและรูปภาพโดยการบอกว่าแต่ละหน้าของหนังสือจะมีภาพและคำบรรยายอะไรบ้าง

5) จัดรูปแบบ (Format) หมายถึง ลักษณะ ขนาดกระดาษและขนาดตัวหนังสือหรือตัวพิมพ์ ลักษณะความหนาของหนังสือขึ้นอยู่กับระดับของผู้อ่าน หนังสือที่มีเนื้อเรื่องยาวมากควรแบ่งออกเป็นหลายเล่ม โดยจบเป็นตอน ๆ แต่ละตอนจบในตัวเอง

6) จัดทำรูปแบบจำลอง(dummy)คือการทำหนังสือจำลองของหนังสือที่ทำขึ้นมา อาจทำเป็นเล่มเล็ก ๆ แล้วนำรายละเอียดจากบทสคริปต์ที่เขียนขึ้นมาและวาดรูปลงไป ที่ดัดมีตั้งแต่ปก ไปจนถึงหน้าสุดท้าย รูปแบบจำลองเป็นการทดลองทำก่อนที่จะพิมพ์เป็นเล่มเพื่อจะได้ดูว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

7) ตั้งชื่อหนังสืออาจตั้งก่อนหรือหลังการเขียนก็ได้แต่ควรให้น่าสนใจ เราใจมีความแปลกใหม่ทำให้คาดการณ์ได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เช่น เลือกใช้ถ้อยคำน่าสนใจที่ทำให้เกิดภาพพจน์ ชื่อเรื่องอาจพิจารณาจาก ชื่อตัวเอกของเรื่อง จำนวนตัวละคร ชื่อสัตว์ เนื้อเรื่อง ชื่อสถานที่ในเนื้อเรื่อง

จินตนา ใบการชุย (2536: 147 - 179) สรุปขั้นตอนการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ไว้ดังนี้

1) กำหนดประเภทของหนังสือ

ต้องวางแผนกำหนดไว้ล่วงหน้าว่า หนังสือที่เขียนอยู่ในประเภทใด เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือหนังสือส่งเสริมการอ่าน พิจารณาถึงความถนัดความชำนาญ หนังสือมีรูปแบบลักษณะและประโยชน์ใช้สอยอย่างไร โดยคำนึงถึงความสนใจของผู้อ่านด้วย

2) กำหนดจุดประสงค์

ผู้เขียนต้องตั้งจุดประสงค์ว่าต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด ทักษะ และประโยชน์อะไรและอย่างไร หรือสิ่งที่ควรเน้นหรือคุณสมบัติเด่น ๆ ของสิ่งที่เขียนด้วยการกำหนดจุดประสงค์ เป็นเหมือนทิศทางการเขียน จุดประสงค์มักปรากฏอยู่ในคำนำหรือคำชี้แจงของผู้เขียน

3) กำหนดระดับผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย

ผู้เขียนจะต้องรู้ว่าผู้อ่านคือใคร มีคุณสมบัติ มีวัยวุฒิ ระดับสติปัญญา ความรู้ ประสบการณ์เดิมขนาดไหน การแบ่งกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในระบบโรงเรียนแบ่งแยกย่อยได้ดังนี้

- (1) กลุ่มวัยเริ่มเรียน 0-5 ปี
- (2) กลุ่มวัยเรียนประถมศึกษา (ตอนต้น) 6 – 8 ปี
- (3) กลุ่มวัยเรียนประถมศึกษา (ตอนปลาย) 9 – 11 ปี
- (4) กลุ่มวัยเรียนมัธยมศึกษา (ตอนต้น) 12 -14 ปี (ก่อนวัยรุ่น)
- (5) กลุ่มวัยเรียน(ตอนปลาย) 15 – 18 ปี (กลุ่มวัยรุ่น)

4) ศึกษาความสนใจและความต้องการของผู้อ่าน

ผู้เขียนต้องศึกษาผู้อ่านว่าอยู่ในวัยใด มีความสนใจในเรื่องใด เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการเขียน

5) กำหนดเนื้อหา/หัวข้อเรื่อง/ชื่อเรื่อง

ชื่อเรื่องควรมีความสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องและโครงสร้างเนื้อหา เมื่อผู้อ่านเห็นชื่อเรื่อง ก็สามารถคาดคะเนได้ว่าเนื้อหาภายในเป็นเรื่องอะไร

6) กำหนดโครงสร้างเนื้อหา/โครงเรื่อง

โครงสร้างเนื้อหาคือการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาของหนังสือที่จะเขียนให้มีระบบตามลำดับความคิด หรือตามลำดับวิธีการจัด ควรประกอบด้วย บทนำ เนื้อเรื่องที่แบ่งออกเป็นบท ๆ และภาคผนวก

7) กำหนดแนวการเขียน

หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านได้เนื้อหาสาระความรู้ ความคิดในวิชาต่างๆ อย่างเข้าใจแจ่มแจ้ง ดังนั้น แนวการเขียนที่เหมาะสมจึงควรเป็นความเรียงโวหาร หรือวิธีเรียบเรียงที่นิยมใช้คือ การบรรยาย การพรรณนา การอธิบาย การอภิปราย การเปรียบเทียบ

8) กำหนดแหล่งข้อมูลค้นคว้าอ้างอิง

ก่อนลงมือเขียนผู้เขียนหนังสือต้องอ่านและค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ จัดระบบข้อมูล ซึ่งนำไปสู่การเรียบเรียงและการเสนอเรื่อง เขียนบันทึก ในสิ่งที่ได้อ่านและค้นคว้า สิ่งที่ควรบันทึกไว้ได้แก่ ชื่อหัวเรื่องสำหรับอ้างอิง เนื้อเรื่อง วันเดือนปี และแหล่งข้อมูลควรเลือกแหล่งข้อมูลที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ

9) กำหนดลักษณะรูปแบบ

(1) ความยาวของหนังสือ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

ก. ความสามารถของผู้อ่านตามวัยมีหลักปฏิบัติดังนี้

วัย 0 – 5 ขวบ ประมาณ 4 – 8 หน้า หรือ 8 – 16 หน้า

แนวตั้ง – นอน

6 – 11 ขวบ ประมาณ 8 – 24 หน้า หรือประมาณ 16 –

32 หน้า

12 – 14 ขวบ ประมาณ 50 – 100 หน้า

ข. ความยากง่ายและธรรมชาติของเนื้อหาสาระ ขึ้นอยู่กับวัย

ประสบการณ์และความสามารถทางสติปัญญาของผู้อ่าน

(2) ภาพประกอบ

ภาพสีจะดึงดูดความสนใจในการอ่านได้มากกว่าภาพขาวดำ การเตรียมภาพประกอบ ทำได้หลายวิธี เช่น การถ่ายภาพขึ้นใหม่ การวาดภาพใหม่ การถ่ายภาพจากหนังสือ การขอฟิล์มจากแหล่งต่าง ๆ เช่น สำนักพิมพ์ หน่วยงานราชการต่าง ๆ

(3) การจัดรูปเล่มและการจัดหน้า แบ่งเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ

ก. ส่วนหน้าของหนังสือ ประกอบด้วย ปกหน้า ปกหลัง สันปก หน้าปกใน หน้าคำนำ หน้าสารบัญ

ข. ส่วนเนื้อหาของหนังสือ ประกอบด้วย เนื้อเรื่อง และภาพประกอบ หนังสือที่มีภาพประกอบควรจัดภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา

ค. ส่วนท้ายของหนังสือ ประกอบด้วย หน้าบรรณานุกรม หน้ากิจกรรมอื่น ๆ เช่น แบบฝึกหัด กิจกรรมท้ายเรื่อง

สรุปขั้นตอนในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้มีคุณภาพเหมาะแก่การนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงมีขั้นตอนของการใช้แต่ละชนิด โดยละเอียดเพื่อให้หนังสือที่สร้างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าแก่ผู้อ่านโดยแท้จริง ผู้ศึกษาได้ใช้หลักการพิจารณาการกำหนดเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ความจำเป็นในการสร้างการเขียนวิธีการสร้างหนังสือ ตลอดจนการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินคุณภาพของหนังสือ

5.1.5 หลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ในการประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีหลักเกณฑ์ในการประเมิน มีผู้กล่าวถึงไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 2-3) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับค้นคว้าระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไว้ตามประกาศของกรมวิชาการดังนี้

1) ด้านเนื้อหา

- (1) ถูกต้องตามหลักวิชาการ
- (2) สอดคล้องกับโครงสร้างเนื้อหาวิชาและรายละเอียดที่กำหนดไว้ใน

เอกสารแนบท้าย

- (3) ไม่ขัดต่อความมั่นคงความเรียบร้อยของชาติและไม่ขัดต่อศีลธรรม

อันดีของประชาชน

- (4) ยากง่ายเหมาะกับระดับชั้น

- (5) นำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2) ด้านการใช้ภาษา

- (1) ใช้ภาษาสื่อความหมาย อ่านเข้าใจง่าย ถูกต้องชัดเจน
- (2) ใช้ศัพท์เฉพาะ (ถ้ามี) ถูกต้อง

3) ตารางแผนภูมิ (ถ้ามี)

- (1) ถูกต้องชัดเจนและเป็นปัจจุบัน
- (2) เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา
- (3) มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ

สรุปได้ว่าหลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ถูกต้องตามหลักวิชา สอดคล้องกับโครงสร้างเนื้อหาวิชา ไม่ขัดต่อความมั่นคง ความเรียบร้อยของชาติและไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน มีความยากง่ายเหมาะกับระดับชั้นและการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านการใช้ภาษา สื่อความหมาย อ่านเข้าใจง่าย ถูกต้องชัดเจน ด้านตารางแผนภูมิ (ถ้ามี) ต้องชัดเจนเป็นปัจจุบันเหมาะสมและมีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ

กรมวิชาการ (2545: 10) ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกสื่อภาษาไทย ดังนี้

1) การนำเสนอ

- (1) มีความคิดสร้างสรรค์
- (2) มีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ
- (3) ส่งเสริมความเข้าใจของเนื้อหาความเป็นเอกภาพ สัมพันธ์ภาพ

2) เนื้อหา

- (1) ถูกต้องตามหลักภาษา และการใช้ภาษาไทย
- (2) สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- (3) ความยากง่ายพอเหมาะกับวัยประสบการณ์และความสามารถ

ทางสติปัญญาของผู้อ่าน

- (4) มีความสั้นยาวพอเหมาะกับขอบเขตของเนื้อหาสาระของหนังสือ
- (5) มีตัวอย่างที่ประกอบพอเหมาะกับเนื้อหา

3) การใช้ภาษา

- (1) เลือกคำศัพท์ที่เหมาะสมกับวัย กรณีต้องใช้คำศัพท์ยาก ควรจัดทำ

อภิธานศัพท์ไว้ด้วย

- (2) ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน สละสลวย อ่านเข้าใจง่าย การอธิบาย

ความกะทัดรัด ไม่เยิ่นเย้อ ชับช้อน

4) ประโยชน์การใช้สอย

- (1) พัฒนาความรู้ ความคิด สติปัญญา เจตคติและค่านิยม
- (2) อ่านด้วยตนเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวัยเรียน

5) ภาพประกอบ

- (1) อาจเป็นภาพวาด ภาพถ่าย แผนผัง แผนที่ ตาราง เพื่อช่วยสรุป

ความ

- (2) ถูกต้องชัดเจน และส่งเสริมการเรียนรู้

6) กิจกรรมท้ายบท หรือท้ายเล่ม

- (1) ส่งเสริมความรู้ ความคิดของนักเรียน
- (2) กระตุ้นความคิดให้กว้างไกลจากเรื่องที่อ่าน
- (3) ช่วยให้นำความรู้จากที่อ่านไปเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่

คล้ายคลึงกันได้

- (4) ช่วยในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
- (5) ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดและทักษะเพิ่มขึ้น

สรุปได้ว่า เกณฑ์ในการประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมส่วนใหญ่จะพิจารณา

คุณสมบัติ 6 ด้าน คือ การนำเสนอ เนื้อหา การใช้ภาษา ประโยชน์ ภาพประกอบ และกิจกรรม
ท้ายบท

สมพร จารุณัฐ (2554: 13-60, 13-61) กล่าวถึง จะต้องมียุทธศาสตร์

พื้นฐานที่ดีในด้านต่อไปนี้

1) เนื้อหาของหนังสือต้องถูกต้อง และทันสมัย ในกรณีที่กำลังกล่าวถึงเนื้อหา
สาระหรือการค้นพบความรู้ใหม่ ๆ ที่ยังเป็นที่ยังสงสัยหรือประเด็นที่มีข้อโต้แย้ง ก็ควรมีเหตุผลแสดงถึง
ที่มาอย่างชัดเจน

2) การเสนอเนื้อหา ควรแสดงให้เห็นผู้อ่านทราบจุดมุ่งหมายในการเสนอ
เนื้อหา สารประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับ มีการลำดับเรื่องดี หนังสือประเภทสารคดีที่มุ่งให้ความรู้ ควรมี
การกำหนดเป็นหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ที่สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักวิชา หรือเป็นไปตามลำดับเหตุการณ์
หรือตามพื้นที่ เป็นต้น เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาทำความเข้าใจ หากมีคำประพันธ์ต้องถูกต้องตาม
ฉันทลักษณ์ ไม่ว่าหนังสือเสริมประสบการณ์จะแต่งขึ้นในรูปลักษณะใด การนำเสนอเนื้อหาควรต้องมีความ
เหมาะสมกับผู้อ่าน

3) การใช้ภาษา มีความถูกต้องสละสลวย กะทัดรัด ชัดเจน และเหมาะสม
กับผู้อ่าน

4) เอกภาพและสัมพันธภาพ เนื้อหาสาระ และการเสนอเนื้อหา ควรมี เอกภาพสอดคล้องสนองจุดมุ่งหมายของหนังสือ มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องสอดคล้องสัมพันธ์กัน อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความชัดเจน และเข้าใจง่าย

5) คุณประโยชน์และความน่าสนใจ หนังสือไม่ว่าจะมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ เรื่องใด มีจุดมุ่งหมายทั่วไปหรือเฉพาะเจาะจงอย่างไร ควรเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเกี่ยวกับสาระความรู้ การส่งเสริมความคิด เจตคติ และค่านิยมที่เหมาะสมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายด้านพร้อมกัน

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปาง

จังหวัดลำปางเป็นจังหวัดที่ตั้งมาเป็นเวลานาน มีข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดลำปางดังนี้

6.1 ความเป็นมา

จังหวัดลำปางซึ่งในอดีตเรียกว่าเขลางค์นคร เป็นเมืองที่มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ และน่าศึกษาอย่างยิ่ง เรื่องของเมืองเขลางค์นครสมัยแรกหรือสมัยจามเทวีนั้น ส่วนใหญ่มีหลักฐานจากตำนานชินกาลบาลีปกรณ์ซึ่งได้กล่าวถึงประวัติการสร้างเขลางค์นคร จากนั้นเป็นสมัยล้านนา สมัยพระยาเม็ญราย และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จวบจนถึงปัจจุบัน จังหวัดลำปางถือเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือที่มีศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อุทยาน และตลาดที่น่าสนใจมีอาหารเหนือที่มีรสชาติดี และแหล่งรวมในการซื้อของฝาก ดังที่ กระทรวงมหาดไทย (2528: ก) ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดลำปางได้กล่าวถึง จังหวัดลำปางว่าเป็นจังหวัดที่มีอายุเก่าแก่ มีความสำคัญทั้งในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และการศาสนา เมืองหนึ่งของประเทศไทย เป็นที่รู้จักของประชาชนอย่างกว้างขวาง ไม่น้อยในชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เช่น กุกกวนคร ลัวะกอนลำปาง เขลางค์นคร นครเขลางค์ลัมภางค์ และนครลำปาง จนกระทั่งชื่อ ลำปาง อันเป็นชื่อที่เรียกสืบมาตราบเท่าทุกวันนี้

6.2 สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและของฝากของที่ระลึก

จังหวัดลำปาง เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนบน สภาพภูมิประเทศเป็นขุนเขาทอดยาวจากเหนือจรดใต้ ตอนกลางของจังหวัดเป็นแอ่งที่ราบลุ่มลำน้าวัง เป็นที่ตั้งของเวียงเล็กเวียงน้อย พับซ้อนกันกว่า 1,300 ปีแล้ว จากสภาพภูมิประเทศ ของจังหวัด ประกอบกับเป็นเมืองเก่าแก่มาร่วม 1,300 ปี จึงทำให้จังหวัดลำปางเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายให้นักท่องเที่ยวได้มาศึกษาหาความรู้ และมา พักผ่อนหย่อนใจ โดยได้แบ่งตามลำดับดังนี้

6.2.1 โบราณสถาน ลำปางเป็นเมืองเก่าแก่ มีความเป็นมายาวนานใน

ประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงมีโบราณสถานที่สวยงามน่าสนใจ ทำให้นักท่องเที่ยวต่างนิยมเดินทางมาเที่ยว

ชมเป็นจำนวนมาก โบราณสถานดังกล่าวได้แก่ วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม วัดพระเจดีย์ขาวหลัง และวัดศรีชุม

6.2.2 อุทยานและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดลำปางมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่คงความบริสุทธิ์งดงาม ซึ่งผู้มาเยือนจะเพลิดเพลินและหลงใหลในความงดงามของป่าไม้ ภูเขา ถ้ำ น้ำตก และน้ำพุร้อน ท่ามกลางบรรยากาศที่สดชื่น งดงาม และมีความแตกต่างกันไปตามฤดูต่าง ๆ สถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวคือ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย และสวนป่าทุ่งเกวียน เขื่อนกิ่วลม และเหมืองลิคไนต์แม่มาะ

6.2.3 ตลาดและสถานที่ที่น่าสนใจในตัวเมือง ตลาดหรือภาคในจังหวัดลำปางที่ผู้คนนิยมไปเดินเล่นหรือซื้อของฝาก ได้แก่ ภาคกองต้า ภาคมั่วคว้งแลง และภาคทุ่งเกวียน ซึ่งในแต่ละสถานที่ที่มีสินค้าจำหน่ายแตกต่างกันไป หลังจากเดินชมตลาดซื้อของฝาก ของรับประทานกันแล้ว ก็มานั่งรถม้าชมเมือง ซึ่งมีสถานที่ที่น่าสนใจให้เที่ยวชมและสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้แก่ บ้านแสนัก บ้านป่องนั๊ก และสถานปฏิบัติธรรม-มณฑป หลวงพ่อเกษมเขมโก สำนักสุสานไตรลักษณ์

6.2.4 สินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำปาง ที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อเป็นของฝาก แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทของใช้ และประเภทอาหารพื้นบ้าน ประเภทของใช้ ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา งานแกะสลักไม้ และกระดาศสา ประเภทอาหารพื้นบ้านได้แก่ ไล่ฮั่ว ข้าวแต๋น และหมูหยองหมี่ผ้า

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางหรือเขลางค์นคร จะเห็นได้ว่า จังหวัดลำปางเป็นจังหวัดที่ให้คุณค่าทางด้านวัฒนธรรม ข้อคิดในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมจารีต ประเพณีในท้องถิ่นและให้ความเพลิดเพลิน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังนี้

นงเยาว์ สุทธิสงค์ (2545: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่อง เมืองกระบี่ มรดกอันดามัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ความถูกต้องของหนังสืออ่านเพิ่มเติมในด้านเนื้อหาสาระทั้งหมด 9 บท มีความถูกต้องมากที่สุด ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านรูปแบบหนังสือที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียน และ การสร้างหนังสือมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านการนำไปใช้เป็นการประกอบการเรียนการสอนที่ประเมิน โดยครูผู้สอนวิชาท้องถิ่นของเรา มีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ใน

เกณฑ์ดี ประสิทธิภาพด้านความยากง่ายต่อการทำความเข้าใจที่ประเมินโดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

สร้อยญา ทับเครือว (2546: บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของเมืองหลังสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม ผลการศึกษาพบว่า 1) ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเมืองหลังสวนซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย ย้อนอดีตเมืองหลังสวน วัฒนธรรมทางภาษา : เพลงพื้นบ้านมรดก วัฒนธรรม : การแข่งเรือ เทียวหลังสวน คนดีศรีหลังสวน ของดีเมืองหลังสวน โครงสร้างของหนังสือ ประกอบด้วยเนื้อหาและกิจกรรมท้ายเรื่อง แหล่งที่มาของหัวเรื่อง และ เนื้อหาคือท้องถิ่นอำเภอหลังสวน 2) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่าหนังสือมีคุณภาพด้านการจัดรูปแบบด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา ด้านคุณสมบัติที่ได้รับ อยู่ในระดับดี และ หนังสือมีความเหมาะสมในระดับมาก 3) ความคิดเห็นของนักเรียนสรุปได้ว่าหนังสือมีคุณภาพด้านการจัดรูปแบบด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา ด้านคุณสมบัติที่ได้รับ อยู่ในระดับดี และ หนังสือมีความเหมาะสมในระดับมาก

วงศ์เดือน ทาจันทร์ (2546: บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองสามโคก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานีพบว่า 1) นักเรียนมีความพึงพอใจในหนังสืออยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพของหนังสืออ่านประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก 3) การประเมินความเหมาะสมของขอบข่ายเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.96

ธนิกานต์ ทาอ้าย (2549: บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเฉลิมพระเกียรติ เทียมฟ้า สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่า 1) ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเฉลิมพระเกียรติเทียมฟ้า สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ประเภทสารคดีสำหรับเด็ก ขนาด 21 x 29.5 ซม. แบบแนวตั้งจำนวน 107 หน้า ขนาดตัวอักษร 24 พ้อยท์ 2) ได้แนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็กที่ดีมีคุณค่าเน้นควมมีโครงเรื่องที่เหมาะสมสนองความต้องการและ ความสนใจของเด็ก ใช้ภาษาเข้าใจง่าย มีรูปภาพ สี สั้นสวยงามสอดคล้องกับเนื้อหา ตัวอักษร รูปเล่ม และ ชื่อเรื่องที่ดึงดูดความสนใจน่าติดตาม 3) การประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เฉลิมพระเกียรติ เทียมฟ้าโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ลักษณะรูปเล่มอยู่ระดับดี ด้านการจัดภาพ เนื้อหา การใช้ภาษา คุณค่าประโยชน์ที่จะได้รับอยู่ในระดับดีมาก โดยครูและนักเรียนพบว่า ลักษณะรูปเล่ม ด้านการจัดภาพเนื้อหา การใช้ภาษา คุณค่าประโยชน์ที่จะได้รับอยู่ในระดับดีมาก

สุพรรณิ ภักษา (2549: บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ของดีเมืองลิกอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) หนังสือที่สร้างขึ้นมีรูปขนาด เล่มขนาด 18.5 x 26 เซนติเมตร จำนวน 152 หน้า เนื้อหาของหนังสือประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น 9 ประเภท ของชาวนครศรีธรรมราช ได้แก่ ด้านเกษตร ด้านอุตสาหกรรมและ
หัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม ด้านกองทุน
และธุรกิจชุมชน ด้านศิลปะและการละเล่นพื้นบ้าน ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา
และ ประเพณีและด้านโภชนาการ พร้อมภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง 2) การตรวจสอบ
คุณภาพของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการจัดทำรูปเล่ม เนื้อหาและการใช้ภาษา ภาพประกอบ
มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 สรุปว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ
ระดับสูง

เนตรนภา นิชนันท์ (2549: บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทยเรื่อง
เล่าเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรหมศรีพิทยาคม
อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เล่าเรื่องเมือง
นครศรีธรรมราช มีประสิทธิภาพ 84.92/76.77 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 2) นักเรียนที่ได้รับการ
สอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 3) นักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนกลุ่มตัวอย่างอำเภอ และ นักเรียน
กลุ่มอำเภอเมือง มีความสามารถในการอ่านจับใจความไม่แตกต่างกัน 4) หลังเรียนโดยใช้หนังสืออ่าน
เพิ่มเติม นักเรียนมีเจตคติต่อท้องถิ่นไม่ต่างกัน แต่หลังเรียนนักเรียนกลุ่มต่างอำเภอและนักเรียนกลุ่ม
อำเภอเมืองมีเจตคติต่อท้องถิ่นสูงขึ้นละ 5) ก่อนเรียนนักเรียนกลุ่มต่างอำเภอมีกะแนนเจตคติต่อ
ท้องถิ่น สูงกว่าคะแนนของนักเรียนกลุ่มอำเภอเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จะเห็นได้ว่า ผู้สนใจในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีเนื้อหาที่แตกต่างกันไป รวมทั้ง
เนื้อหาท้องถิ่นของเรา และ เมื่อได้รับการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะได้รับ
การประเมินคุณค่าและประโยชน์อยู่ในระดับมาก และ มากที่สุด

8. แนวทางการสร้างหนังสือ

ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แอ่วไหนติ สำหรับชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
จังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

8.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ

หนังสือที่สร้างขึ้นคือหนังสืออ่านเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อ่านเพื่อเสริมทักษะการอ่านและให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวแหล่ง
ท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง เป็นการสร้างภูมิความรู้และความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง และ
ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน

8.2 การสร้างและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพหนังสือ

8.2.1 การสร้างหนังสือ

ผู้ศึกษาสร้างและพัฒนาหนังสือมี 3 ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนก่อนเขียน

(1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 กำหนดการอ่านไว้ในสาระที่ 1 มาตรฐานที่ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตละมีนิสัยรักการอ่าน

(2) กำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

ก. เพื่อให้นักเรียนมีหนังสืออ่านเพิ่มเติมใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาทักษะการอ่านและมีลักษณะนิสัยรักการอ่าน

ข. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติและความเป็นมา และสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง

ค. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ รัก ห่วงแหน และ มีความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

(3) ศึกษาข้อเท็จจริงจาก เอกสาร ตำรา งานวิจัย จากแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด สำนักงานสภาวัฒนธรรมท้องถิ่น ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น จากแหล่งประวัติศาสตร์ แหล่งธรรมชาติ โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งร่วมกิจกรรมในประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่น เพื่อสอบถาม สัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน และ ผู้สูงอายุ เพื่อนำมาประมวลวิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง จัดลำดับ คำโครงเรื่อง

(4) กำหนดลักษณะการเขียนว่าจะเขียนเรื่องโดยการบรรยาย

(5) กำหนดแก่นของเรื่อง คือสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง

(6) ตั้งชื่อเรื่องว่า แอ่วไหนดี เพื่อสร้างความสนใจให้ผู้อ่าน และ จากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ได้กำหนดคำโครงเรื่องตามลำดับก่อนหลังดังนี้

คำโครงเรื่อง “แอ่วไหนดี”

- บทที่ 1 รู้จักลำปางเขลางค์นคร
- บทที่ 2 สัญลักษณ์โบราณสถาน
- บทที่ 3 ชื่นบานอุทยานและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- บทที่ 4 เทียวตลาดและชมเมือง
- บทที่ 5 ลือเลื่องสินค้าเด่นดังและของที่ระลึก

2) ดำเนินการเขียน

การสร้างหนังสือกำหนดโครงสร้างเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมท้ายบทเมื่อเตรียมพร้อมจากขั้นตอนทุกขั้นตอนตามข้อ 1 แล้ว ลงมือเขียนไปตามเค้าโครงเรื่องที่วางไว้ไปตามลำดับ

3) ขั้นหลังเขียนจบแล้ว ได้ทบทวนอีกครั้งโดยลองอ่านทบทวนเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบอีกครั้ง หากจุดบกพร่องแล้วแก้ไข

8.2.2 การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

การปรับปรุงคุณภาพของหนังสือมีขั้นตอนดังนี้

1) การสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสือ

ประเด็นของการประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีประเด็นการประเมินครอบคลุม 5 ด้าน รวม 27 ข้อ ดังนี้

(1) ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์	จำนวน 4 ข้อ
(2) ด้านภาพประกอบ	จำนวน 7 ข้อ
(3) ด้านเนื้อหา	จำนวน 5 ข้อ
(4) ด้านการใช้ภาษา	จำนวน 5 ข้อ
(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	จำนวน 6 ข้อ

2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

(1) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการเขียนหนังสือเพิ่มเติม ด้านการใช้ภาษาไทย ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน พิจารณาคุณภาพของหนังสือโดยใช้แบบประเมินเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ เกณฑ์ที่ใช้ในเกณฑ์การพิจารณาแบบตรวจสอบหาดัชนีความสอดคล้องเหมาะสม

ถ้าค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดหรือเป็นตัวแทนความสอดคล้องที่ต้องการวัด

ถ้าค่า IOC น้อยกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดหรือไม่เป็น
ตัวแทนความสอดคล้องที่ต้องการวัด ต้องนำมาปรับปรุง

(2) การประเมินหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน เพื่อประเมิน
คุณภาพของหนังสือจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพหนังสือ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล
และสรุปผลโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีรายการประเมินโดยครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้าน
ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าและ
ประโยชน์ที่ได้รับ ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสม โดยมี
รายละเอียดดังนี้

ก. ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์
ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า
การออกแบบปกน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน หนังสือมีส่วนประกอบครบถ้วนตามประเภทของหนังสือ
ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดพอเหมาะกับวัยของผู้อ่าน
และการวางภาพประกอบกับเนื้อหาเหมาะสมสบายตา มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความ
สอดคล้อง 1.00

ข. ด้านภาพประกอบ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านภาพประกอบ ในภาพรวมมี
ความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า
ภาพประกอบสีสันสวยงามสร้างความสนใจ ภาพมีความคมชัด สีสันเหมาะสมเป็นธรรมชาติ การจัด
ภาพเหมาะสมกับเนื้อหา และจำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความ
สอดคล้อง 1.00 ภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหาและภาพที่นำเสนอส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และ
จินตนาการ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

ค. ด้านเนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านเนื้อหาในภาพรวมมีความ
เหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ชื่อหนังสือ
น่าสนใจ หัวข้อเรื่องมีความสัมพันธ์น่าติดตาม การจัดแบ่งเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน เนื้อหา
ของเรื่องส่งเสริมความรักและภูมิใจในท้องถิ่น เนื้อหามีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการ
ของผู้อ่าน กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียน มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนี
ความสอดคล้อง 1.00 และการพิมพ์ สะกด การันต์ ถูกต้องตามหลักภาษาไทยความเหมาะสม โดยมี
ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

ง. ด้านการใช้ภาษา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านการใช้ภาษาในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน การใช้ภาษาเหมาะสม อ่านเข้าใจง่าย ชวนติดตาม และการบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และการสะกด การันต์ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

จ. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง ข้อมูลเป็นการสื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยาก ศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม การทำกิจกรรมท้ายเล่มส่งเสริมให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและกล้าแสดงออก การนำเสนอเป็นเรื่องเล่าที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ และหนังสืออ่านเพิ่มเติมปลูกฝังเจตคติให้มีความรักและหวงแหนท้องถิ่น มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและคนในท้องถิ่นช่วยส่งเสริมการรับรู้ด้วยตนเอง มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

ฉ. สรุปลักษณะภาพรวมของหนังสือแต่ละด้าน

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “แอมว ไหนดี” ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนรายการอื่น ๆ ได้แก่ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา การใช้ภาษา และคุณค่าและประโยชน์ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00

3) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน

การดำเนินการในขั้นนี้เป็นการนำหนังสือไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนร่องเคาะวิทยาจำนวน 10 คน เพื่อประเมินคุณภาพของหนังสือจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ประเด็นของการประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยนักเรียนมีประเด็นการประเมินครอบคลุม 5 ด้าน รวม 27 ข้อ ดังนี้

(1) ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์	จำนวน 4 ข้อ
(2) ด้านภาพประกอบ	จำนวน 7 ข้อ

(3) ด้านเนื้อหา	จำนวน 5 ข้อ
(4) ด้านการใช้ภาษา	จำนวน 5 ข้อ
(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	จำนวน 6 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

- (1) ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่าของ

บุญส่ง นิลแก้ว (2541: 34)

4.51 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
1.51 – 3.00	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.51 – 2.00	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1.0 – 1.50	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

- (2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum X - \bar{X}}{N-1}}$$

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

X แทน คะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

(3) การประเมินหนังสือโดยนักเรียนทั้ง 10 คน เพื่อประเมินคุณภาพของหนังสือจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีรายการประเมินโดยครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น นักเรียนมีความเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดรูปเล่มและการพิมพ์ ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การออกแบบปกน่าสนใจชวนให้เปิดอ่านมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) รองลงมาได้แก่ ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และการวางภาพประกอบกับเนื้อหาเหมาะสมสบายตามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$) รองลงมาคือขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.70$)

ข. ด้านภาพประกอบ

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านภาพประกอบในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.93$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าภาพประกอบสีสดใสสวยงาม ได้รับความสนใจ ภาพมีความคมชัด สีสันเหมาะสมเป็นธรรมชาติ การจัดภาพเหมาะสมกับเนื้อหา จำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหา ขนาดของภาพเหมาะสมกับผู้อ่าน มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.90$) และรองลงมาได้แก่ ภาพที่นำเสนอส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$)

ค. ด้านเนื้อหา

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า เนื้อหามีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) และรองลงมา ได้แก่ ชื่อหนังสือน่าสนใจ การจัดแบ่งเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านที่สุด เนื้อหาของเรื่องส่งเสริมความรัก และภูมิใจในท้องถิ่น กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียน มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$)

ง. ด้านการใช้ภาษา

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการใช้ภาษาในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.94$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และการบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) และรองลงมาได้แก่ การใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย การใช้ภาษาเหมาะสม อ่านเข้าใจง่าย ชวนติดตาม และการสะกด การันต์ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$)

จ. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.93$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ข้อมูลเป็นการสื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม และการทำกิจกรรมท้ายเล่มส่งเสริมให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและกล้าแสดงออก มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) และรองลงมาได้แก่ ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน และคนในท้องถิ่นช่วยส่งเสริมการรับรู้ด้วยตนเองการนำเสนอเป็นเรื่องเล่าที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ และหนังสืออ่านเพิ่มเติมปลูกฝังเจตคติให้มีความรักและหวงแหนท้องถิ่น มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$)

ฉ. สรุปในภาพรวมของหนังสือแต่ละด้าน

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดิ ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ด้านการใช้ภาษา มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.94$) รองลงมาได้แก่ ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ ด้านภาพประกอบและด้านเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$) และด้านลักษณะรูปลักษณ์และการพิมพ์มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$)

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 ครูได้นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แอ่วไหนดี ที่มีคุณค่าต่อการอ่านและเหมาะสมตามวัยของนักเรียน

9.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนร่องเคาะวิทยา มีหนังสืออ่านเพิ่มเติม และได้ฝึกทักษะการอ่านจากหนังสือที่มีคุณภาพและได้ศึกษาเรื่องราวใกล้ตัวมีความรู้เกี่ยวกับจังหวัดลำปางกว้างขวางขึ้น

9.3 นักเรียนเห็นความสำคัญ รัก ห่วงแหน และมีความภูมิใจในท้องถิ่นของตน

บทที่ 2
หนังสืออ่านเพิ่มเติม

เรื่อง

แอ่วไหนดี

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

แอ่วไหนดี

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หทัยกาญจน์ ฤทธิ์สกุลชัย

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “แอ่วไหนดี” เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้อ่านเพื่อส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการอ่าน โดยได้นำเรื่องราวความเป็นมาของเขลางค์นครจากอดีตจนถึงปัจจุบัน บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถานที่สำคัญต่างๆ กล่าวถึงอุทยานและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวในตัวเมืองลำปาง และของฝากประเภทต่างๆ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้และรักการอ่าน

การเรียบเรียงเนื้อหาสาระสำคัญของเรื่อง ที่มาของข้อมูล ค้นคว้า เรียบเรียง จากเอกสารต่างๆ สัมภาษณ์ ในบางเนื้อหาต้องอาศัยตำรา และบางเนื้อหาต้องไปสัมภาษณ์ผู้รู้มากล่าวอ้าง เพื่อให้เหมาะสมกับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ให้การสนับสนุนด้านเอกสาร ตำรา และช่วยเหลือชี้แนะ ตอบคำถาม ให้สัมภาษณ์ ให้ภาพประกอบและความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนสำเร็จลงด้วยดี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเกิดประโยชน์ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง มีความภูมิใจในความเป็นเอกลักษณ์ ความอุดมสมบูรณ์ และความงดงามของสถานที่ต่างๆ ทรงไว้ซึ่งคุณค่าแห่งวัฒนธรรมอันดีงาม และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการอ่านได้อย่างไม่มีวันสิ้นสุด

หทัยกาญจน์ ฤทธิสกุลชัย

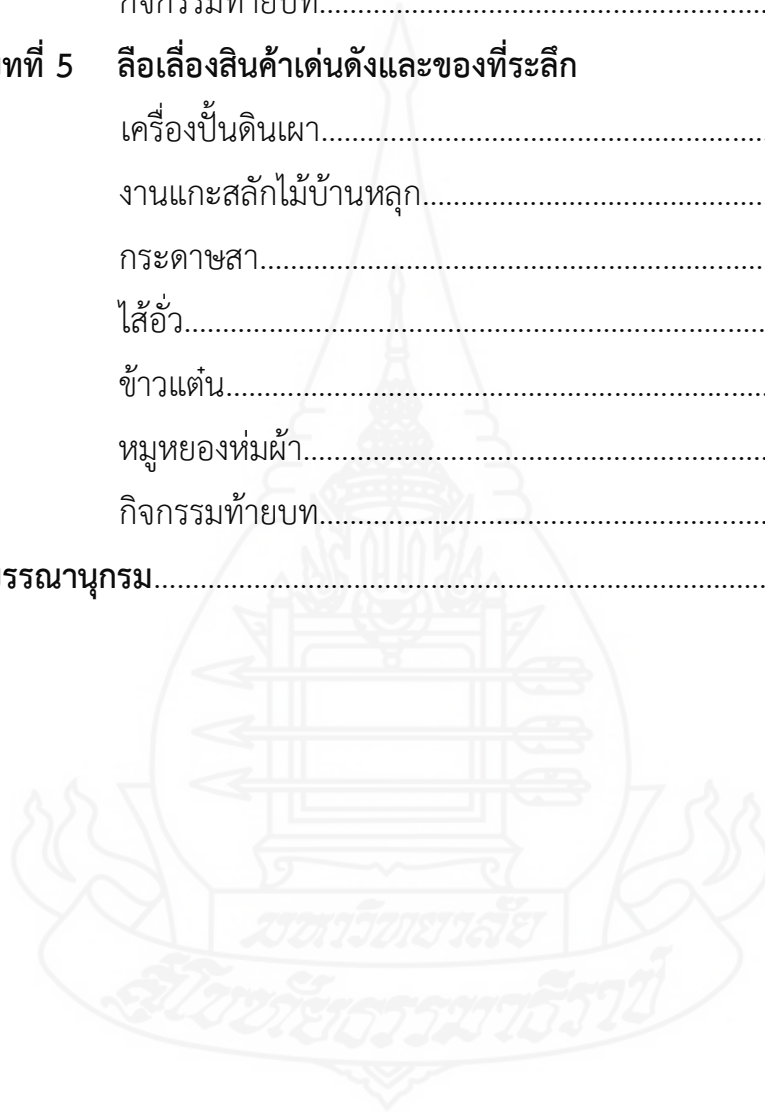
สิงหาคม 2557

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1	รู้จักลำปางเขलगค์นคร	
	ความเป็นมา.....	1
	สภาพทางภูมิศาสตร์.....	6
	การปกครองและอาชีพ.....	8
	แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ.....	10
	กิจกรรมท้ายบท.....	12
บทที่ 2	สัจจรมโบรมสถาน	
	วัดพระธาตุลำปางหลวง.....	13
	วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม.....	17
	วัดพระเจดีย์ขาวหลัง.....	19
	วัดศรีชุม.....	21
	กิจกรรมท้ายบท.....	24
บทที่ 3	ขึ้นบานอุทยานและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	
	อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน.....	25
	ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยและสวนป่าทุ่งเกวียน.....	29
	เหมืองลิกไนต์แม่เมะ.....	34
	เขื่อนกิ่วลม.....	37
	กิจกรรมท้ายบท.....	40
บทที่ 4	เที่ยวตลาดและชมเมือง	
	กาดกองต้า.....	41
	ถนนสายวัฒนธรรมหรือกาดมั่วคว้งแลง.....	44
	กาดทุ่งเกวียน.....	46
	บ้านแสนัก.....	48
	บ้านปองนัก.....	51

สถานปฏิบัติธรรม-มณฑปหลวงพ่อกษม เขมโก	
สำนักสุสานไตรลักษณ์.....	53
กิจกรรมท้ายบท.....	57
บทที่ 5 ลือเลื่องสินค้าเด่นดังและของที่ระลึก	
เครื่องปั้นดินเผา.....	58
งานแกะสลักไม้บ้านหลุก.....	60
กระดาดสา.....	61
ไส้อั่ว.....	62
ข้าวแต๋น.....	63
หมูหยองห่มผ้า.....	65
กิจกรรมท้ายบท.....	66
บรรณานุกรม.....	67

บทที่ 1

รู้จักลำปางเขลางค์นคร

จังหวัดลำปางซึ่งในอดีตเรียกว่าเขลางค์นคร เป็นเมืองที่มีประวัติความเป็นมา น่าสนใจ และน่าศึกษาอย่างยิ่ง เรื่องของเมืองเขลางค์นครสมัยแรกหรือสมัยจามเทวีนั้น ส่วนใหญ่มีหลักฐานจากตำนานชินกาลบาตีปกรณ์กล่าวถึงประวัติการสร้างเขลางค์นคร จากนั้นเป็นสมัยล้านนา สมัยพระยามังราย และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จวบจนถึง ปัจจุบัน จังหวัดลำปางถือเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือที่มีศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจ มี แหล่งท่องเที่ยวที่น่าค้นหา ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อุทยาน และตลาดที่ น่าสนใจมีอาหารเหนือที่มีรสชาติดี และแหล่งรวมในการซื้อของฝาก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพลำปางในอดีต

1. ความเป็นมา

ลำปางเป็นเมืองที่มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ โดยมีความสำคัญทั้งหมด 4 สมัย ได้แก่ สมัยจามเทวี สมัยล้านนา สมัยพระยามังราย และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ในราว พ.ศ.1200 พระฤๅษีวาสุเทพ อาศัยอยู่ที่ดอยสุเทพได้เชิญชวนให้พระสุก ทันตฤๅษีแห่งละโว้ มาช่วยกันสร้างนครทริภุชชัย เมื่อสร้างเสร็จแล้วจึงไปทูลขอผู้ปกครอง

จากพระเจ้านพราชกษัตริย์แห่งละโว้ ปัจจุบันคือจังหวัดลพบุรี ซึ่งได้ประทานพระนางจามเทวี ราชธิดาให้มาเป็นผู้ปกครอง พร้อมกับนำพระภิกษุสงฆ์ผู้รอบรู้ในพระไตรปิฎก พราหมณ์โหรา นักปราชญ์ราชบัณฑิต แพทย์ ช่างฝีมือ เศรษฐี คหบดีอย่างละ 500 คนมาด้วย ขณะนั้นพระนางทรงครรภ์ ต่อมาก็ประสูติพระโอรสฝาแฝด ผู้พี่ทรงพระนามว่า เจ้ามหันตยศุมาร ส่วนผู้น้องทรงพระนามว่า เจ้าอนันตยศุมาร

เมื่อพระโอรสทั้ง 2 ทรงเจริญวัยขึ้น ประกอบกับพระนางชรามากแล้ว จึงได้ทำพิธีราชาภิเษกให้เจ้ามหันตยศุมารขึ้นเป็นกษัตริย์ ครองเมืองหริภุญชัย ส่วนเจ้าอนันตยศุมารทรงดำรงตำแหน่ง อุปราช ต่อมาเจ้าอนันตยศุมารมีพระประสงค์ไปสร้างเมืองเชียงใหม่ พระฤๅษีวาสุเทพจึงแนะนำให้ไปหาพราหมณ์กลางค์ ครั้นเมื่อพบกันจึงได้พาพระองค์ไปพบพระสุพรหมฤๅษีบนดอยงามเพื่อขออาราธนาให้ช่วยสร้างเมือง ทั้งสองช่วยกันเลือกหาชัยภูมิที่เหมาะสม จึงสร้างเมืองขึ้นบนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำวัง แล้วขนานนามว่า เขลางค์นคร พร้อมทั้งอัญเชิญเจ้าอนันตยศุมารขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองทรงพระนามว่า พระเจ้าอินทเรีงการ

ในสมัยนี้เมืองเขลางค์นครได้มีการสร้างกำแพงเมือง ชั้นบนเป็นอิฐ ชั้นล่างเป็นคันดิน 3 ชั้น ความยาววัดโดยรอบ 4,400 เมตร สร้างในพื้นที่ประมาณ 600 ไร่ มีประตูเมืองสำคัญ ๆ ได้แก่ ประตูม้า ประตูผาป่อง ประตูท่านาง ประตูต้นผึ้ง ประตูป่อง ประตูนกกต และประตูตาล ปุชนียสถานที่สำคัญได้แก่ วัดพระแก้วดอนเต้า ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นที่ประดิษฐาน พระพุทธรูปหามณีนรัตนปฏิมากร หรือพระแก้วมรกต เมืองเขลางค์เป็นเมืองคู่แฝดกับเมืองหริภุญชัย มีชื่อในตำนานว่า เวียงละกอน หรือลคร ภายหลังจากสมัยพระเจ้าอนันตยศแล้ว สภาพของเมืองฝาแฝดกับหริภุญชัยก็หมดไป สันนิษฐานว่าเขลางค์นครมีเจ้าผู้ครองต่อมาอีกประมาณ 500 ปีแต่ไม่ปรากฏพระนามในหลักฐานหรือเอกสารใดๆ จนกระทั่งถึง พ.ศ. 1755 ได้ปรากฏชื่อของเจ้านายเมืองเขลางค์พระองค์หนึ่งมีพระนามว่า เจ้าไทยอำมาตย์แห่งเขลางค์ ได้แย่งชิงอำนาจจากพระยาพิณไทย เจ้าเมืองหริภุญชัย แล้วสถาปนาพระองค์ปกครองหริภุญชัยสืบต่อกันมาถึง 10 รัชกาล จนกระทั่งถึงสมัยพระยาธิบยา ก็สูญเสียอำนาจให้แก่พระยามังราย ใน พ.ศ. 1844

ภาพลำปางในอดีต

ใน พ.ศ. 1824 พระเจ้ามังรายได้แผ่ขยายอำนาจเข้าครอบครองหริภุญชัย พระยาญีบา เจ้าเมืองสุไหงได้ จึงอพยพหนีมาพึ่งพระยาเบิกโอรสยังเมืองเขลางค์นคร ต่อมา ใน พ.ศ. 1838 พระยาเบิก ได้ยกกองทัพไปตีเมืองหริภุญชัยคืน แต่พ่ายแพ้กลับมา ขุนคราม โอรสของพระเจ้ามังรายยกกองทัพติดตามมาทันปะทะกันที่ตำบลแม่ตาน ปรากฏว่าพระยาเบิกเสียชีวิตในการสู้รบ ส่วนพระยาญีบาเมื่อทราบข่าว จึงพาครอบครัว หนีไปพึ่งพระยาพิษณุโลก เจ้าเมืองสองแควประทับอยู่ที่นั่นจนสิ้นพระชนม์ จึงนับว่าเป็น การสิ้นวงศ์เจ้าผู้ครองเมืองเขลางค์สมัยแรก

เมื่อขุนครามตีเมืองเขลางค์ได้แล้วจึงแต่งตั้งให้ขุนไชยเสนาเป็นผู้รั้งเมือง สืบต่อมา ขุนไชยเสนาได้สร้างเมืองขึ้นใหม่ เมื่อ พ.ศ. 1845 เป็นเมืองเขลางค์ระยะหลัง เมืองเขลางค์ ที่สร้างขึ้นในสมัยล้านนา มีเนื้อที่ประมาณ 180 ไร่ อยู่ถัดจากเมืองเขลางค์เดิมลงไปทางทิศ ใต้ กำแพงเมืองก่อด้วยอิฐ วัดความยาวโดยรอบได้ 1,100 เมตร มีประตูเมืองที่สำคัญได้แก่ ประตูเชียงใหม่ ประตูนาสร้อย และประตูปลายนา

โบราณสถานสำคัญได้แก่วัดปลายนาซึ่งปัจจุบันกลายเป็นวัดร้าง และวัดเชียงภูมิ หรือวัดปงสนุกในปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อลิ้นก่านที่ดำนํ้าชิงเมืองแข่งกับเจ้าฟ้า หลวงชายแก้วซึ่งเป็นบิดาของเจ้า 7 ตน แต่เจ้าลิ้นก่านแพ้จึงถูกพม่าประหารชีวิต สันนิษฐานว่าพระเจ้าลิ้นก่านคงจะเป็นราชวงศ์ล้านนาองค์สุดท้ายที่อยู่ในเมืองเขลางค์ เมืองเขลางค์สมัยล้านนาได้รวมเอาเมืองเขลางค์สมัยจามเทวี กับเมืองเขลางค์ใหม่เข้า ด้วยกัน ตั้งอยู่เขตฝั่งตะวันตกของแม่น้ำวัง ซึ่งเรียกกันอย่างแพร่หลายในตำนานต่าง ๆ ว่า เมืองละกอน

วัดปงสนุกในอดีต

วัดปงสนุกในปัจจุบัน

เจ้าพระยามังราย

ในสมัยราชวงศ์มังราย เขตแดนนครเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญของอาณาจักรล้านนา ปราบภูเขื่อนในตำนานพื้นเมืองว่าเมืองนคร ในสมัยพระเจ้าติโลกราช เชียงใหม่ทำสงครามเพื่อแย่งชิงหัวเมืองไทยเหนือกับกรุงศรีอยุธยา นครลำปางเป็นแหล่งชุมนุมทัพที่สำคัญ สามารถตีเมืองเซียงไ้ได้ ต่อมาสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ได้ยกกองทัพมาตีนครลำปาง ได้อัญเชิญพระสิขิปฏิมากร ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสำคัญไปจากวัดกู่ขาว นครลำปางเป็นหัวเมืองสำคัญของล้านนามาจนถึงสมัยพระเจ้าบุเรงนอง กษัตริย์แห่งกรุงหงสาวดี ได้แผ่อำนาจเข้าครอบครองเชียงใหม่ นับตั้งแต่นั้นมาล้านนาจึงตกอยู่ภายใต้การ

ปกครองของพม่า มาเป็นเวลานานกว่า 200 ปี

นับตั้งแต่สมัยพระเจ้าบุเรงนองเป็นต้นมา พม่าได้จัดส่งเจ้านายมากำกับการปกครอง หัวเมืองล้านนาไทยได้ปกครองชาวล้านนาอย่างกดขี่และเข้มงวดกวดขัน ทำให้ชาวล้านนาหลายกลุ่มลุกฮือขึ้นต่อสู้ แต่ก็ไม่สำเร็จ จนกระทั่งถึงสมัยของเจ้าพระยาสุรเวสโลไชยสงคราม หรือ หนานทิพย์ช้าง สามารถขับไล่พม่าออกจากเมืองลำปางได้ ต่อมาบ้านเมืองก็ประสบความวุ่นวายอีก ทางเมืองนครลำปางเกิดแย่งชิงอำนาจ ระหว่าง

เจ้าชายแก้ว ซึ่งเป็นลูกของหนานทิพย์ช้าง เจ้าเมืองนครลำปาง กับท้าวลิ้นก่าน เจ้าเมืองคนเดิมแต่เจ้าไชยแก้วสู้ไม่ได้ จึงถูกพม่าประหารชีวิต พร้อมทั้งริบทรัพย์สินและครอบครัว พม่าแต่งตั้งให้เจ้าไชยแก้วเป็น เจ้าฟ้าหลวงไชยแก้ว ครองเมืองนครลำปาง แต่พม่ายังปกครองชาวนครลำปางอย่างกดขี่ทารุณอยู่ หากผู้ใดขัดขึ้นก็จะถูกลงโทษอย่างหนักไปจนถึงประหารชีวิต เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงมีบัญชาให้เจ้าพระยาจักรี และเจ้าพระยาสุรสีห์ยกกองทัพไปตีเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2314 เจ้ากาวิละซึ่งเป็นโอรสของเจ้าฟ้าหลวงไชยแก้วจึงพาอนุชาทั้งหกเข้าสวามิภักดิ์ แล้วนำทหารชาวนครลำปางเข้าสมทบยกขึ้นไปตีเชียงใหม่พม่าได้จับเจ้าฟ้าหลวงไชยแก้วไว้เป็นประกัน เมื่อกองทัพไทยยกขึ้นไปเชียงใหม่เจ้ากาวิละ จึงนำทหารชาวนครลำปางตีหักเข้าเมืองได้ก่อนช่วย พระบิดาออกจากที่คุมขังได้สำเร็จ แล้วนำกำลังสมทบกับกองทัพไทยได้ตีพม่าแตกพ่ายไป ความดีความชอบครั้งนี้เจ้ากาวิละได้รับพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองนครลำปาง และเลื่อนเป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่ในเวลาต่อมา

อนุสาวรีย์หนานทิพย์ช้าง

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จขึ้นครองราชย์ ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าดวงทิพซึ่งเป็นเจ้านครลำปางกับราชวงศ์จักรี มีความผูกพันกันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ในปี พ.ศ. 2329 พม่าพ่ายแพ้แก่กองทัพไทยคราว สงครามเก้าทัพ บรรดาหัวเมืองประเทศราชพากันกระด้างกระเดื่องแข็งเมือง พระเจ้าปดุงจึงโปรดให้ยกกองทัพไปปราบปราม และมิโนบายจะเข้ายึดเชียงใหม่ เจ้านคร

ลำปางจึงคิดหาทางป้องกันไว้ก่อน อพยพครอบครัวไปตั้งที่ป่าซางเป็นการชั่วคราว มีกองทหารจากเมืองสวรรคโลก และกำแพงเพชรยกขึ้นมาช่วยป้องกันบ้านเมือง และตั้งมั่นอยู่ที่ป่าซางเป็นเวลา 5 ปี

ต่อมาในปี พ.ศ. 2330 กองทัพพม่าได้ยกมาตีนครลำปาง เจ้าคำโสมได้นำทัพชาวเมืองต่อสู้ป้องกันบ้านเมืองไว้อย่างเข้มแข็ง พม่าพยายามเข้าปล้น เมืองหลายครั้งแต่ไม่สำเร็จจึงตั้งค่ายล้อมไว้ขณะนั้นทางกรุงเทพฯ ครั้นทราบข่าวการศึกทางหัวเมืองเหนือจึงโปรดให้สมเด็จพระอนุชาธิราช สมเด็จพระบรมราชาเจ้า กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท ยกกองทัพขึ้นมาช่วยตีกระหนาบกองทัพพม่าทั้งที่นครลำปางและป่าซางแตกพ่ายไป

ในปี พ.ศ. 2344 เจ้ากาวิละได้เกณฑ์กำลังจากหัวเมืองเหนือไปโจมตีเมืองสาตหัวเมืองประเทศราชของพม่าเป็นการตอบแทนบ้าง เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้พระเจ้าปะดุงขัดเคืองมาก จึงโปรดให้อินแะหะหุ่ญ ยกกองทัพมาตีเชียงใหม่ สมเด็จพระบรมราชาเจ้า กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท เสด็จยกกองทัพไทยขึ้นมาช่วยจนสามารถขับไล่พม่าแตกพ่ายไป เมื่อเสร็จสงคราม เจ้ากาวิละเจ้าเมืองเชียงใหม่ และเจ้าดวงทิพเจ้าเมืองนครลำปาง ได้พากันไปเฝ้าสมเด็จพระอนุชาธิราชที่เมืองเถิน ทรงมีรับสั่งให้ช่วยกันขับไล่พม่าออกจากเชียงแสนให้ได้ แล้วพระองค์เสด็จกลับถึงกรุงเทพฯ ๓ ได้ไม่นานก็ทิวศต

หลังจากนั้นกองทัพของล้านนา และเวียงจันทน์ยังคงล้อมเชียงแสนต่อไป จนยึดเมืองเชียงแสนไว้ได้ ความดีความชอบในครั้งนี้เจ้ากาวิละได้รับบำเหน็จโปรดให้สถาปนาเป็นพระเจ้าเชียงใหม่มีฐานะเป็นเจ้าประเทศราช หลังจากตีเมืองเชียงแสนได้ กองทัพล้านนาซึ่งประกอบด้วย เชียงใหม่ นครลำปาง แพร่ เมืองเถิน น่าน รวมทั้งกองทัพของล้านช้างได้แก่ หลวงพระบางและเวียงจันทน์ ร่วมกันยกกองทัพไปตีเมืองยอง เมืองลื้อ เมืองเงิน เมืองเชียงตุง เมืองเชียงรุ่ง เมืองเชียงแขง ตลอดจนบรรดาหัวเมืองต่างๆ แถบไทยใหญ่ ลื้อ จีน มาเป็นข้าขอบขัณฑสีมาของกรุงเทพฯ ทำให้อาณาเขตของไทยแผ่ออกไปกว้างใหญ่ไพศาลยิ่งกว่าครั้งใด ๆ นับตั้งแต่นั้น

เจ้ากาวิละ

มาบรรดาหัวเมืองล้านนาทั้งปวงจึงปลอดภัยจากการรุกรานของพม่าข้าศึก ด้วยเดชะพระบารมีแห่งบรมจักรีวงศ์

ในสมัยรัชกาลที่ 5 จังหวัดลำปางได้ประกาศจัดตั้งเป็นจังหวัด ในปี พ.ศ. 2435 โดยขึ้นอยู่กับมณฑลพายัพสมัยหนึ่ง ต่อมาแยกเป็นมณฑลมหาสารคาม ในปี พ.ศ. 2458 ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีประกาศยกเลิกมณฑลทั่วราชอาณาจักร ลำปางจึงมีฐานะเป็นจังหวัด ลำปางตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476

สรุปได้ว่าประวัติความเป็นมาของเขลางค์นครหรือนครลำปางตามลำดับคือ สมัยจามเทวี สมัยล้านนาเป็นประวัติศาสตร์การสร้างบ้านแปลงเมือง จนถึงสมัยราชวงศ์มังราย ซึ่งเป็นสมัยที่เขลางค์นครปกครองตนเอง แต่ส่วนใหญ่จะตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า ส่วนสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เจ้ากาวิละและพระอนุชาได้เข้ามาสวามิภักดิ์ต่อพระมหากษัตริย์ไทย ทำให้นครลำปางเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

2. สภาพปัจจุบัน

จังหวัดลำปางมีสภาพทางภูมิศาสตร์ การปกครองและอาชีพที่น่าสนใจ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจจำนวนมาก ดังจะได้อธิบายต่อไปนี้

2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

2.1.1 ภูมิประเทศ

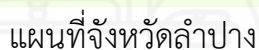
จังหวัดลำปาง ตั้งอยู่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ ตามทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน ประมาณ 602 กม. ตามทางรถไฟประมาณ 625 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 12,533.961 ตร.กม. หรือประมาณ 7,833,726 ไร่ มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 5 ของภาคเหนือ รองจากเชียงใหม่ ตาก แม่ฮ่องสอน และเพชรบูรณ์ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดข้างเคียงถึง 7 จังหวัด ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และพะเยา

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดตาก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดแพร่ และสุโขทัย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดลำพูน

ลักษณะภูมิประเทศแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ บริเวณตอนบนของจังหวัด เป็นที่ราบสูง ภูเขา และเป็นป่าค่อนข้างดิบ อุดมสมบูรณ์ด้วยไม้มีค่า ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองปาน แจ้ห่ม วังเหนือ และงาว บริเวณตอนกลางของจังหวัด เป็นที่ราบและที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ พื้นที่อำเภอห้างฉัตร เมืองลำปาง

ลักษณะภูมิประเทศแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ บริเวณตอนบนของจังหวัด เป็นที่ราบสูง ภูเขา และเป็นป่าค่อนข้างดิบ อุดมสมบูรณ์ด้วยไม้มีค่า ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองปาน แจ้ห่ม วังเหนือ และงาว บริเวณตอนกลางของจังหวัด เป็นที่ราบและที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ พื้นที่อำเภอห้างฉัตร เมืองลำปาง

เกาะคา แม่ทะ และสบปราบ บริเวณตอนใต้ของจังหวัด เป็นป่าไม้รัง บางส่วนเป็นทุ่งหญ้า ได้แก่ พื้นที่อำเภอเถิน แม่พริก บางส่วนของอำเภอเสริมงาม และแม่ทะ

2.1.2 ภูมิอากาศ

จากลักษณะพื้นที่ของจังหวัดที่เป็นแอ่งคล้ายก้นกระทะ จึงทำให้อากาศร้อนอบอ้าวเกือบตลอดปี ฤดูร้อนร้อนจัด ฤดูหนาวหนาวจัด ลักษณะภูมิอากาศแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู คือฤดูร้อน เริ่มประมาณต้นเดือน มีนาคม จนถึงกลางเดือน พฤษภาคม อากาศจะร้อนอบอ้าว ช่วง ที่มีอากาศร้อนที่สุด คือ เดือนเมษายน อุณหภูมิอาจสูงถึง 41 องศาเซลเซียส ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือน พฤษภาคม จนถึงเดือน ตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือน พฤศจิกายน จนถึงเดือน กุมภาพันธ์ อากาศจะหนาวเย็น ช่วงที่มีอากาศหนาวจัด คือ เดือนมกราคม อุณหภูมิอาจต่ำสุดประมาณ 9 องศาเซลเซียส

2.2 การปกครองและอาชีพ

2.2.1 การเมืองการปกครอง

จังหวัดลำปาง แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 13 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองลำปาง อำเภอเกาะคา อำเภอแจ้ห่ม อำเภอเถิน อำเภอห้างฉัตร อำเภอแม่ทะ อำเภองาว อำเภอวังเหนือ อำเภอสบปราบ อำเภอแม่พริก อำเภอเสริมงาม อำเภอแม่เมาะ และอำเภอเมืองปาน

ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 78 เป็นชาวไทยพื้นเมืองในภาคเหนือ นอกจากนี้ยังมีชาวเขาเผ่าถึง 7 เผ่า ได้แก่ ไก่ดำ ไก่แดง ไก่ดำกระเหรี่ยง ไก่ขมุ ไก่เย้า ไก่มูเซอ ไก่แม้ว ไก่อีโก้ และเผ่าลีซอ โดยชาวเขาเผ่าเย้ามีจำนวนมากที่สุด รวมทั้งสิ้นประมาณ 12,500 คนกระจายอาศัยในพื้นที่ 7 อำเภอคือ อำเภอเมืองปาน อำเภอแม่เมาะ อำเภอแจ้ห่ม อำเภอวังเหนือ อำเภอเสริมงาม อำเภอเมืองลำปาง โดยเฉพาะอำเภอเมืองปานเป็นอำเภอที่มีชาวเขามากที่สุด ปัจจุบันได้รับสัญชาติไทยมากกว่าร้อยละ 73 ของประชากรชาวเขาทั้งหมด

การบริหารราชการแผ่นดิน จังหวัดลำปางมีหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลางตั้งอยู่ในเขตจังหวัด 57 หน่วยงาน ราชการบริหารส่วนภูมิภาค 28 หน่วยงาน

และราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมืองลำปาง และ องค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.2 อาชีพของประชาชน

ประชาชนในจังหวัดลำปางนิยมประกอบอาชีพที่สำคัญ 2 ประเภท คือ กสิกรรม และอุตสาหกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) **กสิกรรม** ยังเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของ ประชาชนในจังหวัดลำปางและมีพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนใหญ่ทำนา รองลงมาเป็นพืชไร่ และพืชสวนตามลำดับ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว อ้อย สับปะรด กระเทียม ข้าวโพด ยาสูบ ถั่วเหลือง และถั่วลิสง แหล่งผลิตพืชผลพื้นที่ทำการเกษตรคืออำเภอเมืองลำปาง อำเภอแจ้ห่ม อำเภอลี้ และอำเภอเกาะคา เพราะมีที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเกษตร

ปลูกข้าว

ปลูกอ้อย

2) **อุตสาหกรรม** จังหวัดลำปางมีโรงงานอุตสาหกรรมเหมืองแร่เป็น สาขาเศรษฐกิจที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งและเป็นแหล่งผลิตถ่านหินลิกไนต์ที่ใหญ่ที่สุดของ ประเทศ นอกจากนี้ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับผลิตผลการเกษตร เช่น โรงสีข้าว ขนาดเล็ก โรงงานน้ำตาลทราย โรงงานอาหารและผลไม้กระป๋อง โรงงานอุตสาหกรรมที่มี ความสำคัญเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีอัตราการเพิ่มสูง คือ อุตสาหกรรมเซรามิก กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเครื่อง เคลือบดินเผาที่อำเภอเกาะคา โรงงานถลุงแร่โลหะ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมไม้ และการประดิษฐ์ไม้ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์การก่อสร้าง ได้แก่ หินอ่อน ผลิตภัณฑ์คอนกรีต เป็นต้น

อุตสาหกรรมเซรามิก

2.3 แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัดลำปาง

จังหวัดลำปางเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก ให้นักท่องเที่ยวได้มาพักผ่อนโดยได้แบ่งตามลักษณะได้ดังนี้

2.3.1 โบราณสถาน ลำปางเป็นเมืองเก่าแก่ มีความเป็นมายาวนานในประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงมีโบราณสถานที่สวยงามน่าสนใจ ทำให้นักท่องเที่ยวต่างนิยมเดินทางมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก โบราณสถานดังกล่าวได้แก่ วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม วัดเจดีย์ขาว และวัดศรีชุม

2.3.2 อุทยานและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดลำปางมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่คงความบริสุทธิ์งดงาม ซึ่งผู้มาเยือนจะเพลิดเพลินและหลงใหลในความงดงามของป่าไม้ ภูเขา ถ้ำ น้ำตก และน้ำพุร้อน ท่ามกลางบรรยากาศที่สดชื่น งดงาม และมีความแตกต่างกันไปตามฤดูต่างๆ สถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวคือ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย และสวนป่าทุ่งเกวียน เขื่อนกิ่วลม และเหมืองลิ้นไนต์แม่มาะ

2.3.3 ตลาดและสถานที่ที่น่าสนใจในตัวเมือง ตลาดหรือกาดในจังหวัดลำปาง ที่ผู้คนนิยมไปเดินเล่นหรือซื้อของฝาก ได้แก่ กาดกองต้า กาดมั่วคว้งแลง และกาดทุ่งเกวียน ซึ่งในแต่ละสถานที่มีสินค้าจำหน่ายแตกต่างกันไป หลังจากเดินชมตลาดซื้อของฝาก ของรับประทานกันแล้ว ก็มานั่งรถม้าชมเมือง ซึ่งมีสถานที่ที่น่าสนใจให้เที่ยวชมและสักการะ

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้แก่ บ้านเสานัก บ้านป่องนั้ และสถานปฏิบัติธรรม-มณฑป หลวงพ่อเกษม เขมโก สำนักสุสานไตรลักษณ์

2.3.4 สินค้าเด่นดังและของที่ระลึก สินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำปาง แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทของใช้ และประเภทอาหารพื้นบ้าน ประเภทของใช้ ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา งานแกะสลักไม้ และกระดาษสา ประเภทอาหารพื้นบ้าน ได้แก่ ไส้อั่ว ข้าวแต๋น และหมูหยองหมั้ว เป็นต้น

รถม้าลำปาง

การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นอีกประการคือ รถม้า ซึ่งเคยใช้เป็นพาหนะในการรับส่งผู้โดยสารมากกว่า 80 ปีแล้ว ปัจจุบันได้นำพาหนะบริการนักท่องเที่ยวนั่งเยี่ยมชมสถานที่สำคัญของจังหวัดซึ่งสถานที่ดังกล่าวข้างต้นจะได้กล่าวในบทต่อไป

กิจกรรมท้ายบทที่ 1

คำชี้แจง กิจกรรมท้ายบทนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 เมื่อนักเรียนอ่านเรื่อง รู้จักลำปางเขลางค์นคร จบแล้วจงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ที่มีผู้เรียกเมืองหรือภูมิลำเนาของเขลางค์นครว่าเป็นเมืองคู่แฝด เพราะเหตุใด
2. มีผู้กล่าวว่า หนานทิพย์ช้างเป็นบุคคลสำคัญของเขลางค์นคร นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. การที่จังหวัดลำปางได้ชื่อว่า “อ่ากลำปาง” นักเรียนคิดว่าเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
จงอธิบาย พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น
4. หากนักเรียนจะแนะนำเพื่อนให้มาเที่ยวจังหวัดลำปาง นักเรียนจะแนะนำให้เพื่อนมาเที่ยวในช่วงใด เพราะอะไร จงอธิบายและยกตัวอย่างประกอบ
5. อาชีพของชาวลำปางอาชีพใดที่นักเรียนเห็นว่าควรอนุรักษ์ไว้เพื่อจะได้อยู่คู่จังหวัดลำปางตลอดไป

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนเขียนคำขวัญเพื่อเชิญชวนให้มาเที่ยวจังหวัดลำปาง
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำหนังสือเล่มเล็กเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เขลางค์นครในสมัยต่าง ๆ ให้สวยงาม

สะพานรัชฎาภิเศกในอดีต

บทที่ 2

สัญจรชมโบราณสถาน

ลำปางเป็นเมืองเก่าแก่ มีความเป็นมายาวนานในประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงมีโบราณสถานที่สวยงามน่าสนใจ ทำให้นักท่องเที่ยวต่างนิยมเดินทางมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก โบราณสถานดังกล่าวได้แก่ วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม วัดเจดีย์ขาวหลัง และ วัดศรีชุม ซึ่งแต่ละแห่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วัดพระธาตุลำปางหลวง

วัดพระธาตุลำปางหลวง

วัดพระธาตุลำปางหลวง เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองลำปางมาตั้งแต่โบราณตามตำนานกล่าวว่าเริ่มมาตั้งแต่สมัยพระนางจามเทวี ในราวพุทธศตวรรษที่ 20 ตอนปลาย และงดงามด้วยศิลปกรรมล้านนา วัดแห่งนี้ได้รับการยกย่องให้เป็นวัดซึ่งสร้างด้วยไม้สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย งดงามด้วยสถาปัตยกรรมล้านนา

วัดนี้ห่างจากตัวเมืองลำปางประมาณ 18 กิโลเมตร เดินทางตามทางหลวงสาย
ลำปาง-เถิน เลี้ยวเข้าไปจนถึงที่ว่าการอำเภอเกาะคา จากนั้นเลี้ยวขวาเข้าไปอีก 2
กิโลเมตร ถึงทางแยกเข้าอีก

1 กิโลเมตร หรือหากเดินทางจากตัวเมืองให้มาโดยรถโดยสารประจำทาง สามารถใช้
บริการรถสองแถวสีฟ้าที่ถนนรอบเวียงใกล้ตลาดออมสินได้

แต่เดิมบริเวณนี้เป็นชุมชนที่เป็นลักษณะของเมืองศาสนา หรือที่เรียกว่า เวียงพระ
ธาตุ โดยมีวัดพระธาตุเป็นศูนย์กลางของเวียง บริเวณวัดจะอยู่บนเนินสูง มีลานจอดรถอยู่
ด้านหน้าตรงข้ามวัด

เขตพุทธาวาสของวัดจะอยู่บนเนินสูงต้องเดินขึ้นบันไดไป ตัวบันไดทำเป็นรูปมกร
คายนาค ที่มีความหมายถึงการเชื่อมระหว่างโลกมนุษย์และโลกสวรรค์ ก่อนเดินเข้าวัดจะ
เห็นซุ้มประตูโขงที่สมบูรณ์และงดงามที่สุดในบรรดาวัดล้านนา ลวดลายปูนปั้นบนซุ้มประตู
โขงจะมีรูปสัตว์ในป่าหิมพานต์ประดับ ถือกันว่าป่าหิมพานต์เป็นป่าที่อยู่เชิงเขาพระ
สุเมรุ ซึ่งแปลว่าเมื่อผ่านประตูนี้เข้าไปก็จะถึงเขาพระสุเมรุ มีลวดลายด้านข้างที่เรียกว่า
"บัวคอเสื้อ" มีลักษณะของลวดลายมงคลของจีน ว่ากันว่างานศิลปะของล้านนาค่าจะ
ได้รับอิทธิพลของศิลปะจีนจากเส้นทางการค้าสมัยโบราณที่มีการใช้ม้า ใ้วัว ต่าง (แบก)
สินค้าเดินทางผ่านมาในดินแดนแถบนี้ ก่อนที่จะเปลี่ยนไปนิยมการค้าทางทะเลในสมัยถัด
มา ร่องรอยของงานศิลปะในวัด ช่วยให้จินตนาการได้ถึงภาพชีวิตและความสัมพันธ์ของ
ผู้คนต่างถิ่นในสมัยโบราณได้ชัดเจน

ซุ้มประตูโขง

ที่หน้าบันเป็นรูปธรรมจักร ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของพุทธศาสนา รูปธรรมจักรจะตั้งอยู่บนฐานดอกบัว ลอดซุ้มประตูโขงเข้าไปก็จะพบกับวิหารหลวง ซึ่งเป็นวิหารในรูปแบบของล้านนา คือ เป็นวิหารโถง ที่เปิดโล่งไม่มีผนังด้านข้าง ลักษณะเครื่องบนเป็นรูปแบบศิลปะทางภาคกลาง ที่เชื่อว่าเกิดจากการบูรณะซ่อมแซมในสมัยหลังด้านหลังของวิหารหลวงเป็นที่ตั้งของพระบรมธาตุเจดีย์ ที่ตั้งใจสร้างไว้ในตำแหน่งใจกลางเป็นประธานของวัด พอมารวมกับ

วิหารหลวง

ลวดลายสัตว์หิมพานต์ที่ซุ้มประตูโขง ก็สื่อถึงความสำคัญและยิ่งใหญ่ของพระบรมธาตุเจดีย์นี้ว่าเปรียบเสมือนเป็น เขาพระสุเมรุ ที่เชื่อกันว่าเป็นศูนย์กลางของจักรวาล และเป็นที่ตั้งของสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

ส่วนวิหารหลวงจะถือว่าเป็นตำแหน่งของชมพูทวีป ที่หมายถึงโลกที่เราอาศัยอยู่ นี่ วิหารหลวงหลังนี้เป็นวิหารหลังที่ใหญ่ที่สุดในวัด พอเดินเข้ามาไหว้พระในวิหารหลวง บางคนอาจมองหว่าพระประธานอยู่ไหน ทางล้านนาโบราณนิยมประดิษฐานพระพุทธรูปไว้ใน กู่ แล้วก็เรียกพระพุทธรูปว่า พระเจ้า กูอย่างนี้ก็เลยเรียกว่า กู่พระเจ้า พระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่ด้านในของกู่ที่นี่ มีชื่อว่า พระเจ้ายี่ล้านทอง มีลักษณะของ

ศิลปะเชียงแสนผสมสุโขทัย ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของลพบุรีและสุโขทัยในอดีต ความเป็นวิหารโถงที่เปิดโล่ง แต่ชายหลังคาไม่ได้ลาดลงต่ำมากนัก เลยมีการทำแผงไม้ที่เรียกว่า แผงคอสอง ซึ่งช่วยกันฝนที่อาจสาดเข้ามาในตัววิหาร มีการวาดภาพจิตรกรรมไว้ แต่สภาพค่อนข้างลบเลือนไปมากแล้วเหมือนกัน พระบรมธาตุเจดีย์ที่วัดพระธาตุลพบุรี หลวงนี้ ประดิษฐานพระเกศาธาตุ และพระอัฐิธาตุเป็นพระนลาฏขวกกับพระศอกของ พระพุทธเจ้า ความเป็นแบบแผนวัดของล้านนาจะวางพระธาตุเจดีย์ไว้ตรงกลางในตำแหน่ง ประธานของวัด พอเรากราบพระในวิหารก็จะเท่ากับได้กราบพระบรมธาตุไปด้วย

รอยกระสุนปืน

ตรงฐานพระบรมธาตุเจดีย์ มีป้าย บอกให้ดูร่องรอยกระสุน เชื่อกันว่าครั้ง หนึ่ง หนานทิพย์ช้าง ได้ลอบยิงท้าวมหา ยศ แม่ทัพเมืองลพบุรีเสียชีวิตขณะที่ยกมา ตั้งพักทัพอยู่ในวัด ต่อมาหนานทิพย์ช้างได้ ขึ้นเป็นเจ้าเมืองลพบุรี และเป็นต้นตระกูล เจ้าเจ็ดต้น ที่ต่อมาลูกหลานได้เป็นเจ้าผู้

ครองนครล้านนาหลายต่อหลายเมือง

รวมทั้งเชียงใหม่ด้วย

ซ้ายมือของวิหารหลวง จะมีวิหารพระพุทธ สังเกตว่าวิหารหลังนี้จะมีผนังด้านข้าง ไม่ได้เป็นโถงโล่ง แต่เชื่อว่าของเดิมน่าจะเปิดโล่งแล้วมาก่อนผนังเพิ่มเติมขึ้นภายหลัง วิหาร หลังนี้มีสิ่งงดงาม น่ามาชมหลายอย่าง ตั้งแต่ซุ้มประตูโขงทางเข้าที่เป็นหน้ามังกุญชซ้อนกัน 3 ชั้น ตุงไม้แกะสลักที่แขวนไว้เพื่อเป็นพุทธบูชา พระประธานมีพุทธลักษณะแบบศิลปะ สุโขทัย ด้านหลังของพระประธานมีงานจิตรกรรมที่สวยงาม เป็นรูปเทวดาถือดอกไม้บูชา พระพุทธเจ้า และลวดลายมงคลอื่น ตามเสาจะมีลวดลายสัตว์ในป่าหิมพานต์ อย่าง กิณนร กิณรี ถัดมาจะเป็นพระอุโบสถ ทางล้านนานิยมสร้างอุโบสถหลังไม้ใหญ่นัก เพราะถือว่าใช้ สำหรับพิธีกรรมของพระสงฆ์เท่านั้น ต่างจากวิหารทั่วไปที่สร้างให้มีขนาดใหญ่เหมาะ สำหรับพุทธศาสนิกชนมาทำบุญ ฟังเทศน์ ฟังธรรม

ถัดมาเป็นวิหารพระพุทธรูป
บาท ซึ่งที่วิหารแห่งนี้คนจะมาดูรูปพระ
ธาตุหัวกลับกัน แต่ห้ามไม่ให้ผู้หญิงเข้า
ไป จะใช้วิธีชมภาพแทน ที่จริงภาพ
พระธาตุหัวกลับไม่ได้เป็นเรื่อง
อิทธิปาฏิหาริย์แต่อย่างใด หลักการก็
เหมือนกลองรูเข็มธรรมดา ๆ นั่นเอง

ถัดมาทางด้านขวามาก็จะมาเป็น
วิหารละโว้ ซึ่งมีพระพุทธรูปปางนาค
ปรก ศิลปะลพบุรีที่สร้างลูกกรงแข็งแรง
ล้อมไว้ การมีพระพุทธรูปในศิลปะ
ลพบุรีมาอยู่ที่นี่ ก็สอดคล้องกับตำนานเมืองลำปาง ที่สร้างขึ้นสำหรับเป็นเมือง
ลูกหลวง สมัยพระนางจามเทวี ธิดาของพระเจ้ากรุงละโว้ที่ขึ้นมาครองเมืองหริภุญไชย
(ลำพูน) และได้มาสร้างเมืองลำปางสำหรับให้พระโอรสปกครอง

เงาพระธาตุกลับหัว

จิตรกรรมฝาผนังวิหารน้ำแต้ม

วิหารอีกหลังที่ไม่ควรพลาดมาชมกัน
เป็นวิหารน้ำแต้ม ที่ยังรักษาลักษณะงดงาม
ของวิหารแบบล้านนา มีชายหลังคาที่
ลดหลั่น ซ่อฟ้าเป็นซ่อฟ้าแบบของศิลปะ
ล้านนา ด้านในจะไม่มีการทำฝ้าเพดาน แต่
จะเปิดโล่งให้เห็นโครงสร้างของหลังคา ที่
เรียกกันว่าเป็นแบบ ม้าต่าง

คำว่า ต่าง คือการบรรทุกของ

ล้านนา แต่ก่อนก็คือการเอาสัตว์พาหนะ

อย่างม้าหรือวัวมาต่างของไฉนหลัง แล้วออกเดินทางไปค้าขายต่างบ้านต่างเมือง และที่
เรียกว่า น้ำแต้ม เป็นภาษาเหนือที่หมายถึงภาพจิตรกรรมฝาผนัง ที่ยังเหลืออยู่แต่เลือน
ไปมากแล้วอยู่ที่แขวงสอง โดยไม้คอสองคือแผ่นไม้ที่ติดอยู่ด้านบนของแต่ละช่วงเสา มี
การเขียนเกี่ยวกับเรื่องทศชาติชาดก พุทธประวัติ และพรหมจักรหรือรามเกียรติ์ ฉบับ

สำนวนล้านนา ไม้คอสองรอบวิหารมีทั้งหมด 24 แผ่น จากเบื้องซ้ายของพระประธาน จะเริ่มด้วยทศชาติชาดก ส่วนเบื้องขวาของพระประธานนับเป็นแผ่นที่ 16-18 เป็นเรื่อง พระเวสสันดรแผ่นที่ 19 เป็นพุทธประวัติ แผงคอสองที่ 20-24 เป็นเรื่องพรหมจักร

ส่วนพระประธานคือ พระเจ้าสามหมื่นทอง มีภาพจิตรกรรมที่งดงามมากอยู่ที่ผนัง ด้านหลังพระประธานเป็นรูปตันโพธิ์ 3 ต้นที่แผ่กิ่งก้านอย่างอ่อนช้อยสวยงาม ด้านบนเป็น รูปพระอาทิตย์และพระจันทร์ ลวดลายแบบนี้มักพบตามโบราณสถานในเมืองพุกามของ พม่า

บริเวณหน้าวัดมีบริการรถม้าเที่ยวรอบ ๆ วัด หรือเพียงแค่จะมาถ่ายรูปคู่กับรถม้าก็ได้

2. วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม

วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม

วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม ตั้งอยู่ริมแม่น้ำวัง ในเขตตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง บริเวณที่ตั้งวัดเป็นเนินดินสูงขนาดใหญ่ แต่เดิมวัดพระแก้วดอนเต้ากับวัดสุชาดารามเป็นคนละวัด แต่ตั้งอยู่ติดกัน ต่อมาภายหลังได้มีการประกาศของกระทรวงศึกษาธิการให้ทั้งสองวัดเป็นวัดเดียวกัน จึงได้มีการรื้อกำแพงกันเขตวัดออก วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่และสวยงาม มีอายุนับพันปี เคยเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปนามณีรัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 1979 เป็นเวลานานถึง 575 ปี

การเดินทางมาที่นี่จะต้องข้ามสะพานรัชฎาภิเชกแล้วเลี้ยวขวาไปตามถนนพระแก้วประมาณ 1 กิโลเมตร ไปตามทางจะพบวัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดารามอยู่ด้านขวามือ และเห็นยอดพระธาตุเด่นอยู่บนเนิน เมื่อเข้าประตูวัดจะมีลานจอดรถด้านหน้าใกล้กับพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถัดจากพระบรมรูปทางด้านขวาจะเป็นศาลเจ้าแม่สุชาดา ซึ่งเป็นตำนานที่มาประวัติของวัดพระแก้วดอนเต้า จำลองภาพเมื่อครั้ง

พระนางสุชาดาพบแก้วมรกตในแทงโมหรือหมากเต้าในภาษาเหนือ แล้วนำไปถวายพระเถร จึงได้มีการนำแก้วมรกตนั้นไปแกะสลักเป็นพระพุทธรูป จนเป็นที่มาของชื่อวัดพระแก้วดอนเต้า

เมื่อขึ้นบันไดจะเห็นพระบรมธาตุดอนเต้าซึ่งเป็นพระเจดีย์องค์ใหญ่ซึ่งเชื่อว่าบรรจุพระเกศาธาตุของพระพุทธเจ้า มีวิหารหลวงอยู่ด้านขวา และวิหารพระพุทธรูปไสยาสน์อยู่ด้านซ้าย ด้านหน้าเป็นวิหารศิลปะล้านนาที่โดดเด่นสวยงาม บริเวณนี้ก็จะมียอดไม้รูปเทียนบริการให้บูชามาจุดไหว้พระธาตุและพระพุทธรูป

ในวิหารล้านนาจะมีพระบัวเข็มซึ่งเป็นพระประธานที่สวยงาม มีรูปครุฑาครีวชัย และหลวงพ่อกษมเขมโก ที่ชาวเหนือศรัทธาอันมาก และมีพระพุทธรูปปางอื่นๆรวมอยู่ด้วย

ส่วนวิหารพระพุทธรูปไสยาสน์ซึ่งเป็นวิหารหลังใหญ่อยู่ด้านซ้ายมือ วิหารหลังนี้สร้างตามแนวขวางต่างจากวิหารหลวงที่จะสร้างโดยหันด้านหลังเข้าหาพระธาตุ ลวดลายบนหน้าบันของวิหารสวยงามมาก จนถึงหลังคาที่ลดหลั่นสามชั้น ประดับด้วยพญานาค

ในวิหารหลวงซึ่งอยู่ทางขวามือจะมีพระพุทธรูปไสยาสน์ซึ่งเป็นพระนอนที่มีอายุเก่าแก่พอๆ กับวัดพระแก้วดอนเต้า ปกติทางวัดไม่ได้เปิดวิหารให้เข้าไปนมัสการด้านใน แต่ให้ไหว้พระนอนที่ด้านหน้าวิหารที่พอจะมีช่องให้มองเข้าไปถึงด้านในได้

ถัดจากพระวิหารหลวง เดินเข้ามาด้านในสุดของวัดจะมีวิหารหลังเล็กๆ อีกหลังซึ่งหน้าบันสวยงามแต่เป็นศิลปะคนละแบบกับวิหารหลวง แต่สะท้อนถึงศิลปะอันประณีตแบบล้านนาได้เป็นอย่างดี มองเผินๆ เหมือนกับผืนตุงหลายผืนมารวมกัน

พระบรมธาตุดอนเต้า

วัดสุฆดาราม

จากวิหารหลังเล็กๆ ของวัดพระแก้ว จะมีกำแพงกัน มีช่องประตูเดินเข้ามาได้ พื้นที่นี้คือวิหารและเจดีย์ของอีกวัดหนึ่งในอดีตคือวัดสุฆดาราม ในตำนานเล่าว่าอาจจะ เป็นพื้นที่ที่เป็นบ้านของพระนางสุฆดา หลังจากทีวัดร้างก็มีการรวมวัดสุฆดารามกับวัดพระแก้วดอนเต้า แล้วนำชื่อวัดมารวมกันเป็น วัดพระแก้วดอนเต้าสุฆดาราม วิหารลายคำสุฆดารามเป็นปู

ชนียสถานที่สำคัญของวัด ซึ่งกรมศิลปากรขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ภายในมีภาพจิตรกรรมที่สวยงาม แต่ปัจจุบันทางวัดไม่ได้เปิดให้เข้าไปชมด้านใน

3. วัดพระเจดีย์ขาวหลัง

วัดพระเจดีย์ขาวหลัง

องค์พระเจดีย์

วัดพระเจดีย์หลวงหลัง มีความโดดเด่นต่างจากวัดอื่น คือ มีองค์พระเจดีย์ 20 องค์ อยู่ด้านข้างวิหารหลวงและเห็นเด่นชัดในระยะไกล ตั้งอยู่ที่ ตำบลต้นธงชัย ห่างจากตัว เมืองประมาณ 1.5 กิโลเมตร ตามถนนสายลำปาง - แจ้ห่ม คำว่า ชาว แปลว่า ยี่สิบ คำว่า หลัง แปลว่า องค์ ฉะนั้นชื่อวัดเจดีย์หลวงหลัง จึงหมายถึงวัดที่มี

มีเจดีย์ 20 องค์ จากหลักฐานการขุดพบพระเครื่องสมัยทวารวดีที่องค์พระเจดีย์ ทำให้สันนิษฐานได้ว่าวัดนี้สร้างมานานกว่าพันปี

การเดินทางมาที่นี่ สิ่งแรกที่ได้เห็นคือรูปปั้นภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกา ช่วยกันเซ่นพระธรรมจักรเป็นปริศนาธรรมว่าเราต้องช่วยกันขับเคลื่อนและรักษาพระพุทธศาสนาให้อยู่คู่กับโลกนี้ต่อไปตราบนานเท่านาน รูปปั้นนี้อยู่ที่บริเวณป้ายชื่อวัดพระเจดีย์หลวง พระอารามหลวง ตั้งอยู่ตรงกลางเกาะกลางถนน แบ่งทางเข้าและออกจากประตูวัดชัดเจน เบื้องหน้ามองลึกเข้าไปเห็นเจดีย์จำนวนมาก ซึ่งเจดีย์แต่ละองค์มีสีขาวยอดสีทองอร่ามตั้งเรียงรายอยู่

พอเดินเข้ามาในวัดทุกคนจะตกตะลึงสมกับชื่อวัดพระเจดีย์หลวง เพราะจะเห็นองค์พระเจดีย์ 20 องค์อยู่ด้านข้างวิหารหลวง มองจากไกลๆ จะนับไม่ถูกว่ามี 20 องค์จริงหรือไม่ เชื่อกันว่าใครนับได้ 20 องค์ จะเป็นคนมีบุญ แต่อย่าสับสนกับยอดที่อยู่ตรงมุมกำแพงแก้วกับที่อยู่บนซุ้มประตู ในบรรดาเจดีย์ 20 องค์ มีองค์กลางสูงสุดทั่วไปแล้วจะเรียกว่าเจดีย์ประธาน ภายในเจดีย์ทั้งหมด บรรจุพระเกศาธาตุของพระอรหันต์ 2 องค์ แต่ละองค์มอบพระเกศาธาตุให้ 10 เส้น

ก่อนที่จะเดินเข้าไปนมัสการพระเจดีย์ ควรเดินไปไหว้พระพรหมก่อน เพราะศาลพระพรหมอยู่ใกล้ๆ กับกำแพง หน้าศาลพระพรหม มีเสาไม้ต้นใหญ่มาก 2 ต้น ด้านข้าง

หมู่พระเจดีย์มีวิหารหลังเล็ก ประดิษฐานพระพุทธรูปสำริดปางสมาธิ ศิลปะเชียงแสน ชาวบ้านเรียกว่า พระพุทธรูปทันใจ ส่วนพระอุโบสถหลังใหญ่ ประดิษฐานพระประธานปางมารวิชัยที่มีพุทธลักษณะงดงาม บานประตูทั้งสามเป็นของโบราณ เขียนลวดลายรดน้ำละเอียดสวยงาม เสาซุ้มประตูหน้าต่างประดับลวดลายกระจกสีเป็นลักษณะศิลปะสมัยใหม่ และที่ศาลาการเปรียญซึ่งเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวอยู่ด้านหลังพระอุโบสถเป็นพิพิธภัณฑ์สถานเขลางค์นคร แสดงโบราณวัตถุที่ชาวบ้านนำมาถวาย

เมื่อปี พ.ศ. 2526 ชาวบ้านได้ขุดพบพระพุทธรูปทองคำบริสุทธิ์หนัก 100 บาทสองสลึง มามอบให้แก่ทางวัดซึ่งพระพุทธรูปองค์นี้ชื่อว่า พระแสนแซ่ทองคำ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะสมัยล้านนา อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 ขนาดหน้าตักกว้าง 9 นิ้วครึ่ง สูง 15 นิ้ว เป็นพระพุทธรูปทองคำองค์แรกที่ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณวัตถุแห่งชาติ

พระแสนแซ่ทองคำ

ส่วนพระพุทธรูปสำคัญอีกองค์หนึ่งคือพระพุทธรูปเนื้อเงิน เป็นพระพุทธรูปองค์ใหญ่มากที่สร้างด้วยเงินบริสุทธิ์ ประดิษฐานอยู่ในมณฑป ช่องทางเข้าด้านหน้าต่อออกมาเป็นหน้ามุขอีกช่วงหนึ่ง ถ้าไม่มองให้ดีแทบไม่รู้ว่า เป็นมณฑปสี่เหลี่ยมต่อกับหน้ามุขที่สร้างขึ้นใหม่

บ่อน้ำสองพี่น้อง

ในบริเวณวัดยังมีบ่อน้ำสองพี่น้องก่อด้วยอิฐถือปูน อยู่ทางทิศเหนือของวัด ในตำนานกล่าวว่าสร้างโดยชายอนาถาสองพี่น้องเพื่อถวายแด่พระอรหันต์ทั้งสององค์ ที่ข้างบ่อน้ำดังกล่าวยังมีต้นมะม่วงสองพี่น้องที่ในตำนานกล่าวว่าปลูกโดยชายอนาถาผู้พี่เพื่อถวายแด่พระอรหันต์หลังจากขุดบ่อน้ำเสร็จ

ทุกวันไม่เว้นวันหยุดจะมีคนเข้าไปเยี่ยมชมองค์เจดีย์ที่สวยงามและบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัดเจดีย์ขาวหลังแห่งนี้อย่างไม่ขาดสาย นับเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีประชาชนให้ความเคารพศรัทธาเป็นจำนวนมาก

4. วัดศรีชุม

บริเวณด้านหน้าวัดศรีชุม

วัดศรีชุม เป็นวัดสร้างแบบสถาปัตยกรรมพม่าที่ใหญ่ที่สุดในบรรดาวัดพม่าที่มีอยู่ในประเทศไทยทั้งหมด 31 วัด สร้างในปี พ.ศ. 2433 ตั้งอยู่ที่บ้านศรีชุม ตำบลสวนดอก อำเภอเมืองลำปาง ระหว่างทางหลวงหมายเลข 1 พหลโยธิน กับถนนไฮเวย์ ลำปาง-งาว มีถนนทวิพวรรณ์ เป็นทางเชื่อมระหว่างถนนทั้งสองสาย มีวัดศรีชุมอยู่ตรงกลาง

สมัยก่อนวัดนี้เป็นวัดหลังเล็กมีเพียงศาลา บ่อน้ำ และต้นโพธิ์ ไม่มีกุฏิ ไม่มีพระ เนื่องจากมีต้นศรีมหาโพธิ์ล้อมรอบ จึงเป็นที่มาของชื่อวัดศรีชุม เพราะคำว่า ศรี หมายถึง ต้นศรีมหาโพธิ์ ตามภาษาไทยล้านนา ส่วนคำว่าชุม มาจากลักษณะที่ชุมชุมล้อมรอบ ตามภาษาพม่าเรียกว่า "หญ่องไว้จ่อง" ซึ่งมีความหมายเดียวกัน จากนั้น จองตะก่า อุ โย , พ่อเลี้ยง อุ หม่อง ยี และแม่เลี้ยงป้อม จึงทูลเกล้าขออนุญาตจากเจ้าผู้ครองนครลำปาง คือ เจ้าหลวงนรนนท์ชัยขลิต สร้างวัดศรีชุมขึ้นใหม่

โดยมีวิหารตั้งอยู่กึ่งกลางวัด เป็นตึกครึ่งไม้แบบพม่า สร้างแบบปราสาทมีหลังคาหลายยอดและซ้อนลดหลั่นอย่างสวยงาม หลังคาลาดคลุมมาถึงบันไดทางขึ้นซึ่งเป็น

ลักษณะเด่นของสถาปัตยกรรมแบบพม่า ชั้นล่างเป็นกุฏิพระและที่เก็บข้าวของเครื่องใช้ ส่วนชั้นบนเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศิลปะพม่า ส่วนกุฏิเจ้าอาวาสและพระลูกวัดทำเป็นพื้นต่างระดับสูงต่ำตามความสำคัญ เช่น บริเวณที่ประดิษฐานพระพุทธรูปจะมีพื้นสูงที่สุดในอาคาร และหลังคาก็จะซ้อน ชั้นมากที่สุดด้วย ชุมเหือบันไดทางขึ้นทั้งสองข้างเป็นไม้แกะสลักและไม้ฉลุเป็นลวดลายพรรณพฤกษา

ไม้แกะสลักที่ชุมเหือบะตู

แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าได้เกิดเหตุเพลิงไหม้พระวิหารทั้งหลัง ในวันที่ 16 มกราคม 2535 คงเหลือเพียงไม้แกะสลัก ตรงชุมประตูทางขึ้นวิหารเท่านั้น ปัจจุบันวัดได้รับการบูรณะขึ้นใหม่ และยังมีชิ้นส่วนเครื่องประดับอาคารที่ถูกไฟไหม้ไปจัดแสดงไว้ด้านหลังวิหาร วัดศรีชุมได้รับการจดทะเบียนเป็นโบราณสถานในปี พ.ศ. 2524

ส่วนอุโบสถและเจดีย์ ตั้งอยู่ด้านตรงข้ามกับวิหาร เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาสักการะไหว้พระและถ่ายรูปกันทุกวัน รองจากวิหาร

อุโบสถสร้างเมื่อปี พ.ศ.2444 เป็นอาคารก่ออิฐ

ถือปูนขนาดเล็กทรงจัตุรัสมีย่อมุมไม้สิบสอง หลังคาซ้อนลดหลั่นหลายชั้นมีเรือนยอดต่างๆ ห้ายอด ยอดที่สูงที่สุดเป็นยอดประธาน มีหลังคาซ้อนกันถึงเจ็ดชั้น แต่ละยอดประดับฉัตรทอง ที่เชิงชายประดับด้วยแผ่นโลหะฉลุลาย ช่วยให้สถาปัตยกรรมของอาคารมีความอ่อนพลิ้วของศิลปะ

ด้านหน้าอุโบสถมีบันไดนาคเตี้ยๆ ภายในอาคารเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศิลปะพม่า บานประตูไม้ทางเข้าก็มีงานศิลปะที่ควรชม มีการประดับลวดลายปิดทองประดับกระจกอย่างศิลปะพม่า

เจดีย์อั้งดงาม

สำหรับรวงผึ้งที่รอบนอกของประตูประดับด้วยเครื่องไม้จำหลักเป็นลายเครือเถาปิดทอง
ทับลงไปอย่างสวยงาม

เจดีย์วัดศรีชุมซึ่งอยู่ด้านหลังอุโบสถ เป็นโบราณสถานศิลปะพม่าที่ใหญ่ที่สุดใน
ประเทศไทย นายอัมรินทร์ ศิริประยง ทายาทของ อุ ส่วย ่อง และแม่เลี้ยงโต๊ะแห่งบ้านท่า
มะโอ พร้อมด้วยศรัทธาทั้งหลาย สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2491 บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของ
พระพุทธเจ้าที่นำมาจากประเทศพม่า

ก่อนกลับแวะซื้อของฝาก ซึ่งอยู่ด้านหน้าของวัด เป็นแหล่งค้าขายผลไม้ที่ใหญ่มาก
แห่งหนึ่งของลำปาง มีผลไม้ให้เลือกซื้อนานาชนิด รับผิดชอบให้ได้อย่างสวยงาม ผลไม้มี
ทั้งของไทยและต่างประเทศ รสชาติอร่อยถูกปากยิ่งนัก

นอกจากนี้ยังมีวัดและโบราณสถานของจังหวัดลำปางอีกหลายแห่ง ที่มีความ
สวยงามน่าสนใจ และมีประวัติความเป็นมาช้านาน เช่น วัดอักษะชัยคีรี วัดม่อนพระยาแช่
วัดพระธาตุเสด็จ จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาชมเป็นจำนวนมาก

กิจกรรมท้ายบทที่ 2

คำชี้แจง กิจกรรมท้ายบทนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 เมื่อนักเรียนอ่านเรื่อง สัญจรชมโบราณสถาน จบแล้วจงตอบคำถามต่อไปนี้

6. นักเรียนประทับใจโบราณสถานใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
7. จุดเด่นของวัดพระธาตุลำปางหลวงคืออะไร เพราะเหตุใด
8. วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดารามมีความสำคัญต่อจังหวัดลำปางอย่างไร จงอธิบาย
9. หากนักเรียนจะแนะนำให้นักท่องเที่ยวมาชมวัดพระเจดีย์ขาวหลังนักเรียนจะอธิบายอย่างไรให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและอยากมาวัดนี้
10. วัดศรีชุมมีที่มาจากสิ่งใด จงอธิบาย

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำแผ่นพับแนะนำโบราณสถานของจังหวัดลำปาง
4. ให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมโดยไปทัศนศึกษาจากโบราณสถานของจังหวัดลำปาง แล้วเขียนแสดงความคิดเห็นต่อสถานที่ที่นักเรียนไปทัศนศึกษา

วัดพระเจดีย์ขาวหลัง

บทที่ 3

ชีนบานชมอุทยานและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจของลำปาง ซึ่งยังคงความบริสุทธิ์งดงาม ทำให้ผู้มาเยือนเพลิดเพลินและหลงใหลในความงดงาม และมีความแตกต่างกันไปตามฤดูต่างๆ สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งผู้ที่รักธรรมชาติควรแวะมาเยี่ยมชมได้แก่ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยและสวนป่าทุ่งเกวียน เขื่อนลิกไนต์แม่เมาะ และเขื่อนกิ่วลม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน

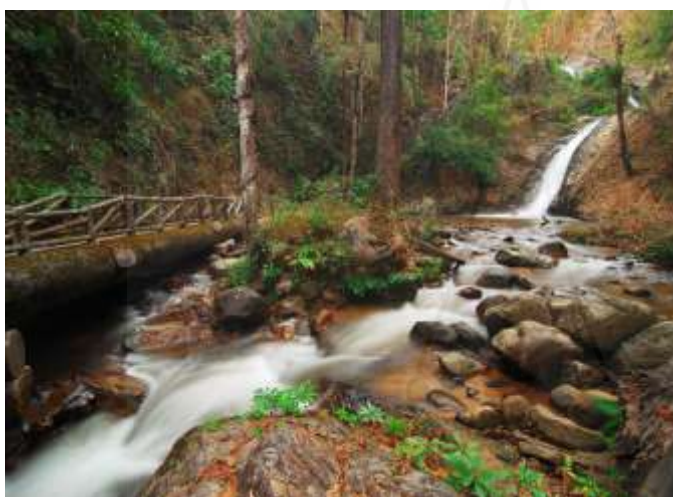

อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน

อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพที่ได้รับความนิยมสูงและเป็นแหล่งที่ ดำเนินงานตามแนวพระราชดำริสในการใช้พลังงานน้ำธรรมชาติมาประยุกต์ การดำเนินงานอย่างสอดคล้องเป็นประโยชน์และเพื่อเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์และการ รักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

การเดินทางไปแจ้ซ้อน จากตัวเมืองลำปาง ใช้เส้นทางลำปาง-แจ้ห่ม เลี้ยวแจ้ห่มไป สักพักจะมีแยกทางซ้ายมือไปแจ้ซ้อนอีกประมาณ 11 กิโลเมตรก็ถึงที่ทำการอุทยาน แห่งชาติแจ้ซ้อน สองข้างทางเป็นป่าเขา ต้นไม้เขียวชอุ่ม ทำให้การเดินทางไม่น่าเบื่อ

อีกเส้นทางหนึ่งจากตัวเมืองลำปางไปตามทางหลวงแผ่นดิน ลำปาง-ห้างฉัตร ไปตามทางลำปาง-ห้วยเป้ง-เมืองปาน ระยะทาง 55 กม. เลี้ยวขวาเข้าทางเมืองปาน-แจ้ห่ม แล้วเลี้ยวขวาอีกประมาณ 11 กิโลเมตร ก็จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ซึ่งที่นี่มีสถานที่ที่น่าสนใจคือ น้ำตกแจ้ซ้อน บ่อน้ำร้อนแจ้ซ้อน เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ และดอกเสี้ยวบานบ้านป่าเหมี้ยง

น้ำตกแจ้ซ้อน

พอเข้ามาถึงอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อันดับแรกมุ่งหน้าตรงไปยังน้ำตกแจ้ซ้อนก่อน เดินไปตามลำธารเพื่อถ่ายรูป น้ำตก น้ำตกที่นี่มี 6 ชั้น ระยะทางเพียง 200 เมตร แต่ละชั้นเป็นน้ำตกจากผาและไม่มีแอ่ง นอกจากชั้น 1 จึงไม่สามารถลงเล่นน้ำได้ ถ้าอยากลงเล่นน้ำต้องเล่นที่ลำธาร มีร้านอาหารและ

เครื่องดื่มจำนวนมากอยู่ที่ริมธารเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่คนนิยมกันมาก

อีกสถานที่หนึ่งที่น่าสนใจไม่แพ้กันคือ บ่อน้ำร้อน ต้องขับรถลงมาจากน้ำตกมาจอดที่ลานจอดรถหน้าศูนย์บริการนักท่องเที่ยวประมาณ 1 กิโลเมตร มีร้านอาหารเปิดบริการจำนวนมาก ทางอุทยานฯ มีห้องอาหารที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มใหญ่ เพราะรองรับนักท่องเที่ยวได้ถึงหลักร้อย จะมาพักผ่อนหรือมาสัมมนาได้ทั้งนั้น บรรยากาศการเดินเที่ยวบ่อน้ำร้อน นิยมกันมากในช่วงเช้ากับช่วงเย็นเป็นเวลาที่เหมาะที่สุดเพราะจะมองเห็นไอน้ำร้อนพวยพุ่งขึ้นมาขาวโพลนไปทั่ว ส่วนในเวลากลางวันจะมองเห็นเป็นไอจาง ๆ เท่านั้น

บ่อน้ำร้อน

บ่อน้ำร้อนแตกต่างกับน้ำพุร้อนตรงที่ไม่มีน้ำพุ่งขึ้นมาเหมือนน้ำเดือดหรือน้ำพุ แต่น้ำร้อนจะค่อยๆ ซึมออกมาจากใต้ดิน อุณหภูมิสูงสุดที่นี่ประมาณ 82 องศา บรรยากาศตั้งแต่ก้าวเท้าเข้ามาในพื้นที่ของบ่อน้ำร้อนจะได้กลิ่นกำมะถันค่อนข้างมาก แต่ไม่แรงจนถึงกับทนไม่ได้ และเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวทางอุทยานได้สร้างทางเดินแบบปูด้วยหิน จะเห็นพื้นที่นอกทางเดินมีน้ำร้อนซึมขึ้นมานองอยู่ตลอดเวลา หินบางก้อนก็อาจจะลื่นได้ ต้องเดินเที่ยวอย่างระวังมากที่สุด

บ่อต้มไข่

การมาเที่ยวบ่อน้ำร้อนไม่ว่าจะเป็นที่แจ้ซ้อนหรือที่ไหนๆ สิ่งที่ขาดไม่ได้คือการต้มไข่ การต้มไข่จะใช้ไข่ไก่หรือไข่นกกระทาก็ได้ ทางอุทยานฯ มีไข่บริการพร้อมตะกร้าไม้ ไข่ราคาไม่แพง ถือว่าเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อสุขภาพโดยรวมทางอุทยาน

ไม่ให้นำภาชนะพลาสติกทุกชนิดสำหรับบรรจุไข่ลงไปแช่ การต้มไข่ของที่นี่ถ้าอยากให้ออกมาเป็นยางมะตูมคือไข่แดงสุก ส่วนไข่ขาวยังนิ่มๆ อยู่ให้แช่นาน 17 นาที ถ้าแช่นานเกินไปจะกลายเป็นไข่กระด้าง ไม่อร่อย หรือถ้ารู้สึกว่าการนั่งรอริมบ่อน้ำร้อนนั้นนานเกินไป ตามร้านค้ามีไข่ต้มน้ำแร่ไว้คอยบริการ ที่นิยมรับประทานคือไข่ต้ม กับยำไข่น้ำแร่ ไข่ที่ต้มจากบ่อน้ำร้อนแจ้ซ้อนไม่สามารถทำปโลมได้ เพราะจะมีกลิ่นกำมะถันอ่อนๆ เป็นเครื่องยืนยันว่าต้มมาจากบ่อไม่ใช่จากหม้อ คนที่ไม่ชินกับกลิ่นนี้กินเข้าไปอาจจะเวียนหัวได้เหมือนกัน

ที่อุทยานแห่งนี้จะมีบ่อพักน้ำร้อน ว่าด้วยหลักการธรรมชาติที่น้ำจะไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ ก็เลยมีพื้นที่ส่วนหนึ่งที่เป็นสระน้ำกว้างๆ น้ำร้อนที่ซึมขึ้นมาจากใต้ดินไหลมารวมกัน

ที่นี่แล้วก็จะล้นออกไปอีกด้านหนึ่ง ซึ่งทางอุทยานฯ สร้างให้เป็นบ่อน้ำอุ่น หรือบ่ออาบน้ำ ร้อนกลางแจ้ง เป็นบ่อที่อุณหภูมิของน้ำเริ่มเย็นลงบ้างแล้ว โดยใช้ น้ำจากลำธารของน้ำตก แจ้ซ้อนซึ่งเป็นน้ำเย็นมาผสมกัน ส่วนหนึ่งก็จะถูกสูบขึ้นไปทำห้องอาบน้ำแร่ส่วนตัว

ห้องอาบน้ำแร่ส่วนตัว

ภายในห้องอาบน้ำแร่

ห้องอาบน้ำแร่ส่วนตัวที่นี่ราคาไม่แพง นักท่องเที่ยวจึงนิยมมาใช้บริการเป็นจำนวนมาก การอาบน้ำแร่ต้องทำแต่พอดี อย่าให้นานเกินไป คนเป็นโรคประจำตัวไม่ควรใช้ บริการ เช่น โรคความดัน และหัวใจ ถ้าไม่เข้าห้องอาบน้ำแร่ ชอบแบบกลางแจ้งก็มี ไม่เสีย ค่าบริการแต่อย่างใด ไกลๆ กับห้องอาบน้ำแร่ก็มีบริการนวดคลายเมื่อย นวดฝ่าเท้าด้วย

แผนที่เดินศึกษาธรรมชาติ 19 จุด

กิจกรรมอีกกิจกรรมหนึ่งที่นำตื่นตาตื่นใจคือการเดินทางตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกแจ้ซ้อน มีระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยเส้นทางจะผ่านจุดสื่อความหมาย 19 จุด ผ่านสภาพป่าและพรรณไม้ที่น่าสนใจหลายชนิด รวมถึงอาจพบสัตว์หายากอย่างนกเขนเทาหางแดง และ ปลาปุงแห้งลำห้วยแม่มอญ เป็นเส้นทางที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนผู้สนใจศึกษาพรรณไม้ต่าง ๆ เช่น ต้นกังกวาวเครือ หรือ ยางปาย ศึกษาระบบนิเวศน์ เช่น วงจรชีวิตหนอนรถด่วน และสภาพภูมิศาสตร์โดยรอบลานน้ำพุร้อน เช่น อะไรทำให้เกิดบ่อน้ำพุร้อน ทำไมน้ำพุร้อนทำให้ไข่แดงสุกแต่ไข่ขาวเหลว หรือจ๊กจั่นน้ำแร่ เป็นอย่างไร (จ๊กจั่นน้ำแร่จะมีชุกในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม) แอ่งอาบน้ำอุ่นนี้เกิดจากน้ำร้อนในบ่อน้ำพุร้อนมาบรรจบกับน้ำเย็นที่มาจากน้ำตกแจ้ซ้อน สำหรับอุทยานฯ ใช้ไฟฟ้าที่ผลิตเองจากโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งจะอยู่ในเส้นทางนี้ ด้วย สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ 60 กิโลวัตต์ ผู้สนใจสามารถขับรถขึ้นไปดูได้ ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร แต่ต้องใช้รถขับเคลื่อน 4 ล้อ เพราะสภาพทางค่อนข้างเละและชัน

ดอกเสี้ยว

ถ้าเราขับรถออกจากอุทยานฯ แจ้ซ้อน มาตามเส้นทาง แจ้ซ้อน-ป่าเหมี้ยง จะเห็นดอกเสี้ยวป่าออกดอกบานสะพรั่ง นักท่องเที่ยวสามารถขับรถชมความงามได้ เส้นทางเป็นทางลูกรัง ซึ่งเป็นทางเดินของชาวบ้าน หน้าฝนไม่ควรเข้าไปเพราะถนนลื่นเป็นหลุมเป็นบ่อ เริ่มต้นจากบริเวณที่ทำการไปประมาณ 10 กม. ผ่านหน่วยพิทักษ์บ้านป่าเหมี้ยง จากช่วงนี้ไปเป็นทางลงเขา ไม่ชันมาก ไปอีกราว 1.5 กม. ก็จะถึงบริเวณที่ดอกเสี้ยวบาน

ต้นดอกเสี้ยวเป็นไม้ยืนต้น ทั้งดอกและใบคล้ายต้นชงโคแต่มีสีขาวอมชมพู จึงเรียกว่าเสี้ยวขาว ต้นเสี้ยวเหล่านี้ขึ้นเองตามธรรมชาติ แซมกับพรรณไม้ป่าชนิดอื่น พบเห็น

ได้ทั่วไปในป่าผืนนี้แต่จะพบมากบริเวณนี้ ช่วงที่ดอกเสี้ยวผลิบาน คือช่วงฤดูหนาวเดือน ก.พ.-มี.ค. จะเห็นสีขาวอมชมพูแซมไปทั้งป่าอย่างสวยงาม

2. ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย และสวนป่าทุ่งเกวียน

ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย

ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย และสวนป่าทุ่งเกวียน ตั้งอยู่ที่บ้านทุ่งเกวียน ตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร อยู่ในความดูแลของฝ่ายอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือ อยู่ห่างจากตัวเมืองลำปาง 24 กิโลเมตร ตามถนนสายลำปาง-ลำพูน บริเวณด้านหน้ามีป้ายขนาดใหญ่และยาวมากมองเห็นได้อย่างชัดเจนทางขวามือ ที่นี้อยู่ห่างจากกาดทุ่งเกวียนเพียงไม่กี่กิโลเมตร ทางเข้าศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยอยู่

ตรงทางโค้ง บริเวณนี้จะมีการสร้างทางขยายไหล่ทางและเป็นจุดกั้บรถ การจะเลี้ยวเข้าศูนย์อนุรักษ์ช้างต้องให้ระวังอย่างมาก เพราะทางลงเขาช่วงนี้อันตรายพอสมควร

พอเข้าไปในศูนย์อนุรักษ์ช้างจะมีป้ายบอกทางให้นำรถเข้าไปจอดที่ลานจอดรถที่อยู่ใกล้ๆ จะเห็นพลับพลาที่ประทับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เข้าไปสักการะกันก่อนแล้วค่อยเดินไปที่ห้องจำหน่ายบัตรเข้าชม สนุนราคาคนละ 100 บาทราคานี้รวมการแสดงช้างและรถนำเที่ยวแบบวนรอบตลอดวันเรียบร้อยแล้ว จากนั้นไปนั่งรถชมรถสักพักรถนำเที่ยวก็จะพาเราเดินทางเที่ยวบริเวณศูนย์ฯ ทั้งหมด บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีร้านอาหารเครื่องดื่มและของที่ระลึกจำนวนมากให้เลือก เป็นกิจกรรมการฆ่าเวลารอบการแสดงได้ดีทีเดียว การแสดงช้างของที่นี่ มีการแสดง 2 รอบ คือ 10.00 และ 11.00 ในวันธรรมดา ส่วนเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดมีการเพิ่มรอบ 13.30 น.

จากศูนย์บริการนักท่องเที่ยว รถนำเที่ยวจะพาเรามาที่พิพิธภัณฑ์แห่งแผ่นดินเป็นที่แรกเดินเข้าไปชมนิทรรศการช้างสำคัญของไทย คำว่าช้างสำคัญก็คือช้างต้นเป็นช้างคู่พระบารมีพระมหากษัตริย์ เริ่มมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์โดยมีช้างต้นคู่พระบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ศึกษาหาความรู้กันด้วยรอบๆ บริเวณพิพิธภัณฑ์แห่งแผ่นดิน ยังมีสถานที่ที่น่าสนใจอีกหลายๆ บริเวณเดียวกันอีกมาก อย่างเป็นทางการช้างไทย มีตู้ไปรษณีย์บนหลังช้าง ชื้อไปรษณียบัตรแล้วส่งได้เลย

ในพิพิธภัณฑ์แห่งแผ่นดิน มีห้องเล็กๆ แบ่งออกเป็นห้องแยกต่างหากออกไปทางเดินเข้ามีลูกศรให้เดินตามลูกศร จะแสดงรูปปั้นช้างในยุคต่างๆ เริ่มเมื่อหลายสิบล้านปีก่อน มาจนถึงช้างในปัจจุบัน ในห้องนี้จะมีความรู้เกี่ยวกับช้างมากมายหลายแบบ จะได้เรียนรู้ว่าทำไมช้างในประเทศไทยกับช้างในประเทศอื่นๆ จึงมีลักษณะไม่เหมือนกัน

ช้างอาบน้ำ

จากพิพิธภัณฑ์ และนิทรรศการช้างสำคัญ เดินไปเรื่อยๆ ถึงร้านอาหารและกาแฟ เดินตรงไปอีกมีจุดพักช้าง ช้างที่จะแสดงจะมารออยู่ที่นี้เฉพาะเวลาที่จะอาบน้ำ คือช่วง 9.45 น. กับ 13.15 น. ก่อนที่จะถึงเวลาอาบน้ำช้างเหล่านี้จะใช้เวลาเกือบทั้งหมดไปกับการกิน ความรู้ช้างบอกว่าตราบไต่ที่มีของกิน ช้างก็กินได้ตลอดเวลาโดยไม่รู้ปริมาณที่แน่นอน การใช้วงหยิบอ้อยใส่ปากทีละคำดูช้างเป็นกิจกรรมที่มันชื่นชอบ มันจะค่อยๆ กินแบบไม่รีบ

พอถึงเวลาที่กำหนด ความรู้ช้างจะนำเอาช้างทั้งหมดลงน้ำ พอพาช้างลงน้ำความรู้นั่งอยู่บนหลังช้าง เจ้าช้างก็ขี้เล่นแก้มความรู้อย่างด้วยการดำน้ำมุดลงไปทั้งตัว จนความรู้อย่างก็เลยลงไปลอยคออยู่ในน้ำ พอโผล่ขึ้นมามันก็เอางวงตูดน้ำมาพ่นผู้ชมไปทั่ว สร้างความสนุกสนานทั้งความรู้อย่างและผู้ชมที่มานั่งดูตลอดเวลา

หลังจากที่ได้อาบน้ำและเล่นน้ำอย่างสนุกสนานของหมู่ช้างและควาญช้างแล้ว จากนั้นอีกพักใหญ่ๆ ช้างทั้งหมดจะจัดแถวสำหรับการเดินจากสระน้ำไปยังลานแสดงช้าง โดยการเรียงลำดับความอาวุโสของช้าง ภาพช้างเล็กเอางวงเหินยวห่างช้างใหญ่เหมือนกับช้างป่าที่เดินทางในป่า เป็นภาพที่น่ารักและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่พยายามจะเดินถ้ายรูปช้างเรียงแถวแบบนี้ไปพร้อมๆ กับช้าง

เมื่อเข้ามาถึงลานแสดงช้าง จะมีช้างตัวเล็กสุดออกมาตีระฆัง แนะนำตัวช้างทุกเชือก ช้างแต่ละเชือกทำท่าสวัสดิ จากนั้นจะแสดงการนั่ง การนอน การแสดงความสามารถช้างที่ศูนย์อนุรักษ์ช้างจะมีการแสดงช้างที่อาจจะไม่เหมือนกับการแสดงในปางช้างเอกชนอื่นๆ อย่างเช่นช้างเตะบอล ช้างไต่สลิง แต่ที่นี้เน้นการแสดงความสามารถของช้าง คืองานที่ช้างไทยทำในอดีตโดยเกี่ยวกับการชักลากไม้ การทำไม้ เรียงไม้ การลากเดี่ยวลากคู่ การใช้วงและงาในการยกท่อนไม้ การใช้วงคุนท่อนซุง ฯลฯ ส่วนเจ้าช้างอายุน้อยจะใช้วงคุนไม้ไม่ได้ก็เอาขาเตะเอา สร้างเสียงหัวเราะให้คนดูทั่วทั้งอัมจริย์

การแสดงช้าง

การแสดงอีกอย่างหนึ่งที่ผู้ชมชื่นชมและปรบมือให้คือ ช้างชู้ตบอล เป็นการแสดงสนุกๆ เล็กๆ น้อยๆ ของเหล่าช้างที่จะหยิบลูกบอลลูกเล็กๆ มาโยนลงตะกร้า บางเชือกฉลาดกว่านั้นไม่ยอมโยน หยิบเอาบอลมาแล้วเดินมาใส่ตะกร้าเลย

การแสดงอีกประเภทหนึ่งที่น่าสนใจมากทีเดียวคือ ช้างวาดภาพ เป็นการแสดงที่สร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวอย่างมาก หลังจากที่ช้างวาดภาพสวยๆ เสร็จแล้วถ้าต้องการเป็นที่ระลึกก็สามารถซื้อไปได้ เงินที่ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ช้างต่อไป

การแสดงชุดสุดท้ายเป็นการแสดงที่หาดูได้ยากคือการฝึกให้ช้างเล่นโปงลางซึ่งเป็นโปงลางขนาดใหญ่สำหรับช้าง โดยช้างแต่ละเชือกจะใช้วงจับโปงลางแล้วสลับกันเขย่าเป็นเพลง “ช้าง” ซึ่งฟังแล้วประทับใจมากจริงๆ หลังจบการแสดงช้างมีอ้อยจำหน่ายโดยเราสามารถซื้อให้ช้างที่เราชอบได้ ราคาเม็ดละ 20 บาท

หลังจากจบการแสดงช้างแล้วก็กลับไปรอรถที่พิพิธภัณฑ์แห่งแผ่นดิน รถมอเตอร์ไซด์จะมารับ เดินทางต่อไปยังโรงอนุบาลช้าง เล่นกับช้างเด็กและช้างแม่ลูกอ่อน ผ่านโรงพยาบาลช้าง แล้ววกกลับไปศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ทั้งหมดนี้ราคาแค่ 100 บาท ถ้าอยากนั่งช้างก็จะมีค่าบริการเพิ่ม

สวนป่าทุ่งเกวียน

ในบริเวณใกล้กันมี สวนป่าทุ่งเกวียนเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวลำปาง มีป่าสนเมืองหนาว เป็นสน 3 ใบ และพันธุ์ไม้หายากชนิด ทั้งไม้ดอก ไม้ใบที่มีสีสวยงาม อีกทั้งไม้จำพวกตะบองเพชร ปาล์ม และสวนพันธุ์ไม้ 76 จังหวัด ตลอดจนพืชสมุนไพร

ต่าง ๆ นักท่องเที่ยวสามารถพักแรมที่นี่ได้ โดยนักท่องเที่ยวสามารถนำเต็นท์มาเอง หรือจะพักบ้านพักที่สวนมีบริการก็ได้

ช่วงที่สวยงามที่สุดที่เหมาะสมแก่การพักแรมคือเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่ดอกบัวตองกำลังบาน เนื่องจากจังหวัดลำปางมีพื้นที่เป็นแอ่งกระทะจึงมีอากาศที่ร้อนกว่าแม่ฮ่องสอน ดอกบัวตองที่ลำปางจึงบานเร็วกว่าที่ดอยแม่อูคอประมาณ 15 วัน

ภายในบริเวณสวนป่าทุ่งเกวียนยังมี สวนสัตว์เปิด นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับสัตว์อย่างใกล้ชิด เช่น เก้ง กวาง เนื้อทราย และนกยูง เป็นต้น และทางสวนป่าทุ่งเกวียนยังมีพันธุ์ไม้ที่หายากไว้จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยววนากลับไปเป็นของฝากกันอีกด้วย

3. เมืองลิคนันต์ แม่เมาะ

เมืองลิคนันต์ แม่เมาะ

เมืองลิคนันต์ ตั้งอยู่ที่ อำเภอแม่เมาะ เป็นแหล่งถ่านหินซึ่งค้นพบเมื่อ พ.ศ. 2460 มีปริมาณถึง 630 ล้านตัน และมีอายุประมาณ 40 ล้านปี พื้นที่เหมืองทั้งหมดเป็นของกรมป่าไม้ มีประมาณ 20,000 ไร่ สามารถใช้ได้อีกประมาณ 50 ปี บริเวณเหมืองมีโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินชนิดนี้เป็นเชื้อเพลิงตั้งอยู่หลายโรง ถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวจะไม่สามารถเข้าไปบริเวณเขตเจาะถ่านหินเพราะมีอันตรายจากวัตถุระเบิดที่ใช้ทำเหมือง แต่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะได้จัดทำจุดชมวิวซึ่งเป็นสวนหย่อม ตกแต่งปลูกไม้ดอก ไม้

ระดับต่าง ๆ บริเวณด้านหลังอาคารพิพิธภัณฑ์ และด้านหลังอาคารนันทนาการ สามารถมองเห็นการทำงานของรถชุดตักแร่ซึ่งอยู่ห่างออกไปเบื้องล่างได้เป็นมุมกว้าง

การเดินทางเพื่อมาที่นี่จากตัวจังหวัด ตรงมาจะพบป้ายการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะ เหมือนถ่านหินลิกไนต์ ให้เลี้ยวซ้ายเข้ามาตามทางเรื่อยๆ ถนนสายนี้กว้างขวางรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมแม่เมาะจำนวนมากในแต่ละปี พอเข้าเขตการไฟฟ้าฝ่ายผลิต แม่เมาะจะมีสถานที่น่าสนใจหลายแห่ง มีป้ายบอกตลอดทางได้แก่ เหมือนถ่านหินลิกไนต์

พิพิธภัณฑ์ศูนย์ถ่านหินลิกไนต์ สนามกอล์ฟ สวนรุกขชาติ เกษะลอย แต่ละที่ก็มีความสวยงามกันไป ป้ายที่สวยงามมากที่สุดก็คือป้ายที่มีภาพทุ่งบัวตอง

พิพิธภัณฑ์ศูนย์ถ่านหินลิกไนต์ศึกษา สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ผู้ทรงมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สงวนแหล่งถ่านหินลิกไนต์ที่แม่เมาะไว้ในราชการ ยังประโยชน์ต่อประเทศชาติจนถึงปัจจุบัน เปิดให้เข้าชมทุก

พิพิธภัณฑ์ศูนย์ถ่านหินลิกไนต์ศึกษา

วัน เว้นวันจันทร์ เวลา 8.30 – 16.30

น. ภายในมีห้องจัดแสดงนิทรรศการ

เทิดพระเกียรติ รัชกาลที่ 7 ห้องจัดแสดงการกำเนิดถ่านหิน ความรู้ทางธรณีวิทยาและซากบรรพชีวินที่ขุดพบในเมืองแม่เมาะ นิทรรศการประวัติความเป็นมาของเมืองแม่เมาะ เทคโนโลยีการทำเหมืองและการผลิตกระแสไฟฟ้านำเสนอด้วยรูปแบบเทคโนโลยีที่น่าสนใจ

ส่วนบริเวณด้านตะวันออกของเมืองซึ่งเป็นพื้นที่ทิ้งดินจากการทำเหมืองทำเป็นทุ่งบัวตองบริเวณกว้าง จะบานในช่วงราวเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ในบริเวณเมืองมีบ้านพักรับรองของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะ แบบบังกะโล และแบบห้องพัก มีสนามซ้อมกอล์ฟ สนามกอล์ฟ ขนาด 18 หลุม และสโมสร

ทุ่งบัวตอง

เมื่อขึ้นมาที่ทุ่งบัวตองจะมองเห็นหลังคาของศาลาชมวิวสีส้มหลังเดียว พอมาถึงจุดนี้ จะเห็นสวนเฉลิมพระเกียรติและหอชมวิว ภายในมีลานจอดรถมีรถจำนวนหลายคันที่มาที่นี่ แม้ว่าแดดจะร้อนแรง แต่ก็ยังมีทั้งรถส่วนตัวแล้วก็รถนำเที่ยวขนาดใหญ่เรียงรายอยู่ข้างใน และก็มีคนเดินชมวิวบ้างถ่ายรูปบ้างจำนวนมากเต็มไปหมด

ภายในสวนเฉลิมพระเกียรตินี้กว้างขวางมาก มองเฉพาะด้านบนจะมองไม่เห็นบัวตอง ต้องไปที่ศาลาชมวิว ตรงกลางเป็นสระน้ำมีบัวจำนวนมาก รอบๆ มีต้นไม้หลายชนิด ประปราย ส่วนตามทางเดินเป็นพื้นที่โล่ง หลายคนก็ต้องอาศัยร่มกันแดดร้อนในตอนกลางวัน ริมด้านขวาสุดเป็นหอชมวิว เป็นหอสูง 6 ชั้น ชั้นล่างมีห้องน้ำ ชั้น 2-4 โล่ง ชั้น 5 น่าจะเป็นห้องควบคุมไฟฟ้า ชั้นบนสุดเป็นศาลาชมวิวซึ่งเป็นศาลากว้างขวาง เป็นจุดชมวิวและที่หลบแดดที่ดีที่สุดของที่นี่ เนินที่ลาดลงมาปลูกดอกไม้หลายสี ก่อนที่จะเป็นแนวบัวตองที่เรียงรายเป็นทุ่งกว้าง

ระเบียงชมวิว

จากปลายระเบียงชมวิวจะเห็นอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่มคาม นอกจากนี้ถ้ามองไปอีกด้านหนึ่งจะเห็นเหมืองถ่านหินลิกไนต์ที่กว้างขวาง การทำเหมืองยังคงดำเนินต่อไป แต่บรรยากาศที่นี่ก็ยังสะอาดปลอดจากฝุ่นละอองอย่างที่ควรจะเป็น สุดท้ายไม่พลาดไปสนุกกันเต็มที่ ลานสไลเดอร์ เป็นลานพื้นหญ้าที่เหลาตกลงสู่บริเวณสนามกอล์ฟ อยู่บริเวณหน้าอาคารจุดชมวิวของสวนพฤกษชาติ นักท่องเที่ยวสามารถนำกล่องหรือแผ่นรองสไลด์ลงตามลานพื้นหญ้า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาด สามารถเช่าแผ่นรองสไลด์ได้ บริเวณหน้าพิพิธภัณฑ

ลานสไลเดอร์

ณ ศาลาชมวิวเดินไปตามทางเดินเล็กๆจะเป็นระเบียงชมวิว ยื่นออกไปจากศาลา บริเวณนี้เป็นจุดที่นิยมมากที่สุด เมื่อเดินไปสู่ตระเบียงจะมองเห็นเขื่อนแม่มคามสวยงามมาก ส่วนที่อยู่ใต้ระเบียงเป็นจุดที่มีบัวตองจำนวนมากล้อมรอบเห็นสีเหลืองอร่ามเป็นภาพที่สวยงามยิ่ง

ก่อนกลับแวะรับประทานอาหารเหนือที่ “ร้านแกงแค” เป็นหนึ่งในร้านอาหารท้องถิ่นที่น่าประทับใจ เรียกว่าเป็นร้านอาหารประจำที่ใครผ่านไปมา ต้องแวะมาลิ้มลองรสชาติความอร่อยของอาหารพื้นเมืองที่นี่ รายการอาหาร

ของร้านแกงแคก็มีทั้งอาหารถิ่นเหนือ

และ อาหารทั่วไป อาหารรสชาติจัดจ้าน ที่ใครมาก็ต้องสั่งก็คือ "แกงแค" ถูกปากนักท่องเที่ยวยิ่งนัก อาหารอีกอย่างคือ "ปลานิลเผา" มาพร้อมน้ำจิ้มรสจัดและผักสด ผักต้ม เพื่อคนรักสุขภาพ และ"ลาบหมูคั่ว" อาหารเหนือที่ถูกปากใครหลายๆคน

4. เขื่อนกิ่วลม

เขื่อนกิ่วลม

เขื่อนกิ่วลม ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านแลง ห่างจากตัวเมืองไป 38 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายลำปาง - งาว โดยแยกซ้ายตรงหลักกิโลเมตรที่ 623 - 624 เลี้ยวซ้ายเข้าไปอีก 14 กิโลเมตร เขื่อนกิ่วลมอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท แต่อยู่ภายใต้การดูแลของกรมชลประทาน บริเวณเหนือเขื่อนเป็นอ่างเก็บน้ำเหมาะแก่การล่องเรือหรือแพ เพราะมีทัศนียภาพสวยงาม การล่องแพใช้เวลาอย่างน้อยครึ่งวัน มีสถานที่ที่น่าสนใจ เช่น แหล่มขาวเขื่อน ผาเกี๋ย ผางาม ทะเลสาบสบพู่ หมู่บ้านชาวประมงบ้านสา ฯลฯ ติดต่อบริการล่องแพได้ที่บริเวณเขื่อน

เขื่อนกิ่วลม สร้างขึ้นโดย กรมชลประทานได้พัฒนาลำน้ำวังโดยได้ทำการก่อสร้างโครงการชลประทานกิ่วลม เขื่อนเก็บกักน้ำ ระบบส่งน้ำและอาคารประกอบต่างๆ แล้วเสร็จในปี 2511 มีลักษณะเป็นเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็กแบบ Gravity Dam ตัวเขื่อนมีความสูงจากท้องน้ำเดิม 26.5 เมตร กว้าง 5.35 เมตร ยาว 135 เมตร ปริมาณเก็บกักน้ำสูงสุด 112 ล้านลูกบาศก์เมตร และต่ำสุด 6 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถส่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพื่อการเกษตรในเขตอำเภอเมือง และบางส่วนของอำเภอเกาะคา อำเภอแม่ทะ และอำเภอห้างฉัตร มีพื้นที่ประมาณ 240,000 ไร่ และส่งน้ำเพื่อการผลิตน้ำประปาในเทศบาลนครลำปาง

การเดินทางมาที่นี่ ถ้ามารถประจำทาง สามารถขึ้นรถได้ที่ท่ารถประตูชัยโดยรถเข้าไปจอดถึงในตัวเขื่อน ค่าโดยสารคนละ 30 บาท หรือหากต้องการเช่าเหมามาจากอำเภอเมืองลำปาง ราคา 300-400 บาทในกรณีที่ใช้รถส่วนตัว สามารถเข้ามาถึงตัวเขื่อนได้ 2

เส้นทาง จากถนนพหลโยธิน มีแยกเข้ามาที่เขื่อนกิ่วลม 2 ทาง แต่ละเส้นทางเป็นถนน
 ขนาบแนวอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนขึ้นไป ทางหนึ่งอยู่ด้านตะวันออก อีกทางอยู่ด้านตะวันตก
 เส้นทางด้านตะวันออกคือทางหลวงหมายเลข 1335 ส่วน ทางตะวันตกเป็นถนนลาดยาง
 ไม่มีหมายเลขทางหลวงกำกับ ทางทั้งสองสายเชื่อมไปถึงอำเภอเมืองปาน และแจ้ห่มได้
 เหมือนกัน แต่ทางด้านตะวันตกดูเหมือนจะคดเคี้ยวน้อยกว่า พอเข้ามาในเขตเขื่อนกิ่วลม
 ผ่านด่านตรวจเข้ามาแล้วตรงมาสู่ทางที่สันเขื่อน จะมีทางเดินลงไปที่พักในน้ำ มีทั้ง
 ร้านอาหารและแพสำหรับเหมาล่องเที่ยวเหนือเขื่อนแบบค้างคืนกลางน้ำด้วย

เหนือเขื่อนกิ่วลมมองดูเป็นอ่างเก็บน้ำเล็กๆ เพราะมีรูปร่างแคบเป็นแนวยาว ต่าง
 กับอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนอื่นๆ ที่มักจะกว้างขวาง แต่นี่ก็เป็นจุดเด่นเฉพาะของเขื่อนกิ่วลม
 ที่ไม่เหมือนใคร ตามแนวยาวของอ่างเก็บน้ำมีจุดชมทิวทัศน์ที่สวยงามหลายจุด ห่างจากฝั่ง
 ไม่ไกลมาก และมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่หลายแห่งด้วยกันที่สามารถเข้าไปแวะชมกันได้ตาม
 โปรแกรมการท่องเที่ยวของแพแต่ละแห่ง

แพเขื่อนกิ่วลม

ลักษณะของแพเขื่อนกิ่วลม เป็น
 แพขนาดใหญ่จุคนได้หลายสิบคน
 ปกติเปิดเป็นร้านอาหารมีโต๊ะเก้าอี้
 ตั้งเรียงรายในแพ ถ้าจะเหมาล่อง
 ไปเที่ยวในอ่างเก็บน้ำ ก็สามารถ
 นำเรือเล็กมาลากออกไปได้เลย
 สองฝั่งเป็นภูเขา มีหน้าผาสูงชัน
 น้ำในอ่างเป็นสีเขียวมรกต
 นอกจากนี้ยังมีปลาชุกชุมเหมาะ
 แก่การตกปลาอีกด้วย

ก่อนที่เราจะลงไปในแพ เดินไปดู

ป้ายแนะนำสถานที่ที่ติดไว้ที่อาคารตรงบันไดเดินลงแพ จะมีรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวรอบๆ
 อ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนได้แก่ ทะเลสาบสบปู ผาเกี๋ยง ถ้ำสมบัติ ท่าแพสำเภาทอง เกาะวัง
 แก้ว ผางาม กิ่วลมรีสอร์ท ถ้ำเหล็กไหล ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเขื่อนกิ่วลมกัน

ทัศนียภาพรอบเขื่อนก๊วลม

มากด้วยความที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก และเป็นอ่างเก็บน้ำที่มีบรรยากาศดี แม้จะไม่มาล่องแพค้างคืนแต่ก็มาพักผ่อนที่สันเขื่อนกันแทบทุกวัน

การล่องแพก๊วลมนั้นจะได้สัมผัสธรรมชาติ ชีวิตแห่งสายน้ำอย่างแท้จริง ความงามแห่งขุนเขา สายน้ำสรรพสิ่งที่มีชีวิต การล่องแพก๊วลมจะมีเส้นทาง 2 ทางที่สามารถไปได้สะดวกและมีแพเพียง 2 แห่งที่ให้บริการ

แห่งแรกทางด้านสันเขื่อนจะมีแพ ท่าเขื่อนก๊วลม ตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และอีกแห่งคือแพด้านตะวันตกคือแพบ้านสำเภาทอง ตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ซึ่งท่าขึ้นแพทั้ง 2 แห่งนี้ จะพานักท่องเที่ยวล่องแพ สวนทางกัน แล้วก็วกกลับที่เดิม ตลอดเส้นทาง แพทั้ง 2 แห่งจะนำ นักท่องเที่ยวสัมผัสบรรยากาศ 2 ข้างที่ขนานด้วยภูเขาที่สลับซับซ้อนและอ้อมเอบกับบรรยากาศสองข้างทางอย่างสวยงามยิ่ง

ลำปางยังคงมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่คงความอุดมสมบูรณ์และสวยงามอีกหลายแห่งที่มีเสน่ห์น่าดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น อ่างเก็บน้ำวังเหือ สวนสาธารณะหนองกระติง ดอยขุนตาล ภูเขาไฟผาลาด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้จังหวัดลำปางกลายเป็นจุดหมายที่นักท่องเที่ยวทั้งหลายต้องแวะเที่ยวชม มิใช่เป็นเพียงเมืองผ่านอีกต่อไป

กิจกรรมท้ายบทที่ 3

คำชี้แจง กิจกรรมท้ายบทนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 เมื่อนักเรียนอ่านเรื่อง ชื่นบานชมอุทยานและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
จบแล้วจงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนประทับใจอุทยานแห่งไหน เพราะเหตุใด
2. นักเรียนคิดว่าอะไรคือปัจจัยที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวอุทยานแห่งชาติเจ้า
ซ้อน จงอธิบาย
3. นักเรียนประทับใจอะไรบ้าง ในศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย เพราะเหตุใด
4. นักเรียนได้รับความรู้อะไรบ้างในพิพิธภัณฑ์ศูนย์ถ้ำหินลึกลับแห่งใหม่ จงอธิบาย
5. หากนักท่องเที่ยวสอบถามนักเรียนถึงสถานที่ท่องเที่ยวของลำปาง 2 แห่ง
นักเรียนจะแนะนำสถานที่ใด เพราะเหตุใด จงอธิบาย

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดลำปาง
เพิ่มเติมอีก 1 ประเภท แล้วทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวที่เป็นอุทยานและสถานที่
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของลำปาง

บ่อน้ำพุร้อนแจ้ซ้อน

บทที่ 4

เที่ยวตลาดและชมเมือง

ตลาดหรือกาดในจังหวัดลำปาง ที่ผู้คนนิยมไปเดินเล่นหรือซื้อของฝาก ได้แก่ กาดกองต้า ถนนสายวัฒนธรรมหรือกาดมั่วคว้งแลง และกาดทุ่งเกวียน ซึ่งในแต่ละสถานที่ก็มีสินค้าจำหน่ายมากมายแตกต่างกันไป หลังจากเดินชมตลาดซื้อของฝาก ของรับประทานกันแล้ว ก็มานั่งรถม้าชมเมือง ซึ่งมีสถานที่ที่น่าสนใจให้เที่ยวชม ได้แก่ บ้านเสานัก บ้านป่องนิก และสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สถานปฏิบัติธรรม-มณฑป หลวงพ่อเกษม เขมโก สำนักสุสานไตรลักษณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กาดกองต้า

บริเวณกาดกองต้า

ยามเย็นค่ำคืนวันเสาร์และวันอาทิตย์ ถนนมีชีวิตถนนคนเดินกาดกองต้า ซึ่งมีความยาวร่วม 2 กิโลเมตร เราจะได้สัมผัสกลิ่นอายวัฒนธรรมของล้านนาเรียงรายด้วยสถาปัตยกรรม ตึกรามบ้านช่องที่สวยงามผสมผสานกันอย่างลงตัว หลากหลายสินค้าที่ผู้คนและนักท่องเที่ยวได้เพลิดเพลินกับการเดินโดยไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อยกับตลาดเก่ากับความร่วมมือของชุมชน การมีส่วนร่วมกันของทุกฝ่าย การจัดรูปแบบที่ลงตัว ขายสินค้าคละกันไป เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาพร้อมกับครอบครัวทุกคนร่วมเดินไปหาจุดมุ่งหมายพร้อมกัน

โดยไม่ต้องแยกทางเดิน มีทั้งของกิน ของใช้ตลอดเส้นทางที่เดิน ผสมผสานกับของพื้นบ้าน พื้นเมืองและการแสดงวัฒนธรรมของเด็กนักเรียน และหน่วยงานอื่นๆ ทำให้ถนนสายนี้มี ชีวิตชีวา อาคารไม้เรือนเก่าๆเสริมให้การเดินกาดกองต้า เป็นไปอย่างมีความสุข และ เพลิดเพลิน

จุดเด่นของที่นี่คือขนาดที่ไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไปสำหรับเดินพอเหนื่อย ทำให้รู้สึกว่าย ังอยากจะเดินย้อนกลับไปกลับมาเพื่อหาของกินของใช้ที่ไม่มีขายที่อื่น เริ่มเดินสำรวจสอง ข้างทางกาดกองต้ามีสินค้าประเภทเสื้อผ้า เครื่องประดับ ของตกแต่ง อาหาร คนเดินไม่ เบียดเสียดเดินแบบสบายๆ มีดนตรีเปิดตามร้านต่างๆตลอดเส้นทางทำให้ไม่เหงา

ขนมข้าวปั้น

ขนมข้าวปั้นจะเป็นขนมแบบไทยล้านนาแท้ๆ แต่ไม่หวานมากเหมือน ขนมใส่ไส้

อาหารที่สะดุดตาอีกอย่าง คือไข่ป๋ามเป็นอาหาร แปลกตาที่หาได้ไม่มากนัก ไข่ป๋ามหรือไข่ป๋ามก็คือไข่ย่างไฟ อ่อนๆแทนการนึ่ง ทำเหมือนไข่ตุ๋นแต่นำมาใส่ในกระทง ใบตอง แล้วจึงนำไปย่างไฟอ่อนๆจนสุก ไข่ป๋ามอาจใส่หมูสับ หรือเครื่องเคียงอื่นๆได้ตามชอบ ที่ถนนคนเดินกาดกองต้ามี

ร้านแรกที่น่าสนใจไปฝากท้อง คือร้านข้าวปั้น ซึ่งเป็นร้านขนมโบราณ ของล้านนาไทย ทางร้านจัดโต๊ะเตี้ยๆ และเก้าอี้แบบยONGๆนั่งได้ 5-6 คน ขนม ข้าวปั้นหน้าตาคล้ายขนมถ้วย การทำก็ คล้ายๆกัน แต่ขนมข้าวปั้นจะใส่ กระจิ๊ยมเจียว น้ำอ้อยก่อนทาน เหมาะ สำหรับเป็นของว่าง มีทั้งหมด 4 สี คือสี ขาวทำมาจากกะทิ สีเหลืองทำมาจาก แครอท สีเขียวทำมาจากใบเตย และสี ม่วงทำมาจากดอกอัญชัญ ขนมข้าวปั้น จะไม่เหมือนข้าวปั้นซูชิแบบญี่ปุ่น ข้าว

ไข่ป๋าม

คนขายคนหนึ่งนั่งปิ้งไข่ปามใส่กระทงขายอยู่ หากเดินเข้ามาทางร้านข้าวต้มบาตเดียวเดินเลี้ยวขวามาอีกไม่ไกล คนขายจะขายอยู่ทางด้านขวามือ คนขายเป็นคนมีอัธยาศัยดี เวลา ยืนรู้สึกได้ถึงความสุขและความจริงใจที่มีให้กับลูกค้าจริงๆ

ลูกชิ้นเชียง

ตรงข้ามกับร้านลูกชิ้นเชียงทาง ด้านหน้า มีเรือนไม้สักทรงไทย เปิดเป็นหอศิลป์ลำปาง โดยการดูแลของมูลนิธิธินิยม ปัทมาเสวี เข้าไปด้านในจะพบว่า หอศิลป์ลำปาง เปิดกว้างสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้ที่สนใจในงานศิลปะทุกสาขาไม่มีเพศ วัยวุฒิ เป็นสถานที่ที่แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ สัมผัสแหล่งประวัติศาสตร์ผู้คน ภูมิหลังบ้านเกิด รู้จักรักศิลปวัฒนธรรมของตนเกิดความภูมิใจในความรุ่งเรืองของคนลำปางในอดีต

อาคารหม่องโง่ยชิน

อีกร้านที่น่าสนใจคือ ร้านลูกชิ้นเชียง

เป็นร้านขนาดเล็ก ที่มีโต๊ะให้บริการเพียง 5 โต๊ะเท่านั้น ลูกชิ้นที่นี่ปิ้งกันสดๆหน้าร้าน หนึ่งไม่มีลูกชิ้นลูกใหญ่ 2 ชิ้น ราคาไม้ละ 10 บาท

เอกลักษณ์ของร้านคือจะให้เชียงรูปปลากับมีดเล็กสำหรับลูกค้าเพื่อหั่นลูกชิ้นตามขนาดที่

หอศิลป์ลำปาง

ให้กับผู้สนใจที่จะสืบทอดอนุรักษ ต่อไป

แนวถนนด้านเดียวกันที่เด่นที่สุดเป็นอาคารหม่องโง่ยชิน เป็นเรือนขนมปังขิงสูงสองชั้นครึ่ง ลักษณะครึ่งปูนครึ่งไม้ สิ่งที่น่าสนใจของอาคารนี้อยู่ที่ลายฉลุไม้ทาสี

ชาวแบบเรือนขนมปังขิงหรรพาลัวไหว เพดานบุด้วยแผ่นดีบุกเหมือนวัดในพม่า ชุมไค้ง ประตูด้านในปรุแต่งด้วยกระจกสีเหมือนพระอาทิตย์กำลังแผ่รัศมี งดงามยิ่งนัก จนศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ อย่าง น. ณ ปากน้ำยกย่องว่าเป็นอาคารขนมปังขิงริมถนนที่งดงามที่สุดในประเทศไทย ปัจจุบันเป็นที่อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว ด้านหน้าอาคารช่วงหัวค่ำจะมีการแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน สะล้อ ซอซึง ของเด็กนักเรียนโรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดลำปาง มาให้ความบันเทิงแก่ผู้คนที่เดินผ่านไปมา ทุกย่างก้าวบนถนนคนเดินกาตองดำ จะได้สัมผัสบรรยากาศ ย้อนอดีต ในสถาปัตยกรรมผสมผสาน ทำให้เกิดจินตนาการ ว่าผู้คนในสมัยนั้นยุคนั้นใช้ชีวิตแบบใดโลดเล่นบนถนนสายนี้ ผสมกับเสียงเพลงสะล้อ ซอซึง เมื่อได้มาสัมผัสกับตัวเอง ความอบอุ่น ชีวิต ทำให้ถูกต้องมนต์ให้กลับมาเยือนถิ่นนี้อีก

แนวถนนบ้านสินานนท์ที่อยู่ถัดมาจะมีของกินมากที่สุด อาหารหลายประเภทจะมารวมอยู่จุดนี้ ให้เลือกตามความชอบ จะกินอาหารพื้นเมือง ต้องร้านขายน้ำพริกที่ขายรวมกับผักที่ลวกน้ำร้อนแบบสดๆ ได้รสชาติที่สด หอมอร่อยได้แก่ ยอดผักเชียงดา

มะระแม้ว ผักชะอม มะเขือ ฯลฯ ให้เลือกผักที่ชอบ น้ำพริกหลากหลายชนิดกับผักต้ม คิดตามปริมาณราคาไม่แพง และมีน้ำพริกให้เลือกหลายอย่าง เช่น น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกแมงดา น้ำพริกมะกอก น้ำพริกน้ำปู น้ำพริกปลาร้า น้ำพริกหมูสับ น้ำพริกตาแดง อิ่มแบบสบายๆ กับหมูปิ้งไม้ละ 2 บาท เยื้องกับร้านน้ำพริกจะเป็นร้านไข่เจียวทรงเครื่องของเด็กๆ ราคาไม่แพง

เมื่อเดินตรงไปจนถึงสะพานรัชฎาภิเศก จะพบกับของกินอีกอย่างคือ ข้าวก้นจั่น ซึ่งหมายถึงข้าวสวยผสมกับเลือดหมูและหมูสับคลุกเคล้ากันห่อใบตองแล้วนำไปนึ่งจนสุก โรยด้วยหอมเจียวและพริกแห้งทอด บางคนจะกินกับขนมจีนด้วย และจิ้นส้มบ้าเก่า คือ แหนมหมูโบราณของคนเมืองเหนือ รสชาติอร่อยไม่ใส่ดินประสิว เดินไปเกือบถึงสะพานก็มีของใช้จักสานซึ่งทำมาจากไม้ไผ่มาให้เลือกใช้งานหลายชนิด

เมื่อเดินย้อนกลับมาทางเดิม ใครที่นิยมกินเส้นก็ตรงไปที่ร้าน “นิยมเส้น” เพื่อไป

ลิ้มลองขนมเส้น (ขนมจีนน้ำเงี้ยว) ซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวที่มาภาคกลางตัวลักษณะร้านเป็นบ้านอนุรักษี่สีชมพู อยู่ตรงหัวมุมถนนประดับด้วยร่ม ชูโต๊ะและเก้าอี้ไม้เตี้ยๆให้นั่ง ขนมจีนที่นี่จะใส่ถั่วเน่าใส่ดอกจี่ว ทำให้ได้รสชาติแบบ

ร้านนิยมเส้น

ชาวเมืองเหนือแท้ๆ

ของฝากที่สำคัญอีกอย่างเมื่อมาลำปางต้องซื้อ คือเสื้อยืดสัญลักษณ์ตราไก่ หรือรถม้าและเขียนคำว่า ลำปางหนาหรือลำปางหนามาก ซึ่งเป็นคำที่ฮิตที่สุด หรือผ้าพื้นเมืองซึ่งมีให้เลือกจำนวนมาก

ของฝากลำปาง

ทุกเย็นวันเสาร์และอาทิตย์ หลายคนเฝ้ารอที่จะมาเป็นส่วนหนึ่งของถนนที่ยาวเลียบไปกับแม่น้ำวังสองฟากถนนภาคกลางตัวที่เป็นศูนย์รวมวัฒนธรรม ศิลปะ ดนตรี หัตถกรรมพื้นบ้านอาหาร และของกินของใช้ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาเยือนและสัมผัสความงดงามของผู้คน

สถาปัตยกรรม ภาษา ทุกอย่างจะสะท้อนความเป็นตัวตนของคนลำปางอย่างแท้จริง

2. ถนนสายวัฒนธรรม หรือ กาดมั่วควแลง

ด้านหน้าถนนสายวัฒนธรรม

ถนนสายวัฒนธรรม ตั้งอยู่บริเวณตรงข้ามกับวัดประตูต้นผึ้งบนถนนวังเหนือ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ซึ่งเดิมทีถนนสายนี้เป็นแนวกำแพงเมืองเก่า โดยจะสังเกตได้จากสองข้างทางจะมีแนวกำแพงโบราณตั้งอยู่ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ห้างร้านและคนในชุมชน จึงได้รวมกลุ่มกันเพื่อรักษาประวัติศาสตร์ของบ้านเมืองเอาไว้ ด้วยการสร้างกาดมั่วควแลงขึ้น

"กาด" เป็นภาษาพื้นเมืองของทางเหนือ ที่เป็นอันรู้กันดีว่าหมายถึง "ตลาด" ซึ่งตลาดนั้นก็มีความผูกพันกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนและชุมชน พื้นที่ใดที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยมีผู้คนอยู่จำนวนมากก็มักจะมีกาดเกิดขึ้นเสมอ และเมื่อมีโอกาสได้ขึ้นไปแอ่วเมืองลำปาง นอกจากชื่อเสียงเรื่องเมืองแห่งรถม้า วัดวาอารามที่สวยงามแปลกตาด้วยศิลปะ

บริเวณกาดที่ประดับโคมไฟหลากสี

แบบพม่า และกาดกองต้า ถนนคนเดินแห่งเมืองลำปางแล้ว ยังมีถนนอีกสายหนึ่งที่น่าสนใจ จัดได้ว่าเป็น "ถนนสายวัฒนธรรม" อีกสายหนึ่งของเมืองลำปางที่เราจะได้สัมผัสและเรียนรู้วิถีชุมชนของคนลำปางได้อย่างใกล้ชิด

ถนนสายวัฒนธรรมเป็นถนนที่มีความสวยงามเก่าแก่มาอีกสายหนึ่ง สังเกตได้จากโบราณสถานที่สำคัญอย่าง กู่เจ้าย่าสุตา สันนิษฐาน ว่ากู่เจ้าย่าสุตาเคยเป็นซุ้มประตูโขงของวัดกนกแก้วในอดีต เป็นสถาปัตยกรรมล้านนาที่มีลวดลายปูนปั้นเทวดาอยู่ทั้ง 4 มุม ซึ่งทางกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อปี พ.ศ.2523 ด้วย นอกจากนี้ยังมี “วัดประตูปอง” วัดเก่าแก่บนถนนวังเหนือที่มีสถาปัตยกรรมสวยงามแบบล้านนาและยังมีแนวกำแพงเมืองเดิมหลงเหลืออยู่ให้เห็นด้วย ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกเลยที่ถนนสายนี้จะมี ความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาก

กาดมั่วคว้งแลง

นอกจากการเดินเล่นชมโบราณสถาน บ้านไม้เรือนโบราณอายุร่วมร้อยปีที่ตั้งอยู่บนถนนสายนี้แล้ว บนถนนสายนี้ยังมีกิจกรรมดีๆ จัดขึ้นเป็นประจำทุกสัปดาห์ ในช่วงเย็นวันศุกร์จะมีถนนคนเดินสายสั้นๆ จัดขึ้นในชื่อว่า กาดมั่วคว้งแลง ตลาดที่ชาวบ้านในพื้นที่จะนำสินค้าพื้นเมืองออกมาวางขาย ทั้งเสื้อผ้าพื้นเมือง ของเล่นโบราณ ขนมและอาหารการกินต่างๆ รวมถึงข้าวสารก็ยังมีการวางขายให้เห็น บรรดาพ่อค้าแม่ค้าส่วนหนึ่งที่ออกร้านอยู่นั้น เป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในละแวกเมืองเก่าแห่งนี้ บางคนไม่ได้ยึดอาชีพค้าขายเป็นอาชีพหลักด้วยซ้ำ แต่เป็นบรรดาพ่อค้าแม่ค้าที่ทำขนมเล็กๆ น้อยๆ ออกมาตั้งโต๊ะขายบริเวณหน้าบ้านส่วนใหญ่จะเป็นขนมพื้นเมืองทางเหนือ เช่น ขนมข้าวปั้น ขนมเปี๊ยะ ขนมเทียน ขนมกระด้าง เป็นต้น ใครอยากชิมรสชาติของขนมทางเหนือต้องแวะมาที่นี่ให้ได้ ภาพผู้คนในท้องถิ่นที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายกันไปมาจึงเป็นภาพที่แตกต่างจากตลาดอื่น

การแสดงของนักเรียน

สำหรับผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชนได้ออกมาพบปะ
สังสรรค์แก้เหงาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อเราได้

เห็นภาพน่ารักๆ เหล่านี้ แล้วก็อดอมยิ้มไม่ได้ และสำหรับเช้าวันอาทิตย์ บนถนนวังเหนือ
แห่งนี้ยังมี กาดมั่วคั่วงาย สำหรับกาดนี้จะแตกต่างจากกาดในเย็นวันศุกร์ตรงที่ข้าวของที่
นำมาขายส่วนใหญ่จะเป็นกับข้าวกับปลา เช่น แกงแค ยำมะถั่วมะเขือ (ยำผักรวม) ตำขนุน
หมูมะดัน ผัก ผลไม้ รวมถึงขนมพื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่ ที่สำคัญในช่วงเช้าตรู่จะเห็น
ชาวบ้านออกมาทำบุญตักบาตรกันที่บริเวณนี้ รวมทั้งเดินเลือกซื้อข้าวของกันเป็นจำนวน
มาก ถึงแม้ถนนสายนี้จะไม่ได้โด่งดัง และมีผู้คนคึกคักอย่างกาดกองต้า แต่ก็มีเสน่ห์เป็น
เอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่เหมือนใคร

ถ้าหากใครได้มีโอกาสขึ้นไปเที่ยวทางเหนือ อย่าลืมนะเที่ยวเมืองลำปาง เพราะที่
เมืองเขลางค์นครแห่งนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่อีกจำนวน รวมทั้งยังคงไว้ซึ่ง
วัฒนธรรมอันงดงาม วิถีชีวิตอันเรียบง่ายที่เราสามารถเข้าไปสัมผัสได้ด้วยตัวเอง บางที
ลำปางอาจจะเป็นอีกหนึ่งเมืองที่แสนประทับใจสำหรับการเดินทางของคุณ

3. กาดทุ่งเกวียน

กาดทุ่งเกวียน

กาดทุ่งเกวียน หรือ ตลาดทุ่งเกวียน คือตลาดตั้งอยู่ริมทางหลวงสาย เชียงใหม่-ลำปาง ซึ่งเป็นแหล่งจำหน่ายอาหารแปกนานาชนิดโดยเฉพาะอาหารที่มาจากป่า (แต่ปัจจุบันนี้อาหารป่านั้นอาจจะมีย่อยลงกว่าสมัยก่อน) ตลาดแห่งนี้ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

กาดทุ่งเกวียน ตั้งอยู่ในเขตอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง หากใครได้มาเที่ยวทางภาคเหนือใช้ทางหลวงหมายเลข 1 จะต้องผ่านกาดทุ่งเกวียนแห่งนี้แน่นอน ที่นี่เป็นแหล่งรวมร้านขายของป่า เช่น พวงเนื้อสัตว์ป่า สัตว์ป่า ประเภทยั้ แล่น แคนหมู น้ำพริกหนุ่ม อาหารหมักดอง เช่น ทอดอง กระเทียมดอง เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีของฝากอื่นๆ อีกจำนวนมากเช่น สินค้าพื้นบ้าน สินค้าหัตถกรรม OTOP ศูนย์รวมเซรามิกลำปาง ของที่ระลึก เสื้อผ้าต่างๆจะเป็นเสื้อผ้าพื้นเมือง ผ้าถุงต่างๆ เปิดบริการ ตั้งแต่เวลา 06.00 น.-19.00 น. ทุกวัน

อาหารพื้นเมือง

แต่น ข้าวซอยตัด ลำไยอบแห้ง เป็นต้น ส่วนที่สองเป็นส่วนที่ขายของฝาก เช่น แคนหมู น้ำพริกหนุ่ม ใส่อั่ว ส่วนที่สามเป็นส่วนที่ขายของป่า พ่อค้าแม่ค้าเอาของป่ามาขายเช่น เนื้อไก่ป่า หมูป่า และเฉพาหน้าฝนเท่านั้น จะมีเห็ดดอ และแมงมันด้วย ส่วนสุดท้ายคือส่วนที่จำหน่ายเซรามิกลำปาง มีราคาตั้งแต่ 25 บาทขึ้นไปและทำให้เลือกหลาย

สินค้าเซรามิกนานาชาติ

ประเภทเช่น ถ้วยกาแฟ ชามตราไก่ กระปุกออมสิน เป็นต้น

ของขายที่ขายดีที่สุดในภาคทุ่งแกวียนนั้น ก็คือ แคนหมูมีทั้งแบบไร้มัน รสชาติกลมกล่อมกรุบกรอบ กับน้ำพริกหนุ่มซึ่งมีทั้งแบบเผ็ดมาก และเผ็ดน้อยแล้วแต่คนจะชอบ ส่วนใส่อั่วก็เหมือนกันมีทั้งเผ็ดน้อย เผ็ดมาก มีร้านขายแบบนี้หลายร้าน ส่วนมากนักท่องเที่ยวจะแวะที่ภาคทุ่งแกวียนตอนขากลับจากการเที่ยวเหนือ เพราะอย่างที่ได้กล่าวไว้ ภาคทุ่งแกวียนได้รวมของฝากจำนวนมาก เพราะฉะนั้นภาคทุ่งแกวียนจึงเป็นจุดแวะซื้อของฝากยอดนิยม สำหรับคนที่เดินทางกลับจากทางเหนือนั่นเอง

แม้ว่า ภาคทุ่งแกวียน จะเป็นตลาดที่เล็กๆ ริมถนนหลวงสายเชียงใหม่ – ลำปาง แต่ปัจจุบันเป็นที่รู้จักแพร่หลาย เหล่าบรรดานักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยรถยนต์มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดทางภาคเหนือมักจะแวะเวียนซื้อของฝากเป็นประจำ

ตลาดทุ่งแกวียนเป็นตลาดซื้อขายสินค้าของป่าขนาดใหญ่ มีพื้นที่กว้างขวาง ภายในตลาด มีการจัดทำหลังคามุงกันแดดและฝน มีลานจอดรถหน้าตลาด มีบริการห้องน้ำให้กับนักท่องเที่ยวตลาดทุ่งแกวียนจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ส่วนแรกจะขายสินค้า

OTOP อาทิเช่นทุเรียนทอดกรอบ ข้าว

จากการบอกปากเล่าต่อปาก
ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านถนน
สายนี้เป็นประจำ ทำให้นักท่องเที่ยว
เพิ่มมากขึ้นทุกวัน และยิ่งช่วงเทศกาล
สถานที่จอดรถไม่เพียงพอต่อความ
ต้องการของนักท่องเที่ยว แต่

นักท่องเที่ยวก็ยังคงหลงใหลแวะซื้อของจากกาดทุ่งเวียงอย่างต่อเนื่อง

4. บ้านเสานัก

บริเวณด้านหน้าบ้านเสานัก

บ้านเสานัก ตั้งอยู่เลขที่ 6 ถนนป่าไม้ เป็นบ้านไม้ที่มีเสาไม้สักมากถึง 116 ต้น จึง
เรียกว่าบ้านเสานัก (ตามภาษาพื้นเมือง นัก มีความหมายว่า มาก) สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.
2438 โดยหม่องจันโอง ต้นตระกูลจันทรวิโรจน์ ลักษณะศิลปะพม่าผสมล้านนาเป็นบ้านไม้
สักทรงไทย หลังคาและโครงสร้างเป็นแบบล้านนา ส่วนระเบียงรอบบ้านมีรูปแบบ
สถาปัตยกรรมของพม่า ประกอบด้วยเรือนใหญ่ ซึ่งเป็นเรือนหมู่ มีเสาไม้สักรองรับน้ำหนัก
บ้านถึง 116 ต้น หน้าบ้านมีต้นสารภี อายุ 140 ปี แต่เดิมบ้านเสานักเป็นสถานที่ต้อนรับ
แขกบ้านแขกเมือง และใช้เป็นสถานที่จัดขันโตกและงานพิธีมงคล ปัจจุบันเปิดให้เข้าชม
บ้านและของสะสมต่าง ๆ เปิดให้เข้าชมได้ทุกวัน เวลา 09.00 - 17.00 น.

บ้านเสานักตั้งอยู่ระหว่างถนนป่าไม้กับถนนราชบุรีพัฒนา หน้าบ้านเข้าทางถนนราชบุรีพัฒนา ลักษณะของถนนไม่กว้างมากนักซึ่งก็เหมือนกับถนนหลาย ๆ สายในเมืองลำปาง พอมาถึงเราต้องจอดรถไว้หน้าบ้าน ถ้าวันไหนคนมามากจะหาที่จอดได้ยาก จากนั้นเดินเข้าไปด้านใน ผังของบ้านเสานัก ก็จะมีลักษณะคล้ายกับบ้านเรือนของเกษตรกร คือมีถั่วข้าว หรือยังข้าวอยู่บริเวณหน้าบ้าน แต่ที่พิเศษกว่าใครคือ ถั่วข้าวบ้านเสานักนั้นมีเสามากถึง 24 ต้น มีอายุความเก่าแก่ร่วมสมัยกับบ้านเสานัก

จากประตูรั้วเดินเข้ามาสักพอประมาณจึงถึงบริเวณต้นสารภีหลวงที่ยืนเด่นตระหง่านอยู่หน้าบ้านเสานัก ต้นสารภีต้นนี้เกิดก่อนบ้านเสานักประมาณ 30 ปี (บ้านเสานักสร้างประมาณ ปี พ.ศ.2438) อายุของต้นสารภีต้นนี้จึงประมาณ เกือบ 150 ปี ตัวบ้านเสานักสร้างเป็นบ้านเรือนไทยกว้างเต็มพื้นที่ มีอาคารเล็กๆ ด้านขวามือเป็นร้านค้าแพและขนม เราจะต้องไปจ่ายค่าเข้าชมเพื่อบำรุงรักษาบ้านเสานักที่อาคารเล็กๆ หลังนี้

ก่อนที่จะเราจะเดินขึ้นไปบนบ้าน ลองมองเข้าไปดูเสาของบ้านที่ชั้นล่างกันก่อน จะเห็นแถวของเสาไม้สักเรียงเข้าไปตามแนวหลักของตัวบ้านจำนวนมาก มีมากถึง 116 ต้น ล้วนแต่เป็นไม้สักทั้งหมด

นอกเหนือจากการชมความงดงามของ

เสาไม้สัก

บ้านเรือนไทยเสาไม้สัก ภายในบ้านเสานัก ยังคงมีข้าวของเครื่องใช้ที่อยู่คู่กับบ้านมาตั้งแต่รุ่นแรก เพื่อเป็นสถานที่เที่ยวชมและศึกษาวิถีชีวิตชาวลำปางในอดีต และยิ่งไปกว่านั้นหากต้องการใช้สถานที่บ้านเสานักในการจัดงานเลี้ยง งานมงคล ถ่ายภาพยนตร์ ละคร ก็สามารถติดต่อผู้ดูแลบ้านได้

ณ ห้องโถงกลางบ้าน ก่อนที่จะเดินเข้าไปยังห้องต่างๆ ที่บ้านเสานักเปิดให้ชม จะมี ภาพบรรพบุรุษบ้านเสานัก คือพ่อเลี้ยงหม่องจันโอง จันทรวิโรจน์ ต้นตระกูลจันทรวิโรจน์ และผู้ก่อตั้งบ้านเสานักหลังนี้ กับ คุณยายมุกด์ จันทรวิโรจน์ ภรรยาพ่อเลี้ยงหม่องจันโอง ที่ด้านหนึ่งของบ้านมีตู้สำหรับเก็บข้าวของเครื่องใช้แบบโบราณ ด้านบนของตู้วางภาพและ แขนงไว้นบนผนัง เป็นภาพเมื่อครั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนที่นี่ เสด็จพระกระยาหาร พักผ่อนพระอิริยาบถ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2522 ในโอกาสที่เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นองค์พระประธานในพิธีเปิด อาคารสรรพประสงศ์สุตาฯ ที่โรงเรียนลำปางกัลยาณี

บริเวณภายในบ้านเสานัก

อีกด้านหนึ่งของห้องมีภาพ ม.ร.ว.ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ ซึ่งเป็นนักเขียนและนักจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักจากการแนะนำและจัดระดับความอร่อยของร้านอาหาร ซึ่งท่านมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับบ้านเสานัก เป็นผู้ริเริ่มในการนำเรื่องราวของบ้านเสานักไปประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในสื่อต่างๆ ทั้งวิทยุ และโทรทัศน์ และยังเป็นผู้ริเริ่มใช้คำว่า บ้านเสานัก จนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

บริเวณชั้นบนบ้านเสานัก

ของใช้บนบ้านเสานักมีจำนวนหลายอย่าง ซึ่งเป็นของใช้ในสมัยกว่า 100 ปีก่อน มีหลายสิ่งที่เราไม่เคยเห็น ต่างก็อยู่ในบ้านเสานัก และอนุรักษ์ต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน ความสำคัญของบ้านเสานักยังมีอีกมากมายอย่างเช่น ในปี พ.ศ. 2548

บ้านเสานักได้รับพระราชทานรางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี "รางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทเคหสถานบ้านเรือนเอกชน" คัดเลือกโดยสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

หลังจากเดินเที่ยวชมรอบบ้านหลังใหญ่แล้ว สามารถมาพักได้ร่มสาร์ภี ผู้ดูแลบ้านจะนำเอาน้ำมะขามพร้อมขนมไทย เช่น ขนมสอไส้ ขนมเทียนมาให้บริการทาน รายได้นำไปใช้ในการอนุรักษ์บ้านเสานักให้คงอยู่ต่อไป ส่วนคนที่อยากจะจัดงานแต่งงานแบบล้านนา ลองติดต่อทางบ้านเสานักดู จะได้ภาพสวยๆ เก็บไว้ประทับใจตลอดไป

5. บ้านป่องนั้ก

บ้านป่องนั้ก

คำว่า “บ้านป่องนั้ก” แค้ไต้ยีนชื่อหลายท่านคงจะสงสัย เพราะที่ผ่านมาคงไต้ยีนแต่บ้านเสานัก บ้านป่องนั้ก (พิพิธภัณฑฑ์ทหาร) จ.ลำปาง ตั้งอยู่ที่ตำบลพิชัย อำเภอเมืองลำปาง ภายในบริเวณมณฑลทหารบกที่ 32 (มทบ. 32) ค่ายสุรศักดิ์มนตรี ริมถนนสายลำปาง-งาว อ.เมือง จ.ลำปาง

คำว่าป่องในภาษาพื้นเมืองลำปาง หมายถึงช่องหน้าต่าง นักหมายถึงมีจำนวนมาก บ้านป่องนั้ก จึงหมายถึงบ้านที่มีช่องหน้าต่างจำนวนมาก ซึ่งที่บ้านป่องนั้กนี้มีถึง 469 ช่อง สร้างเมื่อ พ.ศ.2468 โดยกรมยุทธการทหารบก และควบคุมการก่อสร้างโดยพันโท

บริเวณชั้นล่างบ้านปองนก

พระมหาดรค์เรืองเดช ผู้บังคับกองพัน
ที่ 1 กรมทหารราบที่ 17 ซึ่งใช้
งบประมาณในการก่อสร้างไปกว่า
16,000 บาท ในการสร้างบ้านปองนก
หลังนี้ขึ้นมานั้น เพื่อใช้เป็นพลับพลาที่
ประทับของรัชกาลที่ 7 เมื่อครั้งที่

พระองค์เสด็จพระราชดำเนิน

มณฑลพายัพ ในเดือนมกราคม

พ.ศ.2469 และต่อมาเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.2501 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จ
พระราชดำเนินมาเยี่ยมราษฎรในภาคเหนือ ก็ได้จัดให้เป็นพลับพลาที่ประทับอีกครั้ง ครั้น
เมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับจึงได้มีการปรับปรุงพัฒนาเป็นกองบัญชาการมณฑลทหารบก
ที่ 7 จนถึง พ.ศ.2513

บ้านปองนกเป็นอาคารไม้สองชั้น ยกพื้นเตี้ย สถาปัตยกรรมยุโรปแบบคลาสสิก
สมัยกรีก เป็นแหล่งรวบรวมภาพประวัติศาสตร์และข้อมูลมากมาย เช่น ภาพการก่อสร้าง
สะพานรัชฎาภิเศก การขุดอุโมงค์ขุนตาน จัดแสดงปืนโบราณและหมวกทหารและของใช้
ต่างๆ รวมถึงเครื่องใช้และอาวุธสมัยโบราณเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบัน "บ้านปองนก" ได้กลายมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจภายในเขตพื้นที่
ทหารของค่ายสุรศักดิ์มนตรี โดยจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ทางทหารให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชม
ซึ่งเมื่อมองจากด้านนอกของตัวบ้าน จะเห็นว่าตัวบ้านสร้างขึ้นตามแบบสถาปัตยกรรม
ยุโรปสมัยไทย มีลักษณะเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ยกพื้นเตี้ย มีหน้ามุขแบบ 5 เหลี่ยม จำนวน
5 มุข ส่วนสิ่งสำคัญที่โดดเด่นสะดุดตามากก็คือ หน้าต่างของบ้านทั้งด้านบนและด้านล่าง
ของบ้าน ที่มีลักษณะเป็นหน้าต่างบานเกล็ดไม้อยู่รายล้อมรอบบ้านไปหมด ซึ่งมีจำนวน
มากถึง 250 บาน และมีช่องหน้าต่างกว่า 469 ช่อง เรียกว่าหากใช้เวลาในการเปิด-ปิด
หน้าต่างเพียงคนเดียวก็ต้องใช้เวลาเป็นชั่วโมงเลยทีเดียวทีเดียวว่าจะหมดแล้ว เมื่อเดินเข้าไป
ภายในตัวบ้านจะได้พบกับห้องที่ถูกจัดแบ่งสรรเป็นส่วนไว้มากมาย

พิพิธภัณฑ์แสดงอาวุธยุทโธปกรณ์

ห้องโถงชั้นแรกของพิพิธภัณฑ์
จะเป็นการแสดงอาวุธยุทโธปกรณ์
ชนิดต่างๆ และสิ่งของเครื่องใช้ของ
ทหารญี่ปุ่น และเครื่องแต่งกายใน
สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 อาทิ ปืนกล
หนัก ชนิดระบายความร้อนด้วยน้ำ
ผลิตในประเทศอังกฤษ ปี 2455

แบบ/ขนาด .303 นิ้ว 7.7 มม.

ชั้นล่างบ้านปองนก

ริกเกอร์ส ที่ประชาชนในจังหวัดลำปาง
ร่วมกับพ่อค้า คหบดี ได้รวบรวมเงินซื้อ
บริจาคให้ทหารค่ายสุรศักดิ์มนตรี ซึ่งยัง
มีสภาพสมบูรณ์ และสวยงามมาก ส่วน
อีกห้องจัดแสดงเรื่องราวประวัติของจอม
พลและมหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาสุร
ศักดิ์มนตรี

พอเดินขึ้นสู่ตัวบ้านด้านบน จะมี
บันไดแบบเวียนเวียนขึ้น-ลงจำนวน 2
บันได นำขึ้นไปสู่ตัวบ้านด้านบน ที่ถูก
แบ่งออกเป็นหลายๆ ห้องเช่นกัน มีทั้ง

ห้องที่จัดแสดงเครื่องใช้อย่างพวกถ้วยชามสมัยโบราณ เครื่องเล่นแผ่นเสียงยุคเก่า เตียน
นอนทหาร รวมไปถึงยังมีห้องจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับภาพเขียนสีประติมากรรมที่เป็นแหล่ง
โบราณคดีที่น่าสนใจของจังหวัดลำปาง อีกทั้งยังมีภาพถ่ายโบราณ (ภาพขาวดำ) ที่จัดแสดง
ไว้มากมาย ให้ได้เดินชมและศึกษาเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปาง และในยาม
ค่ำคืนบรรยากาศของบ้านปองนกจะสวยงามท่ามกลางแสงสีที่จัดไว้รอบๆ ตัวบ้านอย่าง
มาก

นอกจาก "บ้านปองนก" ที่มีความแปลกและน่าสนใจแล้ว ภายในค่ายสุรศักดิ์มนตรี แห่งนี้ยังมีสิ่งที่น่าสนใจอื่นๆ อีก ไม่ว่าจะเป็น ศาลจอมพลและมหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี ที่ตั้งอยู่ด้านหน้าบ้านปองนกให้ได้สักการะกัน และหากนักท่องเที่ยวที่อยากจะสัมผัสกับชีวิตความเป็นอยู่ของทหาร ที่นี่ก็มีอาคารบ้านพักไว้คอยบริการ เป็นลักษณะบ้านแบบสถาปัตยกรรมยุโรป ตกแต่งภายในอย่างคลาสสิกชวนให้พักผ่อนเป็นอย่างยิ่ง

6. สถานปฏิบัติธรรม-มณฑป หลวงพ่อเกษม เขมโก สำนักสุสานไตรลักษณ์

สถานปฏิบัติธรรม-มณฑป หลวงพ่อเกษม เขมโก สำนักสุสานไตรลักษณ์

สถานปฏิบัติธรรม-มณฑป หลวงพ่อเกษม เขมโก สำนักสุสานไตรลักษณ์ ตั้งอยู่ชานเมืองลำปาง ตามทางสายลำปาง - แจ้ห่ม ประมาณ 1 กิโลเมตร เมื่อไปถึงจะพบรูปปั้นหลวงพ่อกษมขนาดใหญ่ที่สังเกตเห็นได้จากถนน ภายในบริเวณมีมณฑปลักษณะเป็นอาคารทรงไทยประยุกต์ มีรูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งของหลวงพ่อกษม เขมโก เกจิอาจารย์ ซึ่งมีผู้เคารพนับถือเป็นจำนวนมาก นั่งขัดสมาธิขนาดเท่ารูปจริง เพื่อให้ประชาชนเคารพสักการะ และบริเวณหน้ามณฑปมีสถานที่เข้าพระเครื่อง ส่วนกุฏิของหลวงพ่อกษมอยู่ด้านข้างมณฑป

บริเวณด้านใน

สถานปฏิบัติธรรม
หลวงพ่อกษม เขมโก สำนัก
สุสานไตรลักษณ์ อยู่
ทางด้าน
ตะวันออกเฉียงเหนือนอกตัว
เมืองลำปาง ตามถนนประตู่
ม้า เส้นทางเดียวกันกับวัด
พระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม
ตรงไปอีกประมาณกิโลเมตร
เศษๆ เป็นถนนขยาย 4

เลน มีเกาะกลางถนนด้านขวามือมีรูปเหมือนหลวงพ่อกษม เขมโกขณะยืน สูงเด่น
ตระหง่านมองเห็นแต่ไกล มีประตูเข้าไปลานจอดรถขนาดใหญ่ สิ่งที่อยู่ในบริเวณลานจอด
รถก็คือฌาปนสถานหรือเมรุขนาดใหญ่ แต่เดิมสถานที่บริเวณนี้คงมีเพียงเมรุอย่างเดียว
เท่านั้น และหลวงพ่อกษม เขมโก มาปลื้มกวีเวกอยู่ที่นี่จึงได้เรียกกันว่าสุสานไตรลักษณ์
หลังจากหลวงพ่อกษม เขมโก มรณภาพแล้วลูกศิษย์จึงได้สร้างรูปเหมือนและมณฑปนี้
ขึ้นมาเพื่อระลึกถึงพระจริยวัตรที่งดงาม ในฐานะพระบูรพาจารย์รูปหนึ่ง

ประชาชนส่วนใหญ่รู้จักหลวงพ่อกษม เพราะเป็นพระภิกษุผู้ดำเนินอยู่ในสายพระ
ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ใด
เดินทางมาลำปางส่วนมากจะแวะเข้ามาสักการะ
หลวงพ่อกษมอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวเหนือผู้
ใกล้ชิดกับหลวงพ่อกษมมากกว่าที่อื่น สังขารหลวงพ่อกษม
เก็บรักษาเอาไว้ในโลงแก้วในห้องกระจก
เพื่อรักษาสภาพหน้าห้องมีป้ายบอกไว้ให้ไหว้เพียง
ออก 1 ครั้งห้ามกราบลงพื้นบนมณฑปหลังนี้

ศาลาหลังเล็กๆ ที่เรียกว่า บรรณศาลาศิต
ยาถวาย สร้างขึ้นคล้ายกับกุฏิหลวงพ่อกษม

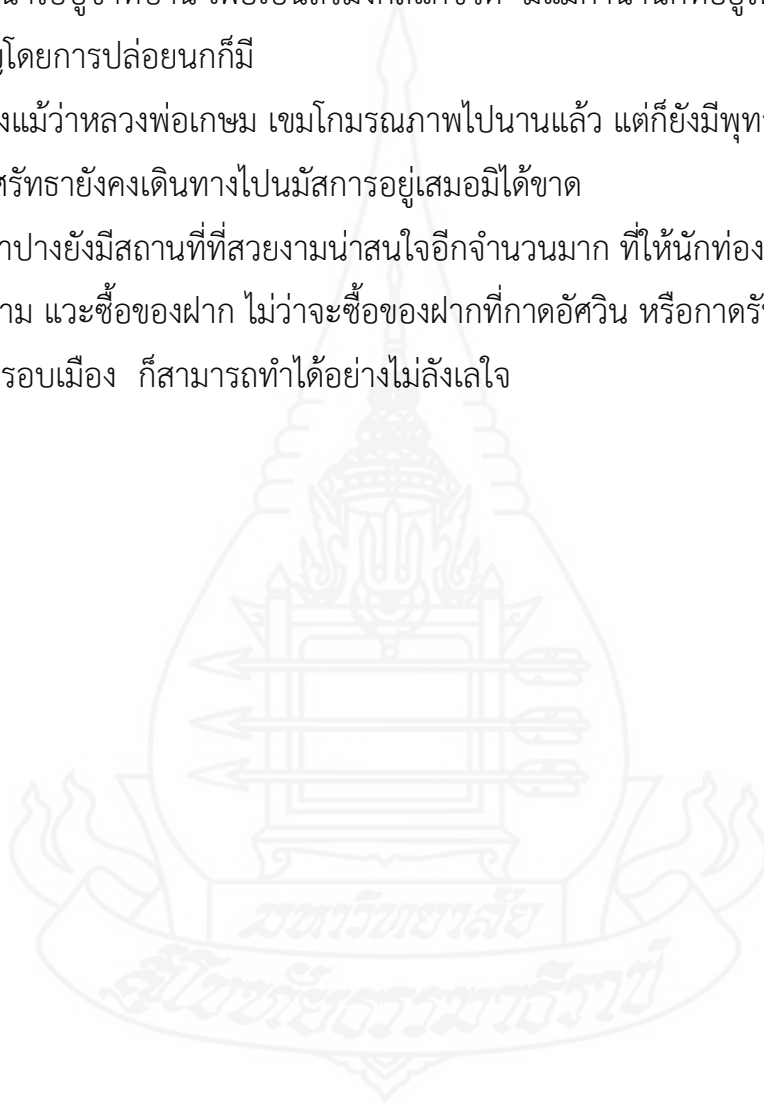
ศาลาศิตยาถวาย

กำแพงและผนังจะมีคำสั่งสอนของหลวงพ่เขียนเอาไว้ มีรูปของหลวงพ่สมัยครั้งยังมีชีวิตอยู่ตั้งแสดงอยู่จำนวนหลายรูป

หลังจากการสักการะหลวงพ่เกษมแล้ว เดินลงมาด้านล่างบริเวณสุสานมีวัตถุมงคลที่เกี่ยวข้องกับครุฑเกษมหลากหลายทั้งพระเครื่องยันต์ หนังสือ ภาพถ่าย ให้ผู้มีจิตศรัทธาได้นำไปบูชาที่บ้าน เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต มีแม่ค่านานกที่อยู่ในการมาบริการให้เราทำบุญโดยการปล่อยนกก็มี

ถึงแม้ว่าหลวงพ่เกษม เขมโกมรณภาพไปนานแล้ว แต่ก็ยังมีพุทธศาสนิกชนผู้เลื่อมใส ศรัทธา ยังคงเดินทางไปนมัสการอยู่เสมอมิได้ขาด

ลำปางยังมีสถานที่ที่สวยงามน่าสนใจอีกจำนวนมาก ที่ให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมความงดงาม แวะซื้อของฝาก ไม่ว่าจะเป็นซื้อของฝากที่กาดอศวิน หรือกาดรัชฎา นั่งรถม้าชมความงามรอบเมือง ก็สามารถทำได้โดยไม่ลังเลใจ

กิจกรรมท้ายบทที่ 4

คำชี้แจง กิจกรรมท้ายบทนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 เมื่อนักเรียนอ่านเรื่อง เที้ยวตลาดและชมเมือง จบแล้วจงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนชอบกาตหรือตลาดใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
2. นักเรียนคิดว่า กาตกองต้า มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นอย่างไร จงอธิบาย
3. นักเรียนคิดว่าบ้านเสานักได้รับรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่นประเภทเคหสถานบ้านเรือนเอกชนนั้น มีความเหมาะสมกับรางวัลที่ได้รับหรือไม่อย่างไร จงอธิบาย
4. บ้านป่องนั้ก มีลักษณะโดดเด่นทางสถาปัตยกรรมอย่างไร จงอธิบาย
5. เหตุใดหลวงพ่อกะษณ เขมโก จึงเป็นที่เคารพของคนทั่วไปแม้ว่าท่านจะมรณภาพเป็นเวลานานแล้ว จงอธิบาย

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำหนังสือเล่มเล็กแนะนำตลาดของจังหวัดลำปาง
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มสำรวจตลาดที่สำคัญอื่นๆ ในลำปางอีก 1 ที่ แล้วมารายงานหน้าชั้นเรียน

บ้านป่องนก

บทที่ 5

สื่อท้องถิ่นเด่นดังและของที่ระลึก

สินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำปาง แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทของใช้ และประเภทอาหารพื้นบ้าน ประเภทของใช้ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา งานแกะสลักไม้ และกระดาษสา ประเภทอาหารพื้นบ้านได้แก่ ใส่อั่ว ข้าวแต๋น และหมูหยองหม่มผ้า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สินค้าประเภทของใช้

1.1 เครื่องปั้นดินเผา

ชามตราไก่

เมืองลำปาง นอกจากนักท่องเที่ยวจะนึกถึงรถม้าแล้ว ที่สำคัญเมืองนี้ยังมีของดีอยู่อย่างหนึ่ง นั่นก็คือ เซรามิกลำปาง ว่ากันว่า แต่เดิมชาวจีนที่มีฝีมือการทำเซรามิกอพยพจากเมืองจีนมาอยู่ในเมืองไทย นิยมผลิตถ้วยข้าวต้มवादลวดลายไก่โด้งลงไป หรือที่เรียกกันว่าชามไก่ ชนกลุ่มนี้ภายหลังโยกย้ายมาตั้งหลักแหล่งอยู่ที่เมืองลำปาง จึงนำความรู้ความชำนาญในการทำชามไก่มาเผยแพร่ ประกอบกับเมืองลำปางมีวัตถุดิบในการผลิตเซรามิกเป็นดินขาวจำนวนมากด้วย จึงทำให้สินค้าเซรามิกโดดเด่น และมีชื่อเสียงของเมืองลำปางมาจวบจนทุกวันนี้

ลักษณะเด่นของเซรามิกลำปาง จะมีสีสันสะดุดตา มีคุณภาพดี และลวดลายของเซรามิกลำปางมีความเป็นเอกลักษณ์โดยเฉพาะรูปไก่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของลำปาง ทำให้มีร้านค้าที่จำหน่ายเซรามิกจำนวนมาก รวมถึงโรงงานขนาดใหญ่ตลอดจนงานฝีมือที่ราคาไม่แพง

ศูนย์เซรามิกของลำปางที่แรกคือ ร้านค้าสวัสดิการ ของกลุ่มแม่บ้านสถานีตำรวจภูธร

สินค้าเซรามิกต่างๆ

เมืองลำปาง ที่ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มร้านค้า จำหน่ายสินค้าเซรามิก อยู่บริเวณข้างวัดบุญวาทย์ ไกลๆ กับศาลากลางจังหวัดลำปาง เมื่อเดินเข้าไปด้านในจะพบกับร้านค้าเซรามิกของกลุ่มแม่บ้านตำรวจกว่า 10 ร้าน ที่ได้เปิดมาหลายสิบปี

รวมถึงนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เห็นสีสรรลวดลายของเซรามิก ชื่นน้อยใหญ่ จึงเดิน

ตรงเข้ามาซื้อหาเพื่อเป็นของฝากของขวัญ เครื่องประดับ และของตกแต่งบ้าน สินค้าของกลุ่มแม่บ้านตำรวจลำปาง นอกจากจะเป็นร้านค้าที่มีเซรามิกหลายรูปแบบ หลายลวดลายให้เลือกสรรแล้ว ราคาก็ไม่แพง ไม่ต่างจากซื้อตรงจากโรงงานเลย เรียกว่า มาเหมือนกันได้ของที่เดียว

สินค้าที่ขายดีคือสินค้าที่เกี่ยวกับหลักกิโเลเมตรนครลำปาง ที่ได้รังสรรค์ออกมาในลักษณะของพวกกุญแจ หรือแมคเนตติดตู้เย็น รวมถึงกระปุกออมสิน ตุ๊กตาตัวเล็กตัวน้อยสำหรับตกแต่งบ้าน และแก้วน้ำ ถ้วยกาแฟที่มีลวดลายสวยงาม ซึ่งมีให้บริการในทุกๆ ร้านค้า และที่สำคัญ จาน ชาม แก้ว ที่มีลวดลาย ตราไก่ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของนครลำปาง และเป็นสินค้าที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อเป็นของฝากกันมาก

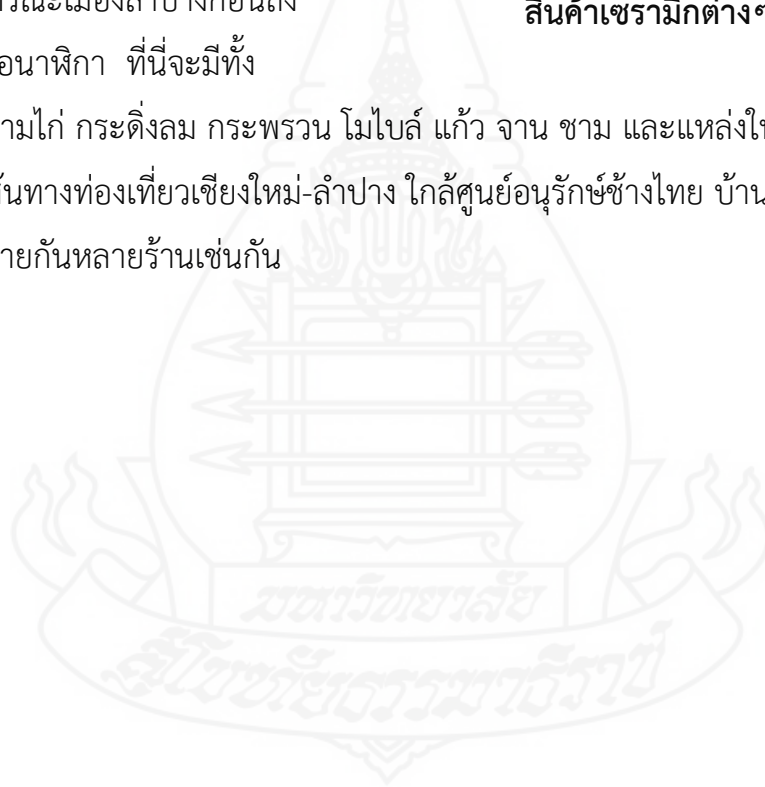
นอกจากที่
บริเวณ เซรามิกกลุ่ม
แม่บ้านตำรวจ จังหวัด
ลำปางแล้ว เซรามิกยังมี
จำหน่ายตามโรงงาน
และร้านสินค้าพื้นเมือง
ทั่วไป หรือไปเลือกชม
ได้ที่บริเวณตลาด
เทศบาลติดกับ

สวนสาธารณะเมืองลำปางก่อนถึง
ห้าแยกหอนาฬิกา ที่นี่จะมีทั้ง

สินค้าเซรามิกต่างๆ

เซรามิกขามไก่ กระดิงลม กระพรวน โมบายล์ แก้ว จาน ชาม และแหล่งใหญ่อีกแห่งหนึ่งจะ
อยู่ตามเส้นทางท่องเที่ยวเชียงใหม่-ลำปาง ใกล้ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย บ้านทุ่งเกวียน มีสินค้า
เซรามิกขายกันหลายร้านเช่นกัน

1.2 งานแกะสลักไม้บ้านหลุก

บ้านหลุก

ประวัติที่แน่นอน แต่เมื่อปี พ.ศ. 2535 ได้เริ่มมีการจัดตั้งให้เป็นกลุ่มขึ้น โดยนายจันดี แก้วซุ่ม มาได้

ผลิตภัณฑ์จากการแกะสลักไม้

บ้านหลุก ตั้งอยู่ที่ ตำบลนาครี อยู่ห่างที่ว่าการอำเภอแม่ทะไปประมาณ 2 กิโลเมตร ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพแกะสลักไม้ ซึ่งไม้ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นไม้ฉำฉาและจามจุรี ผลิตภัณฑ์ที่แกะเป็นรูปสัตว์ต่างๆ เช่น ช้าง ม้า สิงโต กวาง ฯลฯ ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เป็นอุตสาหกรรมครอบครัว ที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมา ซึ่งที่นี่มีประวัติการก่อตั้งยาวนานกว่าสิบปีแล้ว

ซึ่งก่อนหน้านี้ก็

กรรยา
เป็นคน

ผลิตภัณฑ์จากการแกะสลักไม้

บ้านหลุก อ.เมือง มีความรู้ทางด้านแกะสลักไม้ และได้เข้ามาสอนพวกชาวบ้านจนมีความรู้ความชำนาญ โดยรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเล็กๆ

ประมาณ 50 กลุ่ม ทำการแกะสลักไม้ สภาพการรวมตัวของกลุ่มชาวบ้านมี 1 กลุ่มใหญ่

โดยมีสาขาย่อยอีกจำนวน 40 กลุ่ม แต่ละกลุ่มย่อย จะมีประธานกลุ่มย่อยเป็นผู้บริหารกลุ่ม มีประธานกลุ่มใหญ่และกรรมการบริหารกลุ่มใหญ่อีก 1 คณะ ผลิตภัณฑ์จากการแกะสลักไม้ของชาวบ้านบ้านหลุกมีหลากหลายและสวยงามปัจจุบันได้มีชื่อเสียงไปถึง

ต่างประเทศ มีสินค้าส่งออกต่างประเทศจำนวนมาก จนสร้างชื่อเสียงให้กับหมู่บ้านและจังหวัดลำปางเป็นอย่างมากเลยทีเดียว ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันทรงคุณค่านั้น แต่ละอย่างล้วนสวยงามและน่าทึ่งเป็นอย่างมาก แทบจะไม่เชื่อเลยว่าเป็นภูมิความรู้ของชาวบ้าน

1.3 กระดาษสา

ผลิตภัณฑ์กระดาษสา

ผลิตภัณฑ์กระดาษสาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติแต่ละท้องถิ่นนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์มีความแตกต่างกันในคุณภาพและวัสดุที่นำมาผลิต จังหวัดลำปางมีหลายแห่งเช่น กระดาษสาที่ทำจากไยสับปะรดบ้านเสด็จ อำเภอมือง กระดาษสาที่ทำมาจากมูลช้างที่ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย อำเภอลำปางและกระดาษสาที่ทำมาจากปอสา ตั้งเดิมบ้านท่าล้อ อำเภอลำปาง ซึ่งอยากให้มีมาชม ผลิตภัณฑ์อันสวยงาม น่ารัก เหล่านี้

ผลิตภัณฑ์จากกระดาษสานี้จะผลิตกันที่บ้านท่าล้อ ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอมือง จังหวัดลำปาง ซึ่งในหมู่บ้านนี้ส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะนิยมทำกระดาษสา กัน เรียกได้ว่าทำกันตั้งแต่ในครัวเรือนจนถึงโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เลยทีเดียว ชาวบ้านท่าล้อได้ผลิตกระดาษสาเป็นเวลานานกว่า 100 ปีแล้ว คนชนบททางภาคเหนือของไทยรู้จักการนำเอาต้นสามาผลิตเป็นกระดาษมานานมากแล้ว เนื่องจากสมัยก่อนยังไม่มีกระดาษ

ของฝากที่ทำจากกระดาษสา

พัดกระดาด

ชนิดอื่นเหมือนอย่างในสมัยปัจจุบัน คนจึงนิยมใช้กระดาดสาอย่างแพร่หลาย โดยนำมาใช้เขียนหนังสือ ทำใส่เทียน โคมไฟ และทำตุ๊ก(ง) เป็นต้น จึงทำให้การทำกระดาดสาเป็นอาชีพเสริมของผู้หญิงสมัยก่อนที่นิยมทำหลังฤดูทำนา โดยใช้

กรรมวิธีง่าย ๆ และใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่น เช่นการต้มสาให้เปื่อยด้วยขี้เถ้า การใช้ค้อนหรือแท่นหินมาทุบสาให้ละเอียด เป็นต้น ถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่น่ายกย่องและนำอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันหมู่บ้านท่าล้อได้รับการจัดตั้งให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ทางกลุ่มของชาวบ้านจึงได้พัฒนารูปแบบธุรกิจอีกรูปแบบหนึ่งคือการนำเสนอการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวทุกท่านได้เข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิตของคนทำกระดาดสาและสาธิตการทำกระดาดสา ซึ่งในอนาคตอาจมีการบริการอื่นๆที่พัฒนาต่อไปอีกด้วย นับว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยอดเยี่ยมและน่าสนใจมากเลยทีเดียว

2. สินค้าประเภทอาหารพื้นบ้าน

ของฝากประเภทอาหารที่ขึ้นชื่อของเมืองลำปางส่วนใหญ่จะมีลักษณะคล้าย ๆ กับแหล่งท่องเที่ยวทั่ว ๆ ไป แต่มีอาหารบางอย่างที่มีรสชาติแตกต่างจากแหล่งอื่น ๆ และเป็นที่ยอดนิยม ใครได้มาเที่ยวลำปางต้องซื้อของเหล่านี้เป็นของฝากอย่างแน่นอน อาหารดังกล่าว ได้แก่ ใส่อั่ว ข้าวแต๋น แหนม หมูยอ และแคบหมู เป็นต้น

2.1 ใส่อั่ว

ใส่อั่ว ถือได้ว่าเป็นอาหารพื้นบ้านทางภาคเหนือ โดยเฉพาะในจังหวัดลำปาง มีผู้ผลิตใส่อั่วเพื่อจำหน่ายหลายราย มีรสชาติอร่อยแตกต่างกันไปขึ้นกับกรรมวิธีและสมุนไพรที่ใส่ลงไป ใส่อั่วของลำปางจะมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นในภาคเหนือเพราะใส่อั่วลำปางจะใส่เครื่องปรุงสมุนไพรมาก และจะได้ความหอมของสมุนไพรออกมาขณะทำการย่างใส่อั่ว ลักษณะของการรับประทานมักจะรับประทานร่วมกับข้าวเหนียวซึ่งเป็น

ข้าวที่นิยมในภาคเหนือของประเทศไทย หรือจะรับประทานร่วมกับน้ำพริกต่าง ๆ

ป้ายร้านอาหารแม่แต

ไส้อ้ว เจ้าแรกที่แนะนำคือ ไส้อ้วแม่แต ของร้านแม่แต ร้านขายอาหารพื้นเมืองชื่อดังแห่งหนึ่งของเมืองลำปาง ตั้งอยู่หลังธนาคารกรุงไทยจำกัดสาขาลำปาง ไส้อ้วแม่แตมีชื่อเสียงมานานกว่าครึ่งศตวรรษแล้ว เพราะ

มีรสชาติที่พิเศษไม่

เหมือนใคร ปกติไส้อ้วที่

เราเห็นจะเป็นแท่งยาวขนาดใหญ่ แต่ไส้อ้วเจ้านี้ เป็นหลอดสั้น และเนื้อนุ่มมาก โดยจะใช้เนื้อหมูติดมันมาทำเป็นไส้อ้ว ถ้าเป็นเนื้อล้วนๆ เนื้อจะแข็ง แล้วนำมาผสมกับน้ำพริกซึ่งเป็นเครื่องแกงพื้นเมืองที่เป็นสูตรเฉพาะ

ไส้อ้วแม่แต

ความพิเศษของไส้อ้วแม่แตจะอยู่ที่การย่าง

เคล็ดลับคือใช้เปลือกมะพร้าวปนกับถ่าน การทำแบบนี้จะทำให้ไส้อ้วมีกลิ่นหอม ใช้เวลาในการย่างนานประมาณ 1 ชั่วโมงโดยใช้ไฟอ่อน และพลิกไปมาจนกระทั่งไส้อ้วมีสีเหลือง จึงจะถือว่าสุกได้ที่แล้ว

ไส้อ้วอีกเจ้าหนึ่งคือ ไส้อ้วแม่ถนอม ตั้งอยู่กลางตลาดอัสวิน เป็นไส้อ้วแบบดั้งเดิมที่ไม่ได้ใช้เนื้อหมูล้วนๆ มาทำ แต่ผสมลิ้นหมู เอ็นหมู คอหมู หูหมู หรือเครื่องใน จึงทำให้ไส้อ้วนุ่มเวลาเคี้ยวจะ กรุบๆ ซึ่งสูตรแบบนี้ เป็นไส้อ้วแบบพื้นบ้านขนานแท้ รสชาติจะอร่อยเข้มข้น มีกลิ่นหอม

ไส้อ้วแม่ถนอม

ไส้อ้วของลำปางปัจจุบันยังมีเจ้าอร่อยหลายเจ้าให้เลือกซื้อ เช่น ไส้อ้วสบันงาซึ่งเป็นไส้อ้วหมูไ้มันที่เหมาะกับผู้บริโภคที่รักสุขภาพ ไส้อ้วบุญรัตน์มีรสชาติแบบพื้นเมืองไม่หวานมากนัก และไส้อ้วชไมพรจะมีรสเผ็ดกว่าเจ้าอื่นๆ

ไส้อ้วคุณถนอม

2.2 ข้าวแต่น

ของฝากที่ขึ้นชื่อก็คืออย่างหนึ่งของจังหวัดลำปางไม่แพ้สินค้าประเภทเซรามิกก็คือ ข้าวแต่นน้ำแตงโม ข้าวแต่นเป็นของกินที่นิยมของทางภาคเหนือ แต่ที่จังหวัดลำปางนั้นจะมีสูตรที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ คือ มีการใช้น้ำแตงโมและน้ำอ้อยผสมลงไปเวลาแช่ข้าวเหนียวก่อนที่จะนำไปนึ่ง ทำให้ได้รสชาติหวานกลมกล่อม มีข้าว

ข้าวแต่น

เหนียวทั้งแบบข้าวเหนียวธรรมดา ข้าวเหนียวดำ หลังจากนึ่งข้าวเหนียวแล้วนำมาปั้นเป็นแผ่นและผึ่งให้แห้ง (บางครั้งใช้เวลาถึง 2 วัน) จากนั้นนำข้าวเหนียวไปทอด เมื่อนำไปทอดแล้วจะพองกรอบ ราดด้วยน้ำตาล(มักใช้น้ำตาลปี๊บผสมกับน้ำตาลทรายแดงเคี้ยวด้วยกัน) ราดลงไปบนด้านหน้าแผ่นข้าว

แต่น กัดเคี้ยว กรูบกรับ หอมอร่อย

ข้าวแต่นเจ้าแรกที่แนะนำคือ ข้าวแต่นทวีพรรณ ของฝากชื่อดังของ อำเภอกะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งสามารถยกขึ้นกลายเป็นสินค้าส่งออกในตลาดเอเชีย และสหรัฐอเมริกาได้อย่างประสบผลสำเร็จ

จนคว้ารางวัลโอท็อป 5 ดาว โอท็อป โปรดัคส์ แชมเปียน 3 ปีซ้อน และรางวัลระดับประเทศอีกมากมาย ในเวลาไม่นานจึงกลายเป็นสินค้าขึ้นชื่อ ทำรายได้ให้ครอบครัว และท้องถิ่นอย่างเป็นกอบเป็นกำ

ผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นทวีพรณ

สิ่งหนึ่งที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋นทวีพรณอยู่ได้นั้น คงมาจากการปรับปรุง และ พัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และการรักษามาตรฐานรสชาติทั้งความหอม มัน กรอบ อร่อย อีกทั้งมีการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ ให้มีกล่องที่เป็นเอกลักษณ์ของล้านนา โดยใช้ เป็นกระดาศรีไซเคิล เพื่อช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมด้วย

ข้าวแต๋นทวีพรณ ไม่ได้จำกัดการผลิตข้าวแต๋นแค่เพียงน้ำอ้อย แต่ยังพัฒนา รสชาติใหม่ให้ลูกค้าได้รับประทานตามความสนใจ เช่น ข้าวแต๋นเทียมพริกไทย ข้าว แต๋นหน้าสาหร่าย ข้าวแต๋นหน้าธัญพืช ข้าวแต๋นครีมงาดำ ข้าวแต๋นตั๋ยา ข้าวแต๋น สาหร่ายซอยซอส ข้าวแต๋นหน้าปลา ข้าวแต๋นสมุนไพร และปัจจุบันกำลังพัฒนาข้าว แต๋นหน้าน้ำพริกปลา และข้าวแต๋นหน้าน้ำพริกขา

ข้าวแต๋นอีกเจ้าหนึ่งที่เป็นที่รู้จักไม่แพ้กันเลยคือ ข้าวแต๋นน้าแตงโมแม่บัวจันทร์ ปัจจุบันได้ส่งไปขายยังประเทศต่างๆ เป็นจำนวนมาก ได้แก่ อเมริกา เยอรมนี ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย ลาว และตอนนี้กำลัง นำเข้าประเทศจีน ส่วนในประเทศไทยก็ขายดี มาก ส่งไปขายเกือบทุกภาคของประเทศไทย

ความสำเร็จของข้าวแต๋นน้าแตงโม แม่บัวจันทร์ เกิดจากรสชาติของข้าวแต๋นที่ กรอบ อร่อย และยังมีสารพัดหน้าให้ลูกค้าได้ เลือกตามความพอใจ เช่น หน้าสาหร่าย

ข้าวแต๋นแม่บัวจันทร์

ข้าวแต๋นแม่บัวจันทร์

หน้าหมูหยองหรือหน้าวาซาบิ ซึ่งเกิดจากการคัดสรรวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ไม่ว่าจะเป็นข้าวกล้องที่มีคุณภาพหรือแตงโมปลอดสารพิษที่คัดสรรเป็นพิเศษ รวมทั้งสิ่งที่ปรุงแต่งหน้าของข้าวแต๋นให้ดูน่ารับประทาน และที่สำคัญวัตถุดิบที่นำมาผลิตจะต้องสะอาดและได้มาตรฐานส่วน

ข้าวแต๋นน้ำแตงโมแม่บัวจันทร์ในวันนี้ ได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำปาง และได้รับความนิยมอย่างยิ่งทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.3 หมูหยองห่มผ้า

หมูหยองห่มผ้าเป็นขนมที่ชาวลำปางภูมิใจและถือว่ามีที่เดียวในลำปาง ร้านที่ผลิตขนมชนิดนี้คือ ร้านเล่าฮั่วกี้ โดยได้รับการยืนยันจากเจ้าของร้านว่า เป็นหนึ่งเดียวจริงๆ

ร้านเล่าฮั่วกี้ตั้งอยู่ข้างธนาคารออมสินสาขาสบตุย ใกล้ๆ กับสถานีรถไฟลำปางของฝากที่สามารถหาซื้อได้ที่ร้านนี้ จะเป็นของฝากประเภทของกิน เช่น หมูหยอง หมูแผ่น หมูฝอย และที่มีจำหน่ายที่นี่ที่เดียวคือ หมูหยองห่มผ้า

หมูหยองห่มผ้า เป็นขนมที่ทำมาจากแป้งสูตรเฉพาะของทางร้าน โดยเนื้อแป้งมีลักษณะคล้ายแผ่นปอเปี๊ยะ ตัวแป้งจะผสมผักหรือธัญพืชหลายๆชนิด เช่น ฟักทอง งาดำ เป็นต้น แล้วนำหมูหยองที่ทางร้านทำขึ้นเองมาใส่ตรงกลางแป้ง แล้วม้วนกลมๆ คล้ายทองม้วน จากนั้นนำไปอบจนกรอบได้ที่ มีกลิ่นหอมน่ารับประทาน

แต่เป็นที่เสียดายอย่างมากที่ปัจจุบันนี้ ทางร้านได้หยุดผลิตหมูหยองห่มผ้าชั่วคราว เนื่องจากทางร้านจะปรับปรุงสูตรขนม และได้คิดค้นสูตรใหม่ให้มีหน้าตาและรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์มากยิ่งขึ้น แต่อีกไม่นาน ชาวลำปาง และนักท่องเที่ยวจะได้รับประทานหมูหยองห่มผ้าสูตรใหม่อย่างแน่นอน

ลำปางยังมีสินค้ายอดนิยมประเภทอื่นๆ อีกจำนวนมาก ที่ผู้คนนิยมซื้อเป็นของฝาก เช่น เสื้อผ้าพื้นเมือง ผ้าทอมือ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร แหนม หมูยอ และแคบหมู เนื่องจากสินค้าทั้งหลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และราคาที่เหมาะสม ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมซื้อไปรับประทานและซื้อเป็นของฝาก

กิจกรรมท้ายบทที่ 5

คำชี้แจง กิจกรรมท้ายบทนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 เมื่อนักเรียนอ่านเรื่อง ลือเลื่องสินค้าเด่นดังและของที่ระลึก จบแล้วจงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าสินค้าประเภทของใช้ชนิดใดเป็นจุดเด่นของลำปาง เพราะเหตุใด
2. นักเรียนคิดว่าอาหารประเภทใดที่เป็นจุดเด่นของลำปาง เพราะเหตุใด
3. นักเรียนคิดว่าสินค้าประเภทของฝากชนิดใดนำรายได้เข้าสู่จังหวัดลำปาง มากที่สุด จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
4. ถ้านักเรียนต้องการเลือกซื้อของฝากไปฝากเพื่อนจำนวน 3 ชนิด นักเรียนจะซื้ออะไรให้นักเรียนเรียงลำดับ 1 2 3 พร้อมอธิบายเหตุผลในการเลือกซื้อ
5. อาหารที่นักเรียนชอบมากที่สุดคืออะไร เพราะเหตุใด

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

6. ให้นักเรียนสืบค้นจากชุมชนหรือเอกสารและหารายชื่อสินค้าพื้นเมืองอันดับ 1 ถึง 3 ของลำปาง นอกเหนือจากที่นำเสนอในหนังสือนี้แล้ว นำเสนอหน้าชั้นเรียน
7. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและเลือกเขียนโฆษณาสินค้าพื้นเมืองของลำปางที่นักเรียนสนใจมา 1 ประเภท

ชามตราไก่

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย (2528) ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดลำปาง
กรุงเทพมหานคร
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2541) ลำปางนครเขลางค์แห่งลุ่มแม่น้ำวัง
กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
- จักรภัทร พงศ์ภัทร(2546) คู่มือการเขียนหนังสือเสริมประสบการณ์ ตามความ
พัฒนาการของท้องถิ่น พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร ธารอักษร
- ไพโรจน์ ไชยเมืองชื่น (2544) ลำปาง เมื่อห้วงหนึ่งศตวรรษ สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบัน
ราชภัฏลำปาง
- ไพโรจน์ ไชยเมืองชื่น (2555) ลำปางหนา พาชม กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ตะวันออก
- วิเชียร สาธิตโกวิทชัย (2549) เทียววัดพระธาตุลำปางหลวง มอญลานทรายล้าน ๆ
เม็ดคาราวะต่อองค์พระธาตุ ศิลปวัฒนธรรมและท่องเที่ยว หนังสือพิมพ์แมงมุม
ลำปาง
- สนิท สมัครการ (2534) วิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของสังคมไทย กรุงเทพมหานคร
โอเดียนสโตร์
- สุรพล ดำริห์กุล (2539) แผ่นดินล้านนา กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์เมืองโบราณ
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดลำปาง (2548) ลำปางพงศาวดารไทยถิ่นเหนือ
ลำปางจิตวัฒนา การพิมพ์
- สำนักงานสถิติจังหวัดลำปาง (2545) จังหวัดลำปาง กรุงเทพมหานคร กระทรวงเทคโนโลยี
สารสนเทศและวารสาร

บทที่ 3

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง สรุปผลได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1.1 เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี

1.2 ขอบเขตของการศึกษา

1.2.1 การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหา เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง มีเนื้อหาประกอบด้วยประวัติความเป็นมา สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และของฝากของที่ระลึก โดยแต่ละเรื่องจะมีภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง

1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านการใช้ภาษาไทย ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ในการประเมินคุณภาพหนังสือจำนวน 3 ท่าน ประเมินโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพหนังสือ และให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง จำนวน 10 คน ประเมินโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.3 การสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.3.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ

1.3.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

- 1) การสร้างหนังสือ
- 2) การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

1.3.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ

หนังสือที่สร้างขึ้น คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ 1 จังหวัดลำปาง โดยเลือกเอาประวัติความเป็นมา สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และของฝากของที่ระลึก มาสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งมีลักษณะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนให้มินิรักการอ่าน และเกิดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

1) ลักษณะหนังสือ

ผู้ศึกษาได้กำหนดลักษณะของหนังสือไว้ ดังนี้

- (1) กลุ่มผู้อ่านหนังสือคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุระหว่าง 12-14 ปี
- (2) แหล่งที่มาของหัวข้อเรื่อง แอ่วไหนดี มาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- (3) กำหนดชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องว่า แอ่วไหนดี
- (4) แนวทางในการเขียนแบบสารคดี และบันเทิงคดี โดยให้ความรู้ ข้อคิด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- (5) รูปเล่มหนังสือ ใช้รูปเล่มขนาด 21×29.7 เซนติเมตร
- (6) เนื้อหาประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และของฝากของที่ระลึก จังหวัดลำปาง พร้อมกิจกรรมท้ายเรื่อง

2) โครงสร้างเนื้อหาหนังสือ

โครงสร้างของเนื้อหาประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อเรื่อง ภาพประกอบ คำศัพท์ และกิจกรรมท้ายเรื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) วัตถุประสงค์ของหนังสือ ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหนังสือดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และของฝากของที่ระลึก จังหวัดลำปาง
- (2) เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านและมินิรักการอ่าน
- (3) เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของประวัติความเป็นมา สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และของฝากของที่ระลึก จังหวัดลำปาง

- 2) เนื้อเรื่อง นำเอาเรื่องราวประวัติความเป็นมา สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และของฝากของที่ระลึก จังหวัดลำปาง มาเรียบเรียงให้อ่านเข้าใจง่าย ให้ความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน แทรกสาระต่าง ๆ เหมาะสมกับวัย และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

3) ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น และช่วยให้ผู้อ่านมีความเพลิดเพลินในการอ่าน

4) กิจกรรมท้ายเรื่อง เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อประเมินผลจากการอ่านในแต่ละเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

1.3.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

การสร้างและการพัฒนาหนังสือมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างหนังสือ ขั้นปรับปรุงคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เรียน

1) ศึกษาหลักสูตร ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างหนังสือ

2) ศึกษาข้อมูล โดยการศึกษาข้อมูลประวัติความเป็นมา สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และของฝากของที่ระลึก จังหวัดลำปาง จากเอกสารและบุคคลในท้องถิ่น พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รวบรวมและเรียบเรียงไว้ โดยมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ นำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง

3) กำหนดโครงสร้างของหนังสือ

(1) การออกแบบปก ได้นำเสนอภาพร่ม้าซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดลำปางเป็นภาพถ่ายสี

(2) ส่วนประกอบของหนังสือ ประกอบด้วย ปกหน้า ซึ่งสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงเนื้อหา มีชื่อเรื่องบอกเนื้อหาสาระ หน้าคำนำ เพื่อแสดงจุดมุ่งหมายของการเขียน กล่าวขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างหนังสือ หน้าสารบัญ บรรจุบัญชชีชื่อหัวข้อเรื่องที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ พร้อมทั้งระบุเลขหน้าเพื่อสะดวกแก่ผู้อ่านสามารถค้นคว้าหาสิ่งที่ต้องการอ่านได้อย่างรวดเร็ว เนื้อเรื่องแต่ละเรื่องมีภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง บรรณานุกรม บอกแหล่งค้นคว้าที่มาของข้อมูลเพื่อเป็นการเสนอแนะให้ผู้อ่านไปค้นคว้าเพิ่มเติม

(3) ขนาดของหนังสือ หนังสือที่สร้างขึ้นมีขนาด 21 × 29.7 เซนติเมตร

(4) ขนาดของตัวอักษร ซึ่งมีความสำคัญต่อการใช้สายตาของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นเด็กค่อนข้างโต จึงใช้ขนาดตัวอักษร 18 พ้อยท์ หัวข้อปรับขนาดตามความเหมาะสม

(5) การแบ่งเนื้อหาแต่ละตอน มีการจัดลำดับเนื้อหาสาระตามโครงสร้างของเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย รู้จักลำปางเขาลำดวน สัตว์จรชมโบราณสถาน ชื่นบานอุทยานและ

สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เทียนตลาดและชมเมือง และสื่อสิ่งพิมพ์ด้านนี้และของที่ระลึก โดยแต่ละเรื่องจะมีภาพประกอบ และกิจกรรมท้ายเรื่อง

(6) สร้างกิจกรรมท้ายเรื่อง เรื่องละ 2 ตอน เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของเนื้อหาในแต่ละเรื่อง และเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียน

(7) ภาพประกอบ เลือกใช้ภาพประกอบที่เป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริงมีความเหมาะสม และเกี่ยวข้องกับเนื้อหา

(8) ขนาดของภาพประกอบ จัดภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา โดยจัดภาพให้เหมาะสมกับหน้า และมีข้อความอธิบายภาพด้านล่าง

(9) จำนวนภาพประกอบ เนื่องจากภาพประกอบมีส่วนช่วยเสริมเนื้อหาสาระและดึงดูดความสนใจ เสริมสร้างจินตนาการและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ช่วยให้หนังสือน่าสนใจ ช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องนั้นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภาพถ่ายจากสถานที่จริง

4) สร้างแบบประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะรูปแบบและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความรู้ด้านการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านการใช้ภาษาไทย ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน พิจารณาประเมินคุณภาพหนังสือ พร้อมให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหนังสือ

6) นำหนังสือมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน อ่าน และประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ

7) จัดทำรายงานสรุปผลการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง

1.4 สรุปผลการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1.4.1 ลักษณะหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุระหว่าง 12-14 ปี แหล่งที่มาของหัวข้อเรื่อง มาจากประวัติความเป็นมา สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และของ

ฝากของที่ระลึก จังหวัดลำปาง กำหนดซื้อหนังสือว่า แอ่วไหนดี โครงสร้างของเนื้อหาประกอบด้วยเนื้อเรื่อง ภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง ภาพประกอบเป็นภาพถ่ายสถานที่จริง แนวการเขียนเป็นแบบสารคดีและบันเทิงคดี รูปเล่มหนังสือใช้รูปเล่มมาตรฐานทั่วไป

2) โครงสร้างเนื้อหาที่นำมาสร้างหนังสือ ได้แก่

รู้จักลำปางเขลางค์นคร ได้แก่ ประวัติความเป็นมาสมัยจามเทวี สมัยล้านนา สมัยราชวงศ์มังราย สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สภาพทางภูมิศาสตร์ การปกครองและอาชีพ และแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

สักยจรมโบราณสถาน ได้แก่ วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม วัดพระเจดีย์ขาวหลัง และวัดศรีชุม

ขึ้นบานอุทยานและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยและสวนป่าทุ่งเกวียน เขื่อนกั้นน้ำในลิกไนต์และเขื่อนกักเก็บน้ำ เขื่อนลัดและเขื่อนเมือง ได้แก่ กาดกอต้า ถนนสายวัฒนธรรมหรือกาดมั่วคว้งแลง กาดทุ่งเกวียน บ้านแสนรัก บ้านป่องนังและสถานปฏิบัติธรรม-มณฑปหลวงพ่อกษมเขมโก สุสานไตรลักษณ์

สื่อสิ่งพิมพ์เด่นดังและของที่ระลึก ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา งานแกะสลักไม้บ้านหลุก กระดาษสา ใส่อั่ว ข้าวแต๋น และหมอยองหม่มผ้า

1.4.2 สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และนักเรียน สรุปผลได้ดังนี้

1) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลปรากฏดังนี้

(1) ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การออกแบบปกน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน หนังสือมีส่วนประกอบครบถ้วนตามประเภทของหนังสือ ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดพอเหมาะกับวัยของผู้อ่าน และการวางภาพประกอบกับเนื้อหาเหมาะสมสบายตา มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

(2) ด้านภาพประกอบ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านภาพประกอบในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ภาพประกอบสีสันสวยงามสร้างความสนใจ ภาพมีความคมชัด สีสันเหมาะสมเป็นธรรมชาติ การจัดภาพเหมาะสมกับเนื้อหา และจำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหาและภาพที่นำเสนอส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

(3) ด้านเนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านเนื้อหาในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ชื่อหนังสือน่าสนใจ หัวข้อเรื่องมีความสัมพันธ์น่าติดตาม การจัดแบ่งเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน เนื้อหาของเรื่องส่งเสริมความรักและภูมิใจในท้องถิ่น เนื้อหามีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้อ่าน มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และการพิมพ์ สกอต การ์นต์ ถูกต้องตามหลักภาษาไทยความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

(4) ด้านการใช้ภาษา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านการใช้ภาษาในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน การใช้ภาษาเหมาะสม อ่านเข้าใจง่าย ชวนติดตาม และการบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และการสะกด การ์นต์ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง ข้อมูลเป็นการสื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยาก ศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม การทำกิจกรรมท้ายเล่มส่งเสริมให้ผู้อ่านฝึกฝนและกล้าแสดงออก การนำเสนอเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ และหนังสืออ่านเพิ่มเติมปลูกฝังเจตคติให้มีความรักและหวงแหนท้องถิ่น มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและคนในท้องถิ่นช่วยส่งเสริมการรับรู้ด้วยตนเอง มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

(6) สรุปในภาพรวมของหนังสือแต่ละด้าน

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “แอ่วไหนดี” ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ด้านลักษณะรูปลักษณ์และการพิมพ์มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ส่วนรายการอื่น ๆ ได้แก่ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา การใช้ภาษา และคุณค่าและประโยชน์ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00

2) ตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน ผลปรากฏดังนี้

(1) ด้านลักษณะรูปลักษณ์และการพิมพ์

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดรูปลักษณ์และการพิมพ์

ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การออกแบบปก น่าสนใจชวนให้เปิดอ่านมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) รองลงมาได้แก่ ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และการวางภาพประกอบกับเนื้อหาเหมาะสมสบายตามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$) รองลงมาคือขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.70$)

(2) ด้านภาพประกอบ

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านภาพประกอบในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.93$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าภาพประกอบสีสันสวยงามเร้าความสนใจ ภาพมีความคมชัด สีสันเหมาะสมเป็นธรรมชาติ การจัดภาพเหมาะสมกับเนื้อหา จำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหา ขนาดของภาพเหมาะสมกับผู้อ่าน มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.90$) และ รองลงมาได้แก่ ภาพที่นำเสนอส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$)

(3) ด้านเนื้อหา

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า เนื้อหามีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) และรองลงมา ได้แก่ ชื่อหนังสือน่าสนใจ การจัดแบ่งเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านที่สุด เนื้อหาของเรื่องส่งเสริมความรัก และภูมิใจในท้องถิ่น กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียน มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$)

(4) ด้านการใช้ภาษา

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการใช้ภาษาในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.94$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และการบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) และรองลงมาได้แก่ การใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย การใช้ภาษาเหมาะสม อ่านเข้าใจ

ง่าย ชวนติดตาม และการสะกด การันต์ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$)

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.93$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ข้อมูลเป็นการสื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม และการทำกิจกรรมท้ายเล่มส่งเสริมให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและกล้าแสดงออก มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) และรองลงมาได้แก่ ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและคนในท้องถิ่นช่วยส่งเสริมการรับรู้ด้วยตนเองการนำเสนอเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ และหนังสืออ่านเพิ่มเติมปลูกฝังเจตคติให้มีความรักและหวงแหนท้องถิ่น มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$)

(6) สรุปในภาพรวมของหนังสือแต่ละด้าน

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี

ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ด้านการใช้ภาษา มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.94$) รองลงมาได้แก่ ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ ด้านภาพประกอบและด้านเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$) และด้านลักษณะรูปลักษณ์และการพิมพ์มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$)

2. อภิปรายผล

ผลการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี พบว่าความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและนักเรียน สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยแสดงความคิดเห็นว่า

2.1 ด้านลักษณะรูปลักษณ์และการพิมพ์

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าการออกแบบปกน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่าการออกแบบปกน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่านมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) เช่นเดียวกัน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ ภิญญาพร นิตยประภา (2534: 76-77) ที่กล่าวว่า ปกของหนังสือดีจะมีภาพสวย ๆ ผู้วาดภาพประกอบจะเลือกภาพที่เด่นและดึงดูดความสนใจของเด็ก และ จินตนา ไบกาซูยี (2542: 204-213) ที่กล่าวว่า หน้าปกเป็นสิ่งแรกที่ชักจูงให้ผู้อ่านอยากอ่าน เพราะฉะนั้นจะต้องมีภาพและสีสันสะดุดตา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด

2.2 ด้านภาพประกอบ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าภาพประกอบมีสีสันสวยงามสร้างความสนใจ ภาพมีความคมชัด สีสันเหมาะสมกับเนื้อหา การจัดภาพและจำนวนภาพเหมาะสมกับเรื่อง มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่าภาพมีความคมชัด สีสันเหมาะสมกับเนื้อหา การจัดภาพและจำนวนภาพเหมาะสมกับเรื่อง มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2545: 10) ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกสื่อภาษาไทยว่าภาพประกอบอาจเป็นภาพวาด ภาพถ่าย แผนผัง แผนภูมิ ตาราง เพื่อช่วยสรุปความ ถูกต้อง ชัดเจน และส่งเสริมการเรียนรู้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าภาพประกอบของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด

2.3 ด้านเนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าเนื้อหามีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่าเนื้อหามีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2538: 5-13) ที่กล่าวว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือผู้เขียนควรพิจารณาเสนอเรื่องราวที่เด็กแต่ละวัยสนใจ เน้นให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

ดังนั้นเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นจึงมีความเหมาะสมมากที่สุด

2.4 ด้านการใช้ภาษา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน การบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์ มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่า การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน การบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2538: 5 - 13) กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านการส่งเสริมความเข้าใจ หนังสืออ่านเพิ่มเติมความเสนอเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเรื่องราวได้ โดยใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ความรู้และประสบการณ์และวัยของผู้อ่านตลอดจนใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีการใช้ภาษาที่เหมาะสมมากที่สุด

2.5 ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าข้อมูลเป็นการสื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากศึกษาหาผู้เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม การทำกิจกรรมท้ายเล่มส่งเสริมให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและกล้าแสดงออก มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่า ข้อมูลเป็นการสื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากศึกษาหาผู้เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม การทำกิจกรรมท้ายเล่มส่งเสริมให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและกล้าแสดงออกมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ จินตนา ใบกาชุย (2542: 215-218) ที่กล่าวว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม ให้ประโยชน์แก่ผู้อ่าน ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญา เจตคติที่เหมาะสม มีนิสัยในการหาความรู้ด้วยตนเอง และมีนิสัยรักการอ่าน กระตุ้นให้นักเรียนอยากศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง สรุปว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุดในด้านคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับ

2.6 สรุปภาพรวมของหนังสือ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปางที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำหนังสือไปใช้

3.1.1 ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อสามารถเสนอแนะให้นักเรียนใช้หนังสือได้ถูกต้อง จะทำให้นักเรียนมีความรู้ที่เกิดจากทักษะการอ่าน

3.1.2 ครูควรนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปบูรณาการกับกิจกรรมหรือโครงการอื่น เช่น กิจกรรมหรือโครงการทัศนศึกษา เป็นต้น

3.1.3 ครูควรนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปทดลองใช้กับโรงเรียนในจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีเนื้อหาความเป็นมาที่ใกล้เคียงกัน

3.2 ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสือครั้งต่อไป

3.2.1 ครูควรสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยจัดทำในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แบบมัลติมีเดีย

3.2.2 ครูควรสำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือของนักเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน หรือใช้เป็นแนวทางในการเลือกหนังสือให้นักเรียนอ่าน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2545) *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย* กรุงเทพมหานคร วิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ
- _____. (2545) *เกณฑ์การประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้* กรุงเทพมหานคร การศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 2 - 3) *การประกวดต้นฉบับหนังสือสำหรับการค้นคว้าระดับ*
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์
(รสป.)
- กระทรวงมหาดไทย (2528) *ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค* จังหวัดลำปาง กรุงเทพมหานคร
กระทรวงศึกษาธิการ (2541) *ลำปาง นครเขลางค์แห่งลุ่มน้ำวัง* หนังสืออ่านเพิ่มเติมสังคมศึกษา
ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรมวิชาการ
- จินตนา ไบกาชุย (2542) *การเขียนสื่อการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
_____. (ม.ป.ป.) *การเขียนสื่อการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527) *การทำหนังสือสำหรับเด็ก* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร
บุรพาสาส์น
_____. (2542) *เทคนิคการอ่าน* กรุงเทพมหานคร ศิลปาบรรณาการ
- ถวัลย์ มาศจรัส (2538) *การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม* กรุงเทพมหานคร
นิติใหม่
- ถวัลย์ มาศจรัส (2548) *การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม* กรุงเทพมหานคร ธารอักษร
- ธนิกันต์ ทาอ้าย (2549) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เณิมพระเกียรติเทียมฟ้า สำหรับ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 2” การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นงเยาว์ สุทธิสงค์ (2545) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองกระบี่ มรกตอันดามัน สำหรับ
รายวิชาท้องถิ่นของเราในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เนตรนภา ทิขานันท์ (2549) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เล่าเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม อำเภอพรหมคีรี จังหวัด
นครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ภิญญาพร นิตยประภา (2534) *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก* ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พระนคร โอเดียนสโตร์
- วัชรภรณ์ วัตรสุข (2541) *การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*
เชียงใหม่ ดารารวรรณ
- วงเดือน ทาจันทร์ (2546) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เล่าเรื่องเมืองสามโคก สำหรับ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สร้อยญา ทับเคียว (2546) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมบัติ กาญจนารักพงศ์ (2548) *นวัตกรรมการศึกษาชุด เคล็ดลับ วิธีคิด และวิธีสร้างนวัตกรรม*
สำหรับครูมืออาชีพ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนและการพัฒนาผลงานทางวิชาการ
(ครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ ครูเชี่ยวชาญ ครูเชี่ยวชาญพิเศษ) กรุงเทพมหานคร
21 เซ็นจูรี
- สมพร จารุณัฐ (2541) *คู่มือการเขียนบันทึกคดีและสารคดีสำหรับเด็ก* กรุงเทพมหานคร ครูสภา
ลาดพร้าว
- สุพรรณิ ภักษา (2549) “การสร้างหนังสืออ่านหนังสือเพิ่มเติม เรื่อง ของดีเมืองลิกอร์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544) *คู่มือการคัดเลือกหนังสือสำหรับ
ห้องสมุดโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2545) *พระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545* กรุงเทพมหานคร
พริกหวานกราฟฟิค
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย* กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ นางสาวรัตนา ธิโชโต
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ (คศ. 3)
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนเสด็จวนชยางค์กุลวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต) ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ปฏิบัติการสอนเป็นเวลา 30 ปี
2. ชื่อ นางกัลยา สุขหอม
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ (คศ. 3)
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัย
 กรุงเทพฯ
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ปฏิบัติการสอนเป็นเวลา 21 ปี
3. ชื่อ นางสาวบุรณี รักดีณรงค์
 ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) การสอนภาษาไทย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ปฏิบัติการสอนเป็นเวลา 6 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ศึกษานิเทศก์เป็นเวลา 4 ปี

ที่ ศธ0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวรัตนา ธิชูโต

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางหทัยกาญจน์ ฤทธิสกุลชัย รหัสนักศึกษา 2542102674 นักศึกษาหลักสูตร
บัณฑิตศึกษา แขนงวิชา ศึกษาศาสตร์ วิชาเอก ภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม
ข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้
เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย
ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้สอนวิชาภาษาไทย ได้โปรดพิจารณา
ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย
สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึง
ขอบอกคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 081 - 7847690

ที่ ศธ0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางกัลยา สุขหอม

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางหทัยกาญจน์ ฤทธิ์สกุลชัย รหัสนักศึกษา 2542102674 นักศึกษาหลักสูตร
บัณฑิตศึกษา แขนงวิชา ศึกษาศาสตร์ วิชาเอก ภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม
ข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้
เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย
ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้สอนวิชาภาษาไทย ได้โปรดพิจารณา
ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย
สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึง
ขอบอกคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 081 - 7847690

ที่ ศธ0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวบุรณี ภัคตินรงค์

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางหทัยกาญจน์ ฤทธิสกุลชัย รหัสนักศึกษา 2542102674 นักศึกษาหลักสูตร
บัณฑิตศึกษา แขนงวิชา ศึกษาศาสตร์ วิชาเอก ภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดลำปาง ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม
ข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้
เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย
ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้สอนวิชาภาษาไทย ได้โปรดพิจารณา
ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย
สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึง
ขอบอกคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 081 - 7847690

ภาคผนวก ข

แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่อง แอ่วไหนดี

แบบประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แอ่วไหนดี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แอ่วไหนดี โดยแบ่งสอบถามออกเป็น 5 ตอน คือด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ
2. กรุณาอ่านข้อความต่อไปนี้เป็นตอนๆ ทีละข้อ แล้วพิจารณาให้ระดับความคิดเห็นของท่านต่อคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “แอ่วไหนดี” โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ค่า -1 หมายถึง คุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมวัดได้ไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมสอดคล้องกับเนื้อหาในกรอบแนวคิดการวิจัยหรือไม่

ค่า +1 หมายถึง แน่ใจว่าคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมสอดคล้องกับเนื้อหาในกรอบแนวคิดการวิจัย
3. โปรดให้คำแนะนำในช่อง ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในกรณีที่ทำให้ระดับความคิดเห็นเป็น -1 หรือ 0

ตอนที่ 1 ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

ลำดับที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1.	การออกแบบปกน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน			
2.	หนังสือมีส่วนประกอบครบถ้วนตามประเภทของหนังสือ			
3.	ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน			
4.	ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดพอเหมาะกับวัยของผู้อ่าน			
5.	การวางภาพประกอบกับเนื้อหาเหมาะสม สบายตา			

ตอนที่ 2 ด้านภาพประกอบ

ลำดับที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1.	ภาพประกอบสีสันทสวยงามเร้าความสนใจ			
2.	ภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหา			
3.	ภาพมีความคมชัด สีสันทเหมาะสมเป็นธรรมชาติ			
4.	การจัดภาพเหมาะสมกับเนื้อหา			
5.	จำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง			
6.	ภาพที่นำเสนอส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ			
7.	ขนาดของภาพเหมาะสมกับผู้อ่าน			

ตอนที่ 3 ด้านเนื้อหา

ลำดับที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1.	การพิมพ์ สะกด การันต์ ถูกต้องตามหลักภาษาไทย			
2.	ชื่อหนังสือน่าสนใจ			
3.	หัวข้อเรื่องมีความสัมพันธ์น่าติดตาม			
4.	การจัดแบ่งเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน			
5.	เนื้อหาของเรื่องส่งเสริมความรักและภูมิใจในท้องถิ่น			
6.	เนื้อหามีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน			
7.	กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียน			

ตอนที่ 4 ด้านการใช้ภาษา

ลำดับที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1.	การใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย			
2.	การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน			
3.	การใช้ภาษาเหมาะสม อ่านเข้าใจง่าย ชวนติดตาม			
4.	การบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์			
5.	การสะกด การันต์ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม			

ตอนที่ 5 ด้านคุณค่าและประโยชน์

ลำดับที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1.	ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง			
2.	ข้อมูลเป็นการสื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม			
3.	การทำกิจกรรมท้ายเล่มส่งเสริมให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและกล้าแสดงออก			
4.	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและคนในท้องถิ่นช่วยส่งเสริมการรับรู้ด้วยตนเอง			
5.	การนำเสนอเป็นเรื่องเล่าที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ			
6.	หนังสืออ่านเพิ่มเติมปลูกฝังเจตคติให้มีความรักและหวงแหนท้องถิ่น			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
เรื่อง แอ่วไหนดี

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางผนวกที่ 1.1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. การออกแบบปกน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน	1	1	1	1	เหมาะสม
2. หนังสือมีส่วนประกอบครบถ้วนตามประเภทของหนังสือ	1	1	1	1	เหมาะสม
3. ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน	1	1	1	1	เหมาะสม
4. ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดพอเหมาะกับวัยของผู้อ่าน	1	1	1	1	เหมาะสม
5. การวางภาพประกอบกับเนื้อหาเหมาะสมสบายตา	1	1	1	1	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.1 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การออกแบบปกน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน หนังสือมีส่วนประกอบครบถ้วนตามประเภทของหนังสือ ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดพอเหมาะกับวัยของผู้อ่าน และการวางภาพประกอบกับเนื้อหาเหมาะสมสบายตา มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ตารางผนวกที่ 1.2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านภาพประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ภาพประกอบสีสันสวยงามสร้างความสนใจ	1	1	1	1	เหมาะสม
2. ภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหา	0	1	1	0.66	เหมาะสม
3. ภาพมีความคมชัด สีสันเหมาะสมเป็นธรรมชาติ	1	1	1	1	เหมาะสม
4. การจัดภาพเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1	เหมาะสม
5. จำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	1	1	1	1	เหมาะสม
6. ภาพที่นำเสนอส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	1	1	0	0.66	เหมาะสม
7. ขนาดของภาพเหมาะสมกับผู้อ่าน	1	1	1	1	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.2 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านภาพประกอบ ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ภาพประกอบสีสันสวยงามสร้างความสนใจ ภาพมีความคมชัด สีสันเหมาะสมเป็นธรรมชาติ การจัดภาพเหมาะสมกับเนื้อหา และจำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหาและภาพที่นำเสนอส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

ตารางผนวกที่ 1.3 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. การพิมพ์ สะกด การันต์ ถูกต้องตามหลัก					
ภาษาไทย	1	0	1	0.66	เหมาะสม
2. ชื่อนหนังสือน่าสนใจ	1	1	1	1	เหมาะสม
3. หัวข้อเรื่องมีความสัมพันธ์น่าติดตาม	1	1	1	1	เหมาะสม
4. การจัดแบ่งเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	1	1	1	เหมาะสม
5. เนื้อหาของเรื่องส่งเสริมความรักและภูมิใจในท้องถิ่น	1	1	1	1	เหมาะสม
6. เนื้อหามีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน	1	1	1	1	เหมาะสม
7. กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียน	1	1	1	1	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านเนื้อหาในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ชื่อนหนังสือ น่าสนใจ หัวข้อเรื่องมีความสัมพันธ์น่าติดตาม การจัดแบ่งเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน เนื้อหาของเรื่องส่งเสริมความรักและภูมิใจในท้องถิ่น เนื้อหามีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียน มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และการพิมพ์ สะกด การันต์ ถูกต้องตามหลักภาษาไทยความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

ตารางผนวกที่ 1.4 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านการใช้ภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. การใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย	1	1	1	1	เหมาะสม
2. การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	1	1	1	เหมาะสม
3. การใช้ภาษาเหมาะสม อ่านเข้าใจง่าย ชวนติดตาม	1	1	1	1	เหมาะสม
4. การบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์	1	1	1	1	เหมาะสม
5. การสะกด การันต์ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม	1	1	0	0.66	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.4 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านการใช้ภาษาในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน การใช้ภาษาเหมาะสม อ่านเข้าใจง่าย ชวนติดตาม และการบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และการสะกด การันต์ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

ตารางผนวกที่ 1.5 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับโดย
ผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง	1	1	1	1	เหมาะสม
2. ข้อมูลเป็นการสื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม	1	1	1	1	เหมาะสม
3. การทำกิจกรรมท้ายเล่มส่งเสริมให้ผู้รู้ ไฟเรียน และกล้าแสดงออก	1	1	1	1	เหมาะสม
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและคนใน ท้องถิ่นช่วยส่งเสริมการรับรู้ด้วยตนเอง	0	1	1	0.66	เหมาะสม
5. การนำเสนอเป็นเรื่องเล่าที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ	1	1	1	1	เหมาะสม
6. หนังสืออ่านเพิ่มเติมปลูกฝังเจตคติให้มีความ รัก และหวงแหนท้องถิ่น	1	1	1	1	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.5 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง ข้อมูลเป็นการสื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม การทำกิจกรรมท้ายเล่มส่งเสริมให้ผู้รู้ไฟเรียนและกล้าแสดงออก การนำเสนอเป็นเรื่องเล่าที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ และหนังสืออ่านเพิ่มเติมปลูกฝังเจตคติให้มีความรักและหวงแหนท้องถิ่น มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและคนในท้องถิ่นช่วยส่งเสริมการรับรู้ด้วยตนเอง มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

ตารางผนวกที่ 1.6 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยรวมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	S.D.	แปลผล
1. ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์	1.00	เหมาะสม
2. ด้านภาพประกอบ	0.66-1.00	เหมาะสม
3. ด้านเนื้อหา	0.66-1.00	เหมาะสม
4. ด้านการใช้ภาษา	0.66-1.00	เหมาะสม
5. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	0.66-1.00	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.6 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “แอ่ว
ไหนดี” ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณา
แต่ละรายการพบว่า ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง
1.00 ส่วนรายการอื่น ๆ ได้แก่ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา การใช้ภาษา และคุณค่าและประโยชน์
มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับ
หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แอ่วไหนดี

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังจากอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แอ่วไหนติ โดยให้นักเรียนพิจารณาคุณค่าด้านต่างๆ ของหนังสือเล่มนี้ตามความเป็นจริง เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้หนังสือเล่มนี้มีคุณค่ามากขึ้น
2. กรุณาอ่านข้อความตามรายการต่อไปนี้เป็นตอนๆ ทีละข้อ แล้วพิจารณาให้ระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “แอ่วไหนติ” โดยใส่

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลข 5, 4, 3, 2 หรือ 1 หลังรายการ

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ตอนที่ 1 ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์						
1.	การออกแบบปกน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน					
2.	ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน					
3.	ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดพอเหมาะกับวัยของผู้อ่าน					
4.	การวางภาพประกอบกับเนื้อหาเหมาะสม สบายตา					
ตอนที่ 2 ด้านภาพประกอบ						
1.	ภาพประกอบสีสดใสสวยงามสร้างความสนใจ					
2.	ภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหา					
3.	ภาพมีความคมชัด สีสันทะเหมาะสมเป็นธรรมชาติ					
4.	การจัดภาพเหมาะสมกับเนื้อหา					
5.	จำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง					
6.	ภาพที่นำเสนอส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ					
7.	ขนาดของภาพเหมาะสมกับผู้อ่าน					

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ตอนที่ 3 ด้านเนื้อหา						
1.	ชื่อหนังสือที่น่าสนใจ					
2.	การจัดแบ่งเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
3.	เนื้อหาของเรื่องส่งเสริมความรักและภูมิใจในท้องถิ่น					
4.	เนื้อหามีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการ ของผู้อ่าน					
5.	กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของ ผู้เรียน					
ตอนที่ 4 ด้านการใช้ภาษา						
1.	การใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย					
2.	การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
3.	การใช้ภาษาเหมาะสม อ่านเข้าใจง่าย ชวนติดตาม					
4.	การบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ใน เหตุการณ์					
5.	การสะกด การันต์ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม					
ตอนที่ 5 ด้านคุณค่าและประโยชน์						
1.	ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง					
2.	ข้อมูลเป็นการสื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากศึกษาหา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม					
3.	การทำกิจกรรมท้ายเล่มส่งเสริมให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและกล้า แสดงออก					
4.	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและคนในท้องถิ่นช่วย ส่งเสริมการรับรู้ด้วยตนเอง					
5.	การนำเสนอเป็นเรื่องเล่าที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ					
6.	หนังสืออ่านเพิ่มเติมปลูกฝังเจตคติให้มีความรักและ หวงแหนท้องถิ่น					

ภาคผนวก จ

ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับ
หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แอ่วไหนดี

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน

ตารางผนวกที่ 2.1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านการจัดรูปเล่มและการพิมพ์หนังสือ
โดยนักเรียน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. การออกแบบปกน่าสนใจชวนให้เปิดอ่าน	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน	4.70	0.48	มากที่สุด
3. ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4.90	0.32	มากที่สุด
4. การวางภาพประกอบกับเนื้อหาเหมาะสม สบายตา	4.90	0.32	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.88	0.28	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.1 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดรูปเล่มและการพิมพ์ ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การออกแบบปกน่าสนใจชวนให้เปิดอ่านมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) รองลงมาได้แก่ ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และการวางภาพประกอบกับเนื้อหาเหมาะสมสบายตามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$) รองลงมาคือขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.70$)

ตารางผนวกที่ 2.2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านภาพประกอบโดยนักเรียน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ภาพประกอบสีเส้นสวยงามเร้าความสนใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหา	4.90	0.32	มากที่สุด
3. ภาพมีความคมชัด สีเส้นเหมาะสมเป็นธรรมชาติ	5.00	0.00	มากที่สุด
4. การจัดภาพเหมาะสมกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
5. จำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด
6. ภาพที่นำเสนอส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	4.70	0.48	มากที่สุด
7. ขนาดของภาพเหมาะสมกับผู้อ่าน	4.90	0.32	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.93	0.16	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.2 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านภาพประกอบในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.93$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าภาพประกอบสีเส้นสวยงามเร้าความสนใจ ภาพมีความคมชัด สีเส้นเหมาะสมเป็นธรรมชาติ การจัดภาพเหมาะสมกับเนื้อหา จำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหา ขนาดของภาพเหมาะสมกับผู้อ่าน มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.90$) และรองลงมาได้แก่ ภาพที่นำเสนอส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$)

ตารางผนวกที่ 2.3 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านเนื้อหาโดยนักเรียน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ชื่อนวนิพนธ์น่าสนใจ	4.90	0.32	มากที่สุด
2. การจัดแบ่งเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้่านที่สุด	4.90	0.32	มากที่สุด
3. เนื้อหาของเรื่องส่งเสริมความรักและภูมิใจในท้องถิ่น	4.90	0.32	มากที่สุด
4. เนื้อหาที่มีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้่าน	5.00	0.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียน	4.90	0.32	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.92	0.26	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.3 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า เนื้อหาที่มีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้่าน มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) และรองลงมา ได้แก่ ชื่อนวนิพนธ์น่าสนใจ การจัดแบ่งเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้่านที่สุด เนื้อหาของเรื่องส่งเสริมความรักและภูมิใจในท้องถิ่น กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียน มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$)

ตารางผนวกที่ 2.4 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านการใช้ภาษาโดยนักเรียน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. การใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย	4.90	0.32	มากที่สุด
2. การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การใช้ภาษาเหมาะสม อ่านเข้าใจง่าย ชวนติดตาม	4.90	0.32	มากที่สุด
4. การบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การสะกด การันต์ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม	4.90	0.32	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.94	0.19	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.4 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การนำเสนอเนื้อเรื่องได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และการบรรยายเรื่องทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) และรองลงมาได้แก่ การใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย การใช้ภาษาเหมาะสม อ่านเข้าใจง่าย ชวนติดตาม และการสะกด การันต์ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$)

ตารางผนวกที่ 2.5 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ
โดยนักเรียน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง	4.90	0.32	มากที่สุด
2. ข้อมูลเป็นการสื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากศึกษาหา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การทำกิจกรรมท้ายเล่มส่งเสริมให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและกล้า แสดงออก	5.00	0.00	มากที่สุด
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและคนในท้องถิ่นช่วย ส่งเสริมการรับรู้ด้วยตนเอง	4.90	0.32	มากที่สุด
5. การนำเสนอเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ	4.90	0.32	มากที่สุด
6. หนังสืออ่านเพิ่มเติมปลูกฝังเจตคติให้มีความรักและ หวงแหนท้องถิ่น	4.90	0.32	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.93	0.21	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.5 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ
ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.93$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ข้อมูลเป็นการ
สื่อสารกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางเพิ่มเติม และการทำกิจกรรม
ท้ายเล่มส่งเสริมให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและกล้าแสดงออก มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$) และรองลงมา
ได้แก่ ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและคนใน
ท้องถิ่นช่วยส่งเสริมการรับรู้ด้วยตนเอง การนำเสนอเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ และหนังสืออ่าน
เพิ่มเติมปลูกฝังเจตคติให้มีความรักและหวงแหนท้องถิ่น มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$)

ตารางผนวกที่ 2.6 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยรวมโดยนักเรียน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์	4.88	0.28	มากที่สุด
2. ภาพประกอบ	4.93	0.16	มากที่สุด
3. เนื้อหา	4.92	0.26	มากที่สุด
4. การใช้ภาษา	4.94	0.19	มากที่สุด
5. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	4.93	0.21	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.92	0.22	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.6 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง
 แอ่วไหนดี้ ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า
 ด้านการใช้ภาษา มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.94$) รองลงมาได้แก่ ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่
 ได้รับ ด้านภาพประกอบและด้านเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$) และด้านลักษณะ
 รูปเล่มและการพิมพ์มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางหทัยกาญจน์ ฤทธิ์สกุลชัย
วัน เดือน ปีเกิด	8 กันยายน 2515
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
ประวัติการศึกษา	ระดับประถมศึกษา โรงเรียนลำปางวิทยา
	ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนลำปางกัลยาณี
	ระดับอุดมศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยครูลำปาง
	ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง
สถานที่ทำงาน	ประกาศนียบัตรวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะอาชีพ (ครู)
	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
	โรงเรียนร่องเคาะวิทยา อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
ตำแหน่ง	ครู คศ. 1

